

GÜMRÜKTE UZMAN GÖRÜŞÜ

YIL: 9 • SAYI: 24 • Şubat - Nisan 2010

• MINIMAL HAKKIN İNŞACISI OLARAK UZMANLIK

• AB İLE İLİŞKİLER KAPSAMINDA GÜMRÜK BİRLİĞİNİN TÜRKİYE'NİN EKONOMİSİNE VE MİLLİ GÜVENLİĞE ETKİLERİ

• DOING BUSINESS 2010 RAPORUNUN GÜMRÜK VE DIŞ TİCARET PERSPEKTİFİNDE İRDELENMESİ

• YETKİLENDİRİLMİŞ GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ SİSTEMİNE İLİŞKİN SON TEBLİĞ DEĞİŞİKLİĞİ İLE GETİRİLEN YENİLİKLER VE BUNLARA İLİŞKİN ÖNEMLİ HATIRLATMALAR

• GEÇİCİ DEPOLAMA YERLERİ

• GÜMRÜKTE YENİ BİR DÖNEM Mİ BAŞLIYOR?

• AVRUPA BİRLİĞİNDE URUN GÜVENLİĞİNİN SAĞLANMASINDA KULLANILAN BİLGİ DEĞİŞİM SİSTEMLERİ

• DGO SINIFLANDIRMA KARARLARI VE ULUSAL MEVZUATIMIZ

• MULTINATIONAL COMPANIES IN HELPING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF DEVELOPING COUNTRIES

GÜLER & DİNAMİK

güçlerimizi birleştirdik

www.gulerdinamik.com.tr

GÜLER&DİNAMİK GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ A.Ş.

Merkez, Avrupa Bölge Direktörlüğü
Gülbahar Cad. Tufan St. No:4
Güneşli - Bağcılar / İstanbul
Tel: +90 (212) 657 41 41 (pbx)
Faks: +90 (212) 630 40 44

Anadolu Bölge Müdürlüğü
Tülin Cad. Kültür Sk. Durakogulları İş Merkezi
No:11 Kat:2-3 Zümrütesler - Maltepe / İstanbul
Tel: +90 (216) 589 05 55
Faks: +90 (216) 589 05 15 - 16

Ege Bölge Direktörlüğü
Cumhuriyet Bulvarı No: 288 Deniz Apt.
Kat: 3 D: 6 35220 Alsancak / İzmir
Tel: +90 (232) 464 91 76
Faks: +90 (232) 421 37 37

Güler Gümrük Müşavirliği Ltd. Şti. ve
Dinamik Gümrük Müşavirliği Ltd. Şti.
Güler&Dinamik Gümrük Müşavirliği A.Ş.
olarak, sizlere en iyi hizmeti vermeye
devam edecektir.

GÜMRÜKTE UZMAN GÖRÜŞ

GÜNCEL GÜMRÜK VE DIŞ TİCARET DERGİSİ

YIL: 9

SAYI: 24

Ocak - Mart 2010

SAHİBİ:

Gümrük Uzmanları Derneği Adına
Yönetim Kurulu Başkanı
Aynur ÇIRAY

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ:

Evren YENİ

YAYIN KURULU:

Adem OĞULTARHAN
İşil Emine AVCI
Aliye ÖZTÜRK
Damla EŞREFOĞLU
Mehmet UYLUKÇU
Ömür İNELİ
Serkan AYYILDIZ
Sinan AKYÜZ

REKLAM YÖNETMENİ:

Serkan AYYILDIZ

GÜMRÜK UZMANLARI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU:

Aynur ÇIRAY
Ebru CAN
Mehmet UYLUKÇU
Koray SOKULLU
Evren YENİ

YÖNETİM ADRESİ:

Yüksel Cad. No: 46 Kat: 4
Kızılay / ANKARA
Tel: (312) 306 89 61
Faks: (312) 311 50 47
E-posta: gud@gud.org.tr •
www.gud.org.tr

ABONELİK:

Yıllık 4 adet dergi için abonelik bedeli
KDV Dahil 25,00 TL'dir.
Abonelik ve ayrıntılı bilgi taleplerinizi,
gud@gud.org.tr e-posta adresine veya
(312) 311 50 47 no'lu faksa iletebilirsiniz.

ISSN: 1303-7722

Gümrükte Uzman Görüşün Basımı Kalkan Mat-
baacılık
Ltd.Şti. tarafından gerçekleştirilmiştir. 31 Ocak 2010
Büyük Sanayi 1. Cad. Alibey İşh. No: 99/32
İskitler / ANKARA
Tel : 0.312 342 16 56 - 342 16 76 - 341 92 34
Fax : 0.312 384 57 46

Copyright © 2002-2010 Gümrük Uzmanları Derneği
Her hakkı saklıdır. Yaygın süreli yayın. Üç ayda bir
yayınlanır.
Dergi'de yayımlanan yazılardaki görüşler yazarlarına
aittir.

İÇİNDEKİLER

2

YÖNETİM KURULU

3

EDİTÖRDEN

4

MİNİMAL HAKKIN İNŞACISI OLARAK UZMANLIK

Nazım BÜTÜN

8

**AB İLE İLİŞKİLER KAPSAMINDA GÜMRÜK
BİRLİĞİNİN TÜRKİYE'NİN**

EKONOMİSİNE VE MİLLİ GÜVENLİĞE ETKİLERİ

Hülya ERBAY

26

**DOING BUSINESS 2010 RAPORUNUN GÜMRÜK VE
DIŞ TİCARET PERSPEKTİFİNDE İRDELENMESİ**

Gümrükler Kontrol Genel Müdürlüğü

Gümrük Uzmanları ve Uzman Yardımcıları

36

**YETKİLENDİRİLMİŞ GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ
SİSTEMİNE İLİŞKİN SON TEBLİĞ DEĞİŞİKLİĞİ İLE**

GETİRİLEN YENİLİKLER VE BUNLARA İLİŞKİN

ÖNEMLİ HATIRLATMALAR

Erdem Can KARABULUT

44

GEÇİCİ DEPOLAMA YERLERİ

Serkan AYYILDIZ

49

GÜMRÜKTE YENİ BİR DÖNEM Mİ BAŞLIYOR?

İsmail DALYAN

54

**AVRUPA BİRLİĞİNDE ÜRÜN GÜVENLİĞİNİN
SAĞLANMASINDA KULLANILAN BİLGİ DEĞİŞİM
SİSTEMLERİ**

Ömür İNELİ

61

**DGÖ SINIFLANDIRMA KARARLARI VE ULUSAL
MEVZUATIMIZ**

Mustafa ŞAHİN

66

**MULTINATIONAL COMPANIES IN HELPING
SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF DEVELOPING
COUNTRIES**

Hüseyin Koray AKBULUT

71

BİZDEN HABERLER

YÖNETİM KURULUNDAN

Değerli Okurlarımız,

“Gümrükte Uzman Görüş” adlı dergimizin yeni sayısı ile bir kez daha sizinle bir aradayız. 2010 yılının ilk çeyreğini arkamızda bıraktığımız bugünlerde gümrük camiası olarak her zamanki tempolu ve dinamik çalışma ortamına ayak uydurma gayreti içindeyiz. Bir yandan 5911 sayılı Kanun ve buna bağlı olarak yürürlüğe giren yeni Gümrük Yönetmeliği ile tanıştığımız yeni kavram ve anlayışı gümrük idaresinin paydaşları ile paylaşmaya çalışırken bir yandan da 2011 yılında yürürlüğe girmesini öngördüğümüz yeni iş akışlarının altyapısını hazırlamakla meşgulüz.

Bahar aylarının sevindirici bir gelişmesi olarak Müsteşarlığımızın yeniden yapılandırılmasını sağlayacak olan Teşkilat Kanunu Tasarımız Başbakanlık Makamı'ndan TBMM'ne sevk edilmiş bulunuyor.

Ancak, Kanun Tasarısında Müsteşarlığımız Uzman personelinin ek gösterge düzenlemelerinin diğer Başbakanlık Müsteşarlıkları ile eşitlenmesini sağlayacak bir düzenlemeye yer verilmemesini görmemizin üzüntüsünü yaşıyoruz. Bu düzenlemenin bütçeye yük getirmeyecek mahiyette olmasına rağmen Tasarıda yer bulamamış olmasının anlaşılması ve açıklanması ne yazık ki mümkün değil. Gümrük Uzmanlarına, emsal kadrolar ile aynı özlük koşullarının verilmemesi nedeniyle bu kadrodan başka kurumlara geçişlerle yaşanan kan kaybının devam edeceğini ve kurumda çalışmaya devam eden Gümrük Uzmanlarının hizmet veriminin düşeceğini tahmin etmek zor değil.

Bütün isteğimizin ve beklentimizin, emsallerimiz olan Başbakanlık Müsteşarlıklarındaki Uzman kadrolarla aynı özlük haklarına sahip olarak yüksek aidiyet duygusu ve performansla Müsteşarlığımıza hizmet etmek olduğunu bu vesileyle bir kez daha vurgulamak isteriz. Temennimiz, Gümrük Teşkilatının güncel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hazırlanan bu Tasarının beklentilerimizi cevap verecek şekilde ve süratle yasalaşmasıdır.

Başta “gümrük mevzuatı ve uygulamaları” olmak üzere uluslararası ticaretin çeşitli yönleri ile ilgili araştırma ve incelemelerinizi Gümrükte Uzman Görüş Dergisi aracılığıyla bizimle paylaşmanızı diliyoruz.

Bu sayımızın yayımlanmasında emeği geçen ve katkı sağlayan herkese teşekkürlerimizle, Yeni sayımızda görüşmek üzere,

Gümrük Uzmanları Derneği

Yönetim Kurulu

EDİTÖRDEN

Sayın Okurlarımız,

Gümrük Uzman Görüş Dergisinin 24 üncü sayısı ile birlikte olmanın sevinci içersindeyiz.

Her yıl 4 kez Okurların takdirlerine sunulan Dergimizin 24 üncü sayısı da gerek yazarlarımızın gerek Yayın Kurulumuzun gerekse de Dergimizin basımı, reklamı ve dağıtımı gibi önemli ayrıntılarıyla ilgilenen çalışma arkadaşlarımızın özverisiyle hazırlandı. Bu konuda üzerine düşen görevleri çekinmeden yerine getiren tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Bu sayımızda; bizi kırmayıp değerli görüşlerini bir yazı ile paylaşan İzmir Gümrük ve Muhafaza Başmüdürü Sayın Nazım BÜTÜN'ü ve Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği camiası içinde olup konuyu uygulamacı olarak iyi bilen birinci promosyon üstadlarımızdan İsmail DALYAN'ı konuk etmekten gurur duyuyoruz.

Yine bu sayımızda; AB ile ilişkiler çerçevesinde Gümrük Birliği'nin Türkiye ekonomisindeki yeri ve etkilerini inceleyen, Doing Business 2010 raporunun dış ticaret ve gümrük açısından ele alınması, Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği sistemine ilişkin mevzuat değişikliği ile getirilen yenilikler, geçici depolama yerleri konusunda faydalı bilgiler, AB'de ürün güvenliği konusunun farklı bir boyutu, DGÖ sınıflandırma kararları ile çok uluslu şirketlerin gelişme yolundaki ülkelerin kalkınmasına etkileri üzerine değerli görüşler ihtiva eden yazı ve makaleleri sizin beğeninize sunuyoruz.

Bununla birlikte, bu sayımız ile bir ilk başlatarak, Gümrük Uzmanları hakkında haberlerin yer aldığı, merakla takip edileceğini düşündüğüm "Bizden Haberler" köşesi oluşturduk. Bu sayımızda yer alan bir diğer önemli husus ise; Türkiye Otizm Platformu ile iletişime geçerek 2 Nisan Dünya Otizm Farkındalık Günü ve Nisan, Dünya Otizm Farkındalık Ayı nedenleriyle Türkiye Otizm Platformunun Dergimizin ön iç kapağına koyduğumuz tanıtımı oldu. Bu tür sosyal görevlerin ilerleyen sayılarımızda da yer alması gerektiğine inanıyorum.

Dergimizin bir sonraki sayısı, yeni bir ekip tarafından hazırlanıp sizlere sunulacaktır. Bugüne kadar Derginin hazırlanmasına ve sizlere sunulmasına katkı sağlayan tüm arkadaşlarımıza ve çalışanlara teşekkür ediyorum. Yeni ekibimizin, Dergimizi mevcut durumundan daha iyi düzeylere çıkaracağından eminim, kendilerine de başarılar diliyorum.

Mehmet UYLUKÇU

Editör

MİNİMAL HAKKIN İNŞACISI OLARAK UZMANLIK

Nazım BÜTÜN | İzmir Gümrük ve Muhafaza Başmüdüdü
nbutun@gumruk.gov.tr

Dünyanın hızla gelişip, iletişim, dönüşüm, ihtiyaç üretici enstrümanlarının yaygınlaşması bireyin, bütünü bir el uzanımında kullanabilmesi çok göz alıcı bir seyir, şavkama, parlaklık bence.

Her şeyin bütüncüllüğünde, minimal olan kaybolmuş gibi, fakat hala onlara gereksinimimiz var. Küçüklük, yerellik

büyüklüğü tuğlası değil mi? Olaylar ve etkileri genişleyip büyüyünce küçükler birden siliniyor önümüzden. Unutuyoruz, ama küçüklerin içinde

“ *Küreselliğin kalıcı kodları, yerelliğe bağlandıkça kabul gördü bütün dünyada. Diğer bir deyişle, özgün yerelliklerle inşa edilecek kalıcı küresellik.* ”

yaşamımızı sürdürüyoruz.

Tek bir tuğla, bir mala harç, bir bardak su... Böyle inşa ediliyor insanlık. Ne garip, koşarken bıraktığımız değil, yanımızda taşıdığımız şeyler, küçük şeyler. Koskoca okyanus, iri belirsiz denizlerde yol alan tekneimiz, amansız kesici kıyı ya da açık kayalardan nasıl yol

bulacak? İşte yerelliğin iyiliği o zaman çıkıyor ortaya: yol gösterici bir işaret dikip kılavuzluyor bizi yarasız seyirlerimize.

Dünyamız küreselleşip içindekilerin etkileşimleri artıkça yerelliğin pabucu dama atılıyor sanıldı önceleri. Ama öyle olmadı. Küreselliğin kalıcı kodları, yerelliğe bağlandıkça kabul gördü bütün dünyada. Diğer bir deyişle, özgün yerelliklerle inşa edilecek kalıcı küresellik.

İnsanların kendileri, kurumları ve doğa ile ilişkilerinde, söz konusu husus, yine **yerellik** zemininde gelişir. Burada yerelliği **yaklaşım alanının "sahibi/uzmanı"** olarak değerlendiriyorum. "Elinde tutan" ve "bilen" sıfatlarında, işlevsel olan yaşam katan; şeyleri elinde tutan değil, bilendir. Bilmek, şeylerin durumunu/halini, çevresine karşı konumunu etkinliğini ifade etmesinin yanında, bilindiği ana gelişinin/gelişmesinin de bilgisini içermektedir. Mevcut/var olan, birden ortaya çıkmadığına göre, öncesi ve etkileşimleri hakkında her duruma/olasılıklara yönelik bilgi edinmek şeylerin yerlisi/uzmanı olmak demektir.

Varlık ve kurumlar ve onların yasaları, onları tanıma bilme etkinliğinde olan bireyler ile arasındaki **ilişkide** süreklilik (sabır), giderek uyumlaşmayı sağlarken; kaynaşma riskini de doğurur. Uyumlaşma derken akış/yol bulma amaçlı değişimi; kaynaşma derken, bir olma durağanlaşma statüko oluşturmaya kastediyorum.

Sabır meşaleleri :

Sorunlar, yaşamın doğal akışında gelişimin koşullarının değişimiyle meydana gelen engellerdir. Koşullar, içinde akan yaşamın yapısını belirler. Yaşam oluşturduğu akış yöntemini koşulların değişmesiyle yürütemeyince, akış kesilir, sorunlar oluşur.

Sorunların türleri, onların çözüm aşamalarında belirginleşir: Genel ve orta seviyeli yaklaşımlarla çözülemeyecek sorunlar odaksal bilgiyi, uzmanlığı gerektirir. Bu bilgi genellik bağlamında düğümleşen sorunların derinliğine, genelle ilişkisine yönelik gözlem, izlem ve tanıma gerektirmektedir. Noktasal, hatta çerçevesi belirlenmiş bir "dip tarama" işi; azim, sabır, sadakat ve özveri gerektirir.

Konularının sorunlarını çözmeye kendilerini adanmış uzmanlar, girilmez girizgahlara seyr edip (kanal, dehliz) orada elinde meşale tutan hizmet erleridir. Bu tanımlama abartılı, hamasi mi oldu? Bence değil! Toplumların ilerleyişinde bazen ufak bir sorun, değişimin kapısının açılmamasına ya da kapanmasına sebep olabilmektedir.

Sabır karakteri, olumsuz bakışta varlığını sürdürmez. Uzmanlığın içsel özelliklerinden biri olan sabır, olumsuz yapılanmada tutunamaz, dağılır. Uzmanlık, kendini adadığı odaksal/derin tanıma işlevinde bağlı olduğu organizasyonun, toplumun, insanlığın olumlulukta gelişimini hedefler; mekanik, ruhsuz, ilke severlik anlayışıyla, odaktaki bilginin sentezlenip gelişime yönlendirilmesi, eşyanın tabiatı gereği olanaksızdır. Gelişimin noktasal olması olanaksızdır. Her ne kadar bir miktar aşama kat etse dahi gelip duracağı nokta içinde bulunduğu genelin hakim yapısıdır. Genel yapıya rağmen bir hücrenin farklılık göstermesinin tıbbi tanımı kanser olarak bilinir. Bu bağlamda olumluluk, hücrenin genel gelişime uygun iç yapıya bürünüp çevresine bağlanmasıdır. Olası engellerin aşılması için genel bilgi yetmeyeceğinden; genele bağlı, onun talimatlarını bilen ve algılayan; özelde, "yerleşik" bir akıl (özne, fiilci, etkinlik) gerekir.

Sabır, uzmanlığın (eski dilde ihtisas) akıldan sonra en önemli unsurdur. Bu unsur, aklın gücünü belirginleştirmesinin olmaz ise olmazıdır. Sabır, içsel yapı olarak iyi niyet, olumluluk, hoşgörü/tolerans, adanmışlık unsurlarının bileşkesidir. Evrensel bilginin kendini teslim edeceği, üstünde gezeceği böyle bir mikro (minimal) zemindir. Gelişim ip uçlarını önce en küçükte sergiler.

Semptom/düğüm açıkları:

Hangi tür aydınlıkta olursa olsun (puslu, sisli, parçalı bulutlu) sabır meşalesi olan uzmanlık, konusunun oluşumunu işlevini ve dönüşümünü (sönümle/ölümle gerekenin doğması) en “yakından” bilen ve izleyendir. Sorunların hallerine yönelik oluşturulmuş düzenlemelere, konularının ünsiyetlilerince (onları yakından tanıyan, bilen) nezaret edilmelidir.

Düzenlemelerin, varoluş amacı, makroda insanlığın refahı ve mutluluğu olmalıdır. Düzenlemeler, bu amaçla oluşturulmadıklarında, insanlığın hizmetinde olması gereken “yasalar bedeninde” hastalıklı hücreler gibi olumsuzluk yayarlar. Diğer, bağlı olan genelin gelişim amaçlı akışını kısıtlar, kanallarını daraltır. İşte, “yasa bedenlerin” genel bilgisinin, bu olumsuzlukta özel/odaksal bilicilere/uzmanlara gereksinimi olacaktır. Uzmanlar, böyle bir işlevi yükümlenmiş “noktasal”(odak) sorun çözücüleridir.

Bu noktada, milattan önce 330 yıllarında Büyük İskender’in, **akıl gelişimini bağlanışını** temsil eden, mağaradaki kağı düğümüne (Gordion) uyguladığı çözüm yöntemi, akıl dışı direnmelerin karşılaşıcağı son tepki olarak tarihsel öğretiyile hafızalarımıza işlenmiştir. Tıkanmış insanlık tıka-

nıklıklarının çözümüne yönelik çabaları sonuç vermediğinde, bu tıkanıklıklarını mistik katkıyla sembolleştirmiş ve “kurtarıcı tanır” düğümler oluşturmuştur.

Çözülmeyen sorunlar, insanlık zihninde efsaneleşerek, efsanevi çözücüler bekler. Uzmanlık böyle bir efsane düğümü ve kurtarıcıyı oluşturacak sorunların katmerleşmesini önler, önlemeli. Çünkü, o varlığını genel akışın mikro temsilcisi/bekçisi olarak konumlamıştır. Genel akışın olumsuz seyri halinde ise genelin sapmalarını duyuracak en içten/güvenilir sirenci/haber vericidir. Bu husus onun konusu bağlamında olabildiğince özgür ve etkili kılınmasıyla oluşacak bir husustur. Genelin sigortası

“ *Genelin sigortası mikronun özgüveniyle oluşacaktır.* ”

mikronun özgüveniyle oluşacaktır.

Bir tuğla bir bina, bir hücre bir insan, bir insan bir toplum :

Toplulukların ortak ihtiyaçlarını sistematik olarak karşılama amacıyla oluşturulmuş kurumlar bileşmelerinde devletler oluşmuştur. Devletlerin iskeleti olan kurumların bağlantı elemanları, onlara daimilik/direnç kazandırma amaçlı bürokrasidir. Popüler sosyolojik tahlilde bürokrasi, değişen koşullara paralel olması gereken kurumsal değişimlere engel olan, önde gelen resmi unsurdur.

Devletler için varlıksal ve gerekli bu birimlerin esnekliği, iç yapılarının (onları oluşturan maddenin) bileşenindeki kopmazlık ve gevşeklikle sağlanır. Kopmazlık ve gevşeklik, kendi içinde sabitsizliği, dönüşümü gerektirir. Böyle bir yapı, bir çok bilginin bileşkesini üstüne çeker. Karmaşık çekimlerin etkisinin bilinmesi, yapının ona göre değişim

göstermesi, "dışardan" bir iradeyi zorunlu kılar. Söz konusu irade, bu yapılara has gözlemcilik, bilicilik ile bezlenmiş uzmanlıklardır.

Direnme ve esneklik; bu kimyasal bileşenin bulucuları, ancak o yapının minimumuna (tek kişilik "hücre") uzanmaya adanmış akıl sahiplerinin/uzmanların sağlanmasıyla olur.

Uzmanların, bürokratik refleksleri algılayan, etkileyen, besleyen, düzelten en temel unsur olarak işlevlendirilmesi devletleri kurucu iradelerin göz önünden kaçırmaması gereken tecrübedir.

Sonsöz :

Toplumların ortaya çıkan ihtiyaçlara yönelik dönüşümlerinde "düzelticilik" sadece "dışardan"/halktan değil; içeriden de destek görmeli ki, bu dönüşümler

Uzmanların, bürokratik refleksleri algılayan, etkileyen, besleyen, düzelten en temel unsur olarak işlevlendirilmesi devletleri kurucu iradelerin göz önünden kaçırmaması gereken tecrübedir.

yıkımsız, krizsiz yaşansın. Kanımca, uzmanlığın "dışa" bakan olumlu amacı da bu olmalıdır.

Hayat her an gelişip yenilediğine, insanları da bu yenilişine kendini belirgin ederek "davet ettiği" göre; mutluluk ve refahı hedeflemiş toplumlar, bu amaçla oluşturdukları Devlet

ve kurumlarını, söz konusu yenilenme sürecine risksiz koyabilmek için yaşamın değişim "davetlerine" hassas olan, zihin ve meleke duyurgaları gelişmiş uzmanlar yetiştirip ödevlendirmelidirler.

Toplumumuzdaki güncel olarak tanık olduğumuz sancılar, **böyle bir anlayışla oluşturulmuş** uzmanlıklar eliyle en aza indirgenip, toplumsal mutluluk ve refaha yönelik devrimsiz değişimin "içerden" öncüleri olacaklardır.

AB İLE İLİŞKİLER KAPSAMINDA GÜMRÜK BİRLİĞİNİN TÜRKİYE'NİN EKONOMİSİNE VE MİLLİ GÜVENLİĞE ETKİLERİ

Hülya ERBAY

Gümrükler Genel Müdürlüğü Daire Başkanı
herbay@gumruk.gov.tr

Türkiye-AB Gümrük Birliği, salt bir ekonomik entegrasyon modeli olmanın ötesinde, Türkiye'nin AB ile bütünleşme hedefine yönelik ortaklık ilişkisinin önemli bir aşamasını oluşturmaktadır. Türkiye ile AB arasında ortaklık ilişkisini kuran ve Gümrük Birliği'nin çerçevesini çizen 1963 tarihli Ankara Anlaşması'nın 28. maddesinde, ortaklığın nihai hedefi Türkiye'nin üyeliği olarak belirlenmiştir. Gümrük Birliği'nin 1 Ocak

“ Diğer bir ifadeyle, Türkiye-AB Gümrük Birliği, gümrük vergilerinin, miktar kısıtlamalarının kaldırılmasını ve üçüncü ülkelere ilişkin gümrük tarifesinin uyumlaştırılmasını ifade eden geleneksel anlamdaki gümrük birliği ilişkisinden çok daha ileri bir bütünleşme çerçevesi belirlemiş ve bu tip bir ilişkinin ötesine geçen yükümlülükler içermiştir. ”

1996'da tamamlanması ise, Ankara Anlaşması'nın 5. maddesi uyarınca, bu hedefe ulaşmak için belirlenen üç aşamalı entegrasyon modelinin “son dönem”ine geçişi ifade etmektedir. Taraflar arasında sanayi malları ve işlenmiş tarım ürünlerinin serbest dolaşımını kapsayan Gümrük Birliği sürecinde Türkiye, mevzuatını AB'nin gümrük ve ticaret politikalarının yanı sıra rekabet ve fikri sınai mülkiyet haklarına ilişkin politikalarının da dahil olduğu kapsamlı bir

alandaki uyumlaştırma yükümlülüğünü üstlenmiştir.

Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği ilişkisinin modalitelerini ortaya koyan 1/95 sayılı OKK AB'nin İç Pazar mevzuatı doğrultusunda hazırlanmıştır. Diğer bir ifadeyle, Türkiye-AB Gümrük Birliği, gümrük vergilerinin, miktar kısıtlamalarının kaldırılmasını ve üçüncü ülkelere ilişkin gümrük tarifelerinin uyumlaştırılmasını ifade eden geleneksel anlamdaki gümrük birliği ilişkisinden çok daha ileri bir bütünleşme çerçevesi belirlemiş ve bu tip bir ilişkinin ötesine geçen yükümlülükler içermiştir. Söz konusu yükümlülüklerin bir kısmının Gümrük Birliği'nin resmen tamamlandığı 1 Ocak 1996 tarihinde, bir kısmının ise belirlenen geçiş süresi içinde tamamlanması öngörülmüştür. 1/95 sayılı OKK'nın kapsadığı başlıca alanlar şu şekilde özetlenebilir:

“ Gümrük Birliği kapsamında yürütülen uyum çalışmaları malların serbest dolaşımı, gümrük birliği, rekabet ve dış ilişkiler gibi müktesebat konularında Türkiye'nin önemli düzeyde ilerleme kaydetmesini sağlamıştır. ”

müzakerelere başlama kararından sonra ayrı bir boyut kazanmıştır. Aynı zamanda, Dünya Ticaret Örgütü'nün uluslararası ticarete ilişkin kurallarını temel alan bir yapılanma olan Gümrük Birliği, Türkiye'nin DTÖ yükümlülüklerini yerine getirmesinde de büyük avantaj sağlamıştır. Dolayısıyla, Türkiye'nin Gümrük Birliği

kapsamında gerçekleştirdiği yasal ve kurumsal uyum çalışmaları, üyelik hedefi doğrultusunda bir dönüşüm süreci olarak değerlendirilmelidir.

Gümrük Birliği kapsamında yürütülen uyum çalışmaları malların serbest dolaşımı, gümrük birliği, rekabet ve dış ilişkiler gibi müktesebat konularında Türkiye'nin önemli düzeyde ilerleme kaydetmesini sağlamıştır.

Malların Serbest Dolaşımı; Türkiye, 1 Ocak 1996 tarihi itibarıyla, AB'den ithal ettiği sanayi

ürünlerine uyguladığı mevcut tüm gümrük vergileri ve eş etkili tedbirleri kaldırmış, üçüncü ülkelere yönelik miktar kısıtlaması uygulamasını AB ile uyumlu hale getirmiştir. Ayrıca, beş yıllık geçiş dönemi tanınan hassas ürünler haricinde üçüncü ülkelere karşı Birliğin OGT'sini uygulamaya başlamıştır. 1/95 sayılı OKK'nın Ek I'inde yer alan işlenmiş tarım ürünlerinin de sanayi ve tarım payları

Malların serbest dolaşımı	Gümrük vergileri ve miktar kısıtlamalarının kaldırılması, ve AB Gümrük Kodu'na uyum
Ortak Ticaret Politikası	Ortak Gümrük Tarifesi'ne (OGT), tercihli ticaret anlaşmaları ve otonom rejimlere uyum
Ticarette teknik engellerin kaldırılması	Teknik mevzuata uyum
Yasal düzenlemeler	Fikri ve sınai mülkiyet hakları, rekabet kuralları, kamu alımları
Kurumsal işbirliği	Gümrük Birliği Ortak Komitesi (GBOK), Gümrük İşbirliği Komitesi (GİK), teknik komiteler, danışma ve karar usulleri

Gümrük Birliği, Aralık 1999'da Türkiye'nin AB üyeliğine adaylığının teyit edilmesinden ve özellikle Aralık 2004'te gerçekleşen Zirve'de alınan

hesaplanmış, bir kısmı için sanayi payı hemen sıfırlanmış, bir kısmının sanayi paylarının da aşamalı olarak sıfırlanması hükmüne bağlanmıştır.

Ortak Ticaret Politikası; Türkiye, AB'nin Ortak Ticaret Politikası'na uyum kapsamında, üçüncü ülkelerden sanayi ürünleri ithalatında AB'nin Ortak Gümrük Tarifesi'ni (OGT) uygulamayı, ithalat üzerinden alınan diğer vergi ve fonları kaldırmayı, AB'nin tercihli ve otonom ticaret rejimlerini üstlenmeyi taahhüt etmiştir. Gümrük Birliği'nin tamamlandığı 1996 itibariyle Türkiye, hassas ürünler dışında ortalama %85 düzeyinde OGT uyumunu benimsemiş, 2001 yılı başından itibaren söz konusu ürünlere ilişkin indirimler de tamamlanmıştır.

Tercihli ticaret anlaşmalarına ilişkin, Türkiye'nin, EFTA, İsrail, Makedonya, Bosna-Hersek ve 10 Merkez ve Doğu Avrupa ülkesi ile Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) bulunmaktadır. Bu ülkeler içinde, 1 Mayıs 2004 itibariyle AB üyesi olan Macaristan, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Letonya, Litvanya, Estonya, Slovenya ve Polonya ile akdedilen STA'lar 30 Nisan 2004 itibariyle karşılıklı olarak feshedilmiştir. Bu tarihten itibaren bu ülkelerle ticari ilişkiler Gümrük Birliği temelinde yürütülmektedir. Ayrıca, Fas, Filistin, Tunus ve Suriye ile müzakereler tamamlanarak serbest ticaret anlaşmaları imzalanmış, Şili ve Ürdün'ün yanı sıra Güney Afrika Gümrük Birliği (SACU), KİK ve AKP ülkeleriyle STA müzakerelerinin başlatılmasına yönelik girişimlerde bulunulmuştur. Yürütülen müzakerelerin tamamlanması ile Türkiye, 40 ülkeyi ve yaklaşık 800 milyon nüfusu barındıran dünyanın en büyük serbest ticaret alanı içinde karşılıklı avantajlı koşullarda ticaret yapma imkânına sahip olacaktır.

Türkiye'nin, AB'nin Ortak Ticaret Politikası'na uyum kapsamında ayrıca, AB'nin tek taraflı ticari tavizler tanıdığı otonom düzenlemelerine de

2001 yılı sonuna kadar uyum sağlaması hükme bağlanmıştır. Bu çerçevede, AB'nin Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) tümüyle üstlenilmiştir.

Teknik Mevzuat; Türkiye, malların serbest dolaşımının tam olarak sağlanabilmesi için teknik mevzuat olarak adlandırılan, ticarete konu olan ürünlere ilişkin ortak düzenleyici çerçeveyi de üstlenmeyi taahhüt etmiştir. Uyum sağlanması gereken AB teknik mevzuatı listesi ile uygulama koşulları ve kuralları 2/97 sayılı OKK ile belirlenmiştir ve Türkiye'nin uyum çalışmalarını 2000 yılı sonunda tamamlaması öngörülmüştür. Ancak, 1999 yılında gerçekleşen Helsinki Zirvesi'nde Türkiye'nin adaylığının tanınmasını takiben uyum sağlanması gereken teknik mevzuat sayısı artmıştır. Haziran 2005 itibariyle, toplam sayısı 532 olan teknik mevzuatın, 273 tanesine uyum sağlanmıştır.(4) AB'deki teknik mevzuatın gelişen dinamik yapısı göz önünde bulundurularak başlatılan 2/97 sayılı OKK'nın güncellenmesi çalışmaları ise son aşamaya gelmiştir.

Teknik mevzuat temel olarak klasik ve yeni yaklaşım direktiflerinden oluşmaktadır. "Klasik Yaklaşım", piyasaya sürülecek ürünlere ilişkin çok ayrıntılı tanımlamaların yanı sıra tüm üye ülkelerin kabul etmesi gereken tip onayını içermektedir. Yeni yaklaşım ise, her bir ürüne ilişkin ayrıntılı ku-

rallara uyum yerine benzer mallardan oluşan ürün gruplarına ilişkin temel gerekleri içermektedir. Temelde, kendi kendine belgelendirme ve uyumlaştırılmış standartlara uygunluk ilkesine dayanan yeni yaklaşım, uygunluk değerlendirmesi, akreditasyon, standardizasyon ve piyasa gözetimi kurumlarını kapsa-

“ Temelde, kendi kendine belgelendirme ve uyumlaştırılmış standartlara uygunluk ilkesine dayanan yeni yaklaşım, uygunluk değerlendirmesi, akreditasyon, standardizasyon ve piyasa gözetimi kurumlarını kapsamaktadır. ”

maktadır. Dolayısıyla, bu yaklaşımın gerektirdiği yatay idari yapılar, önemli değişiklik gerektirmektedir. 25 adet Yeni Yaklaşım Direktifinden 21'i CE (Conformite Europeen) işareti gerektirmekte, kalan 4'ü ise gerektirmemektedir. CE bir standart değil, ürünün asgari güvenlik koşullarına sahip olduğunu gösteren ve bu nitelikteki ürünün AB'de serbestçe dolaşımını sağlayan bir işarettir. Türkiye, CE işareti gerektiren Direktiflerin ikisi dışında (İnsan Taşımak Üzere Tasarlanmış Teleferik Montajına İlişkin Direktif, Kişisel Koruyucu Donanım Hakkında Üye Devletlerin Yaklaşımına İlişkin Direktif) tamamına uyum sağlamıştır. CE işareti gerektirmeyen Yeni Yaklaşım Direktiflerinden ise sadece, Ambalaj ve Ambalaj Atıkları ile İlgili Direktif Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Mevzuat uyum çalışmaları, DTM – Dış Ticarete Standardizasyon Genel Müdürlüğü'nün koordinasyonunda belirlenen kamu kuruluşlarınca sürdürülmektedir. Bu bağlamda, ilgili kurumsal yapılanmada kaydedilen ilerleme şu şekilde özetlenebilir: Türk Standartları Enstitüsü (TSE), AB standartlarına, test – belgelendirme, metroloji ve kalibrasyon alanlarındaki uyum çalışmaları çerçevesinde yeniden yapılandırılmıştır; Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) kurularak test – belgelendirme ve onay çalışmalarını yürüten kuruluşları akredite etmeye başlamıştır. Ancak, TÜRKAK, Avrupa Akreditasyon İşbirliği Programı'nın (EA) çok taraflı anlaşmasını halen imzalamadığı için uygunluk değerlendirmesi için halen AB'deki kurumlara başvurulmaktadır. TÜRKAK, bu doğrultuda, Avrupa Akreditasyon İşbirliği Programı'nın (EA) çok taraflı anlaşmasını imzalamak üzere 29 Mart 2005 tarihinde resmi başvuruda bulunmuştur; AB mevzuatına uygunluk çalışmalarını yürütebilecek özel ve kamu akredite laboratuvarlar işlevselleştirilmiştir; uygunluk değerlendirmesi ve piyasa gözetimi faaliyetlerini gerçekleştirecek olan ilgili kurumlardaki altyapı çalışmaları devam etmektedir.

Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları; Gümrük Birliği kapsamında tamamlanması gereken yasal düzenlemeler, malların serbest dolaşımının tam olarak sağlanmasını amaçlamaktadır. Bu düzenlemeler içinde önemli bir yer tutan fikri ve sınai haklara ilişkin mevzuatın taraflar arasında farklı düzeylerde bulunması serbest dolaşıma tarife dışı engel teşkil etmektedir. Dolayısıyla, Gümrük Birliği'nin sağlıklı işleyebilmesi için Türk mevzuatının AB mevzuatı ve uluslararası sözleşmelere uyumlu hale gelmesi gerekmektedir. 1/95 sayılı OKK çerçevesinde yürütülen çalışmalar neticesinde Türkiye bu alandaki mevzuatını AB mevzuatına uyumlaştırmayı büyük oranda başarmıştır. Sınai mülkiyet hakları konusunda gerekli mevzuatı, Gümrük Birliği öncesinde yürürlüğe koymuş ve Patent Enstitüsü'nü 1994 yılında kurmuştur. 1995 yılında, güncelliğini yitiren Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu güncellenmiş ve AB mevzuatına yaklaştırılmıştır. Ayrıca, Türkiye, bu alandaki birçok uluslararası sözleşmeye taraf olmuş ve yürürlüğe koymuştur(5). Son olarak, WIPO Telif Hakları Antlaşması ve WIPO İcracı ve Fonogramlar Antlaşması'nın Türkçe tercümesine ilişkin çalışmalar başlatılmıştır. Türkiye, Gümrük Birliği çerçevesinde fikri mülkiyet haklarına ilişkin uluslararası anlaşmalara, bu çerçevede Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşması'na (TRIPs) taraf olarak, DTÖ yükümlülüklerini de yerine getirmektedir.

Rekabet; Türkiye, Gümrük Birliği'ni oluşturan 1/95 Sayılı OKK ile, rekabet kurallarına ilişkin mevzuatını AB müktesebatıyla uyumlu hale getirmeyi taahhüt etmiştir. Rekabet alanındaki mevzuat uyumu, üç başlık altında ele alınmaktadır. Bunlar, "Rekabet Mevzuatı Uyumu", "Özel Haklar ve Tekel Hakları" ve "Devlet Tekelleri" olarak belirlenmiştir. "Özel Haklar ve Tekel Hakları" ile ilgili olarak bir Çalışma Grubu oluşturulmuştur ve AB mevzuatı ile Türk mevzuatı karşılaştırılarak, yapıl-

ması gerekenler tespit edilmektedir. Uyum çerçevesinde, "Ticari Nitelikli Devlet Tekelleri" alanında, özellikle alkollü içecekler konusundaki çalışmalara özel bir önem verilmektedir. Gerekli yasal düzenleme ile, TEKEL'in tekel statüsü kaldırılmış ve tütün, alkol ve alkollü içkiler piyasasındaki faaliyetlerin düzenleyici bir otorite tarafından yürütülmesi amacıyla Düzenleme Kurumu (TAPDK) kurulmuştur. Ancak, AB Komisyonu'nun Türkiye 2004 İlerleme Raporu'nda alkollü içkiler piyasasında rekabetin yeterli olmadığı ve ilgili kanunun yeniden düzenlenmesi gerektiği belirtilmektedir.

Uyum çalışmaları kapsamında, 7 Aralık 1994 tarihinde, 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kabul edilmiş ve 13 Aralık 1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kanunu uygulamakla sorumlu Rekabet Kurumu'nun karar organı olan Rekabet Kurulu da, 5 Kasım 1997 tarihinden itibaren başvuruları değerlendirmeye başlamıştır. Rekabet Kurulu, Kanun'un uygulanmasına ilişkin ikincil mevzuatı, AB düzenlemelerini esas alarak hazırlamaktadır. Özellikle, grup muafiyeti alanında, önemli ölçüde ikincil mevzuat kabul edilmiştir. Bunlardan bazıları, dikey anlaşmalara ilişkin grup muafiyeti tebliği, Ar-Ge anlaşmalarına ilişkin grup muafiyeti tebliği, motorlu taşıtlar dağıtım ve servis anlaşmalarına ilişkin grup muafiyeti tebliğidir. Türkiye'deki rekabet düzenlemelerinin, AB'ye uyum süreci içinde ele alması gereken en önemli konulardan biri de devlet yardımlarıdır. Ancak, devlet yardımlarının denetimi alanında ilerleme çok sınırlıdır. AB Ortak Rekabet Politikası'nın esaslarından biri olan devlet yardımlarını inceleyecek bir makam yoktur.

1998 yılında başlatılan Gümrük modernizasyonu projesi, gümrük teşkilatının yeniden düzenlenmesini, vergi tahsilatının etkinliğinin artırılmasını ve daha etkili bir gümrük kontrolü sağlamaya yönelik bilgisayar sisteminin geliştirilmesini amaçlamaktadır.

Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı altında kurumsal bir yapılanma oluşturulması kararlaştırılmıştır. Ancak, Taslak Kanun halen Başbakanlık'ta incelenme aşamasındadır.

Kamu Alımları; 1/95 sayılı OKK kapsamında, Türkiye'nin kamu alımları alanındaki AB mevzuatına uyum sağlaması hükme bağlanmış ve, 1 Ocak 2003'te Kamu İhale Kanunu yürürlüğe konulmuştur. Kamu ihalelerine ilişkin uygulamaları yürütecek ve şikayetleri çözüme bağlayacak hukuki ve idari düzeyde bağımsız Kamu İhale Kurumu ise Temmuz 2002'de yayımlanan yönetmelik ile çalışmalarına başlamıştır. Ancak, kamu ihalesine ilişkin mevcut yasanın, Türk teklif

sahipleri lehine hükümler içerdiği AB tarafından vurgulanmaktadır. Bu kapsamda, Kamu İhale Kanunu'nun değiştirilmesi gündemde olup, çalışmalar devam etmektedir.

Kamu alımları piyasalarının karşılıklı olarak açılması ve hizmetlerin serbest dolaşımı için müzakerelerin başlatılması kararı, 11 Nisan 2000 tarihli 39. AB-Türkiye Ortaklık Konseyi'nde alınmış ve

Ekim 2000'de müzakereler başlamıştır. Kamu alımları alanında sağlanan ilerlemeye rağmen, hizmetlerin serbest dolaşımına ilişkin Türkiye'nin yaklaşımı, müzakerelerin "katılım müzakerelerinin başlatılması" ile birlikte, üyelik perspektifi çerçevesinde yürütülmektedir.

Gümrükler; Gümrük Birliği ilişkisi çerçevesinde, gümrük idarelerine yönelik yeniden yapılanma ve modernleşme çalışmaları da Türkiye'nin yükümlülükleri arasındadır. Bu kapsamda, 1998 yılında başlatılan Gümrük modernizasyonu projesi, güm-

rük teşkilatının yeniden düzenlenmesini, vergi tahsilatının etkinliğinin artırılmasını ve daha etkili bir gümrük kontrolü sağlamaya yönelik bilgisayar sisteminin geliştirilmesini amaçlamaktadır. Proje kapsamında Gümrük Teşkilat Kanunu'nda bazı değişiklikler yapılmış ve Haziran 2005 itibariyle 70 Gümrük Müdürlüğü ile 16 Gümrük Baş Müdürlüğü'nde otomasyona geçilmiştir. Böylece Türkiye'deki gümrük işlemlerinin neredeyse tamamı elektronik ortamda yürütülür hale gelmiş ve sağladığı zaman tasarrufu nedeniyle ekonomiye olumlu etkisi olmuştur.

1/95 sayılı OKK, gümrük vergileri ve ilgili düzenlemelerin yanı sıra Topluluğun gümrük konusundaki kanun, yönetmelik ve tasarruflarına da uyum sağlanmasını da hükme bağlamıştır. 5 Şubat 2000 tarihinde yürürlüğe giren 4458 sayılı Gümrük Kanunu ile bu alandaki yükümlülük yerine getirilmiş, malların menşei, gümrük değeri, Gümrük Birliği alanına giriş ve çıkışlar, gümrük işlemlerine ilişkin AB Gümrük Kodu'na uyum sağlanmıştır.

Kurumsal İşbirliği; 1/95 sayılı OKK, Gümrük Birliği'nin işleyişinin denetimi ve karşılaşılan sorunlara ortak çözümler oluşturulması hususunda etkin olacak kurumsal işbirliği modelleri oluşturulmasını hükme bağlamıştır. Bilindiği gibi, Türkiye Birliğe üye olmaksızın Gümrük Birliği'ne dahil olan tek aday ülke durumundadır. Bu nedenle, Gümrük Birliği'nin sağlıklı işleyebilmesi için kurumsal yapılanma öngörülmüştür. 1/95 sayılı OKK'ya ilişkin aksaklıklar konusunda ayda en az bir kere toplanmak üzere Türkiye, Komisyon ve üye ülkelerin temsilcilerini barındıran Gümrük Birliği Ortak Komitesi (GBOK) bu doğrultuda oluşturulan bir yapılanmadır.

Ankara Anlaşması'nın gümrüklerle ilgili hükümlerinin doğru bir biçimde işletilebilmesi amacıyla oluşturulan Gümrük İşbirliği Komitesi (GİK) ise

gümrük uygulamalarındaki uyumsuzlukların çözümlü konularını ele almaktadır.

Gümrük Birliği ile Türkiye'nin içinde yer aldığı kurumsal yapılar arasında teknik komiteler de önemli bir yer tutmaktadır. Ancak Türkiye, 1/95 sayılı OKK ile belirlenen "Nomenklatür Komitesi", "Gümrük Kodu Komitesi" ve "Dış Ticaret İstatistikleri komitesi" başta olmak üzere, Komisyon bünyesinde faaliyet gösteren yaklaşık 450 teknik komiteden yalnızca 17 tanesine ve ancak gözlemci statüsü ile katılabilmekte, ticaret politikasının belirlenmesinde en önemli fonksiyonu bulunan Komite 133'e ise iştirak hakkı bulunmamaktadır. Bu nedenle Gümrük Birliği'nin AB içinde işleyişini izlemek mevzuat değişikliklerinden zamanında haberdar olmak ve ilgili kurumsal yapıyı tanımak açısından teknik komitelere katılım üzerinde önemle durulmalıdır. Söz konusu talep, çeşitli platformlarda Türkiye tarafından dile getirilmektedir.

Gümrük Birliği'nin işleyişi ile doğrudan ilgili alanlarda yeni mevzuat hazırlamak ya da mevcut mevzuatı değiştirmek için 1/95 sayılı OKK'nın 54 ila 60. maddelerinde öngörülen karşılıklı danışma mekanizması ise, yeterli işbirliği geliştirilememesi nedeniyle etkinlik kazanamamıştır. Türkiye, GBOK toplantılarında konuyu dile getirmekte ve Gümrük Birliği'ni ilgilendiren alanlarda alınan kararların formülasyonuna aktif katılım talep etmektedir.

Gümrük Birliği'nin yürütülmesini kolaylaştıran bir diğer yapı da Gümrükler 2007 Programı'dır. Türkiye'nin Gümrük Birliği çerçevesinde 1996 yılından bu yana katılabildiği programa, 1999 yılından itibaren aday ülke statüsüyle katılım sağlanmış, son olarak katkı payının önemli miktarının AB hibelerinden karşılanması için imzalanması gereken Finansman Anlaşmasının imzalanmasıyla tam katılım sağlanmıştır.

2. Gümrük Birliği'nin Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Etkileri

Yürürlüğe girdiği 01.01.1996 tarihinden itibaren geçen zaman zarfında getirmiş olduğu köklü değişimler ile GB, mikro düzeyde işletmeleri, makro düzeyde de genel ekonomik yapıyı etkilemiştir. Bu bölümde GB'nin Türkiye ekonomisi üzerinde ortaya çıkardığı olumlu ve olumsuz etkiler, dinamik ve statik etkiler çerçevesinde ortaya konmaya çalışılacaktır.

2.1. Gümrük Birliği'nin Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Sonuçlarının Statik Etkiler Açısından Değerlendirilmesi

Faktör donanım, teknolojik seviye ile talep yapısı gibi parametrelerin sabit kaldığı varsayımı altında gümrük birliğinin, birlik içinde kaynakların yeniden dağılımı sebebiyle ortaya çıkan etkilerine statik etkiler denmektedir². Çalışmamızın bu bölümünde GB'nin Türkiye ekonomisi üzerindeki etkilerini tespit etmek için; statik etkiler kapsamında ele aldığımız ticaret yaratıcı etki, ticaret saptırıcı etki, gelir dağılımı etkisi ile kamu gelirleri etkisi ve işlem maliyetleri etkisi istatistiksel veriler çerçevesinde incelenecektir.

2.1.1. Ticaret Yaratıcı Etki

Ticaret yaratıcı etki GB dolayısıyla yüksek maliyetli üretimin yerini, birlik içinde daha verimli ülkenin almasıdır. Birliğe üye ülkeler arasındaki ticarete uygulanan tarife ve kotaların kaldırılması sonucu, ticarete konu olan malların fiyatı düşer. Birlik içinde ticaret yaratılmasına

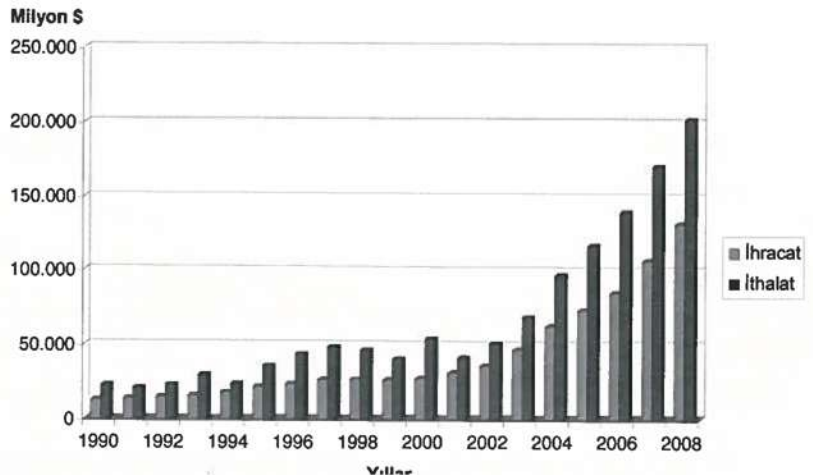
“ Birlik içinde ticaret yaratılmasına bağlı olarak birlik üyeleri, daha ucuz kaynaktan daha fazla tüketim yapma imkanına kavuşur. ”

bağlı olarak birlik üyeleri, daha ucuz kaynaktan daha fazla tüketim yapma imkanına kavuşur. Böylece üyeler arasındaki ticaret hacmi yükselmiş olur. GB'nin uygulandığı ilk dört yıla ilişkin süreçte ticaret yaratıcı etki

tablo 1 yardımıyla açıklanabilir.

Tablo 1 yer alan 1990 ile 2007 yılları arasında gerçekleşen ithalat ihracat rakamları ile hazırlanan grafiğe aşağıda yer verilmiştir. Grafikten de anlaşılacağı üzere dış ticaret hacmi her yıl yükselmiş ve ithalat ile ihracat arasındaki oran hemen hemen aynı kalmıştır. Grafik GB'nin ticaret yaratıcı etkisinin birlik lehine doğduğunu göstermektedir. Türkiye aleyhine ortaya çıkan bu etkide başlangıçta ithalatın ihracattan daha büyük bir paya sahip olduğu görülmektedir. Türkiye ekonomisinin AB ekonomisine göre rekabet gücü daha düşük olduğundan başlangıçta ithalatın ihracattan hızlı artması doğaldır. Zamanla ortak üretim, teknoloji transferi, bilgi akışı ve Ar-Ge faaliyetlerinin artmasıyla Türkiye ekonomisi daha iyi performans gösterecektir.

Grafik 1: Yıllara göre ithalat ve ihracat rakamları (Milyon \$)

Tablo 1: Dış Ticarete Ait Temel Göstergeler (Milyon \$)

YILLAR	DIŞ TİCARET - YILLIK (Milyon \$)						IHR / İTH
	İHRACAT	Değ.%	İTHALAT	Değ.%	DENGE	HACİM	%
1990	12.959	11,5	22.302	41,2	-9.343	35.261	58,1
1991	13.593	4,9	21.047	-5,6	-7.454	34.640	64,6
1992	14.715	8,2	22.871	8,7	-8.156	37.586	64,3
1993	15.345	4,3	29.428	28,7	-14.083	44.773	52,1
1994	18.106	18,0	23.270	-20,9	-5.164	41.376	77,8
1995	21.637	19,5	35.709	53,5	-14.072	57.346	60,6
1996	23.224	7,3	43.627	22,2	-20.402	66.851	53,2
1997	26.261	13,1	48.559	11,3	-22.298	74.820	54,1
1998	26.974	2,7	45.921	-5,4	-18.947	72.895	58,7
1999	26.587	-1,4	40.671	-11,4	-14.084	67.258	65,4
2000	27.775	4,5	54.503	34,0	-26.728	82.278	51,0
2001	31.334	12,8	41.399	-24,0	-10.065	72.733	75,7
2002	36.059	15,1	51.554	24,5	-15.495	87.613	69,9
2003	47.253	31,0	69.340	34,5	-22.087	116.593	68,1
2004	63.167	33,7	97.540	40,7	-34.373	160.707	64,8
2005	73.476	16,3	116.774	19,7	-43.298	190.251	62,9
2006	85.535	16,4	139.576	19,5	-54.041	225.111	61,3
2007	107.272	25,4	170.063	21,8	-62.791	277.334	63,1
2008	132.003	23,1	201.961	18,8	-69.958	333.963	65,4

Kaynak: DTM verileri

Tablo 2: AB ve Diğer Ükelere Göre Dış Ticaret(Milyon \$)

Yıllar	İhracat		İthalat	
	AB (27)	Diğer Ülkeler	AB (27)	Diğer Ülkeler
1990	7,332	5,628	10,360	11,942
1991	7,579	6,014	10,266	10,781
1992	8,258	6,461	11,065	11,806
1993	7,773	7,575	14,231	15,198
1994	9,017	9,088	11,111	12,159
1995	11,755	9,881	17,113	18,595
1996	12,069	11,156	23,192	20,435
1997	12,871	13,390	24,902	23,657
1998	14,138	12,836	24,080	21,842
1999	14,797	11,790	21,397	19,274
2000	15,017	12,758	26,866	27,637
2001	16,857	14,477	18,839	22,560
2002	20,415	15,644	25,689	25,865
2003	27,394	19,859	35,140	34,200
2004	36,581	26,586	48,103	49,437
2005	41,359	32,117	52,696	64,078
2006	47,923	37,612	59,401	80,175
2007	60,391	46,881	68,611	101,451
2008	63,368	68,634	74,800	127,160

Kaynak: DTM Dış Ticaret İstatistikleri

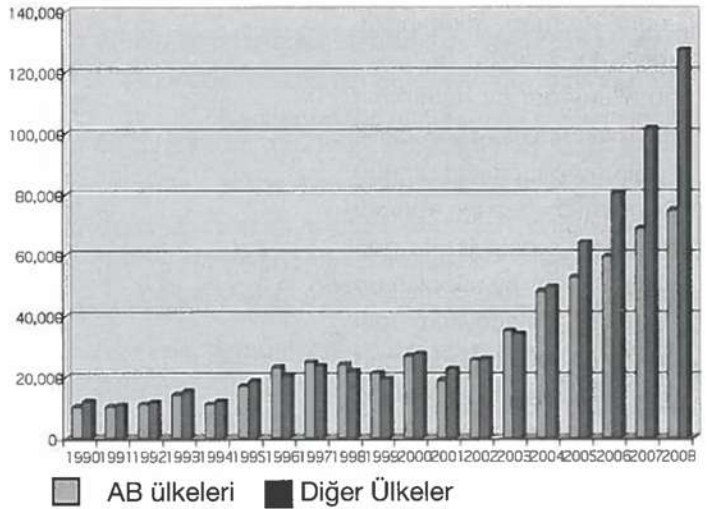
2.1.2. Ticaret Saptırıcı Etki

Üçüncü ülke mallarına karşı konan ortak tarife sonucu bu ülkelerin mallarının pahalı hale gelmesi ticaretin birlik içine kaymasına neden olur. Ticareti birlik dışından birlik içine kaydıran bu etkiye ticaret saptırıcı etki denir.³ Bu etki sonucu birlik dışında kalan ülkelerle yapılan ticaret hacminde daralma ortaya çıkmaktadır. GB sonucunda ticaret saptırıcı etkinin ne ölçüde gerçekleştiğini tablo yardımıyla açıklayalım.

Tablo 2'den görüldüğü üzere, GB'den önce de dış ticaretin büyük kısmını AB ile yapan Türkiye'nin bu eğiliminde 1995-1999 yılları arasında bir değişiklik olmadığı gibi, üçüncü ülkelerle olan ticaretinde de önemli bir farklılık gözlenmemiştir. İlk dört yıla ilişkin dış ticaret verileri GB'nin ticaret sapmasına işaret etmemektedir. Türkiye'nin AB dışındaki diğer ülke ve ülke grupları ile de ikili ilişkileri olduğu için ticaret saptırıcı etkinin belirli şekilde ortaya çıkmadığı görülmektedir⁴.

Tablo 2'deki verilere istinaden ortaya çıkan gra-

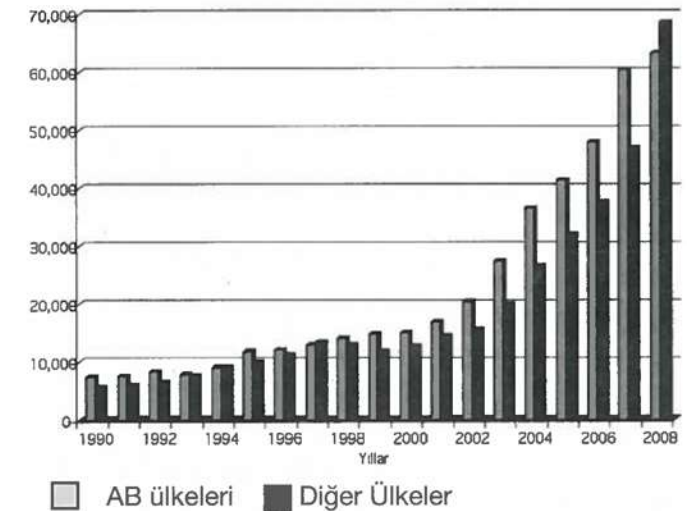
Grafik 2 AB ve Diğer Ülkelere İhracatımızı (Milyar \$)

fikten de anlaşılacağı üzere GB'nin başladığı ilk yıllarda AB ve diğer ülkelerden olan ithalatımız hemen hemen eşit iken 2000 yılı itibarıyla diğer ülkelerden yapılan ithalat düzenli bir şekilde artmıştır. Bu artışın AB ile GB yükümlülüklerimiz çerçevesinde AB dışındaki ülkelere uyguladığımız gümrük vergilerinin düşürülmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Grafik 3'den de anlaşılacağı üzere GB nedeniyle daha önce AB'ye yaptığımız ihracatlar ile üçüncü

Grafik 3 AB ve Diğer Ülkelere İhracatımızı (Milyar \$)

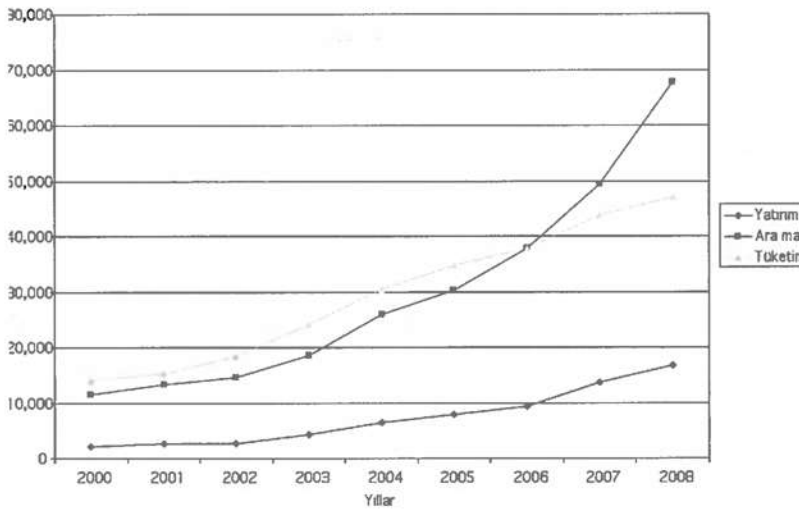
“ Tablo 2'den görüldüğü üzere, GB'den önce de dış ticaretin büyük kısmını AB ile yapan Türkiye'nin bu eğiliminde 1995-1999 yılları arasında bir değişiklik olmadığı gibi, üçüncü ülkelerle olan ticaretinde de önemli bir farklılık gözlenmemiştir. **”**

ülkeler yaptığımız ihracatlar eşit olarak görünse de 2008 yılında hem ihracatın artışı hem de diğer ülkelere AB ülkelerine olandan daha yüksek miktarda ihracat yapmamız GB'nin ticaret saptırıcı etkisinin ortaya çıkmadığını göstermektedir.

2.1.3. Tüketim Etkisi

GB sonucu gümrükler indirilince nispi olarak daha ucuza gelen yabancı mallar daha fazla talep edil-

Grafik 4 Yatırım, ara malı ve tüketim malı ihracatı

mektedir. GB sonucu birlik içinde pahalıya üreten üye ülkenin ve OGT sonucu ürünleri pahalı hale gelen birlik dışı ülkelerin üretimi azalmaktadır. Üretim etkisindeki bu değişikliğe bağlı olarak birlik içi fiyat herhangi bir ülkenin fiyatının altında kalırsa, bu ülke vatandaşlarının satınalma güçleri artacağından birlik içi ithalat artacaktır. Bu ithalat artışı da GB'nin tüketim etkisini ortaya çıkarır⁵.

Sermaye malları, ara mallar ve

tüketim mallarına ilişkin ihracat 1994 yılından sonra düzenli bir şekilde artmıştır. GSMH ve ithalat artışı aynı zamanda tüketim etkisini gösterir.

Tüketim malları, ara mallar ve sermaye malları ithalatı GB'nin kabul edildiği ilk iki yılda önemli ölçüde artmıştır. Bu artış izleyen yıllarda da devam etmiştir. Bu gelişmeler GB'nin tüketim etkisinin ortaya çıktığını göstermektedir. Ancak ara ve yatırım mallarının ithalatı daha çok tüketim mallarının üretilerek ihraç edilmesi amacıyla gerçekleştirildiğinden tüketim malı ithalatı ara ve sermaye malı ithalatından çok daha az yapılmıştır.

2.1.4 Ticaret Hadlerine Etkisi

Ticaret hadleri birliğe üye ülkeler arasındaki iş bölümünün doğuracağı refah yükselişinden her ülkenin alacağı payı belirler. GB sonucu ticaretin artması birlik içi üretim ve geliri arttırırken, birlik dışında bunun tersi ortaya çıkmaktadır. Bununla

birlikte birlik içinde ucuza üreten üye ülkenin üretim ve geliri artarken, pahalıya üreten ülkenin üretim ve geliri de azalmaktadır. Dolayısıyla gelir bir yandan birlik dışından birlik içine, diğer yandan pahalıya üreten ülkeden ucuza üreten ülkeye yeniden dağılırken, birlik içi ticaretin serbestleşmesiyle ihracata çalışan sektörlerin geliri nispi olarak artmaktadır⁶.

Tüm bunlar Türkiye'de gelirin sanayi sektörü lehine

“ Türkiye’de sanayi sektörü ithalat miktarını ihracat miktarından daha hızlı artması; bu ürünleri birlik içinde ucuza üreten gelişmiş ülkelerin üretim ve gelirinin arttığını, gelir dağılımının gelişmiş ülkeler lehine, Türkiye aleyhine geliştiğini göstermektedir. ”

yeniden dağılmasının birer nedenidir. Türkiye'de sanayi sektörü ithalat miktarının ihracat miktarından daha hızlı artması; bu ürünleri birlik içinde ucuz üreten gelişmiş ülkelerin üretim ve gelirinin arttığını, gelir dağılımının gelişmiş ülkeler lehine, Türkiye aleyhine geliştiğini göstermektedir. Ticaret hadleri Türkiye aleyhine sonuçlanmıştır.

2.1.5. Kamu Gelirleri Etkisi

Üyeler arasında tarifelerin sıfırlanması üye ülkelerin vergi kaybını doğurur. Yine üçüncü ülkelere karşı uygulanan ortak tarife, üye olunmadan önceki tarifeden küçük olur veya bu ülkeden ithalat önemli ölçüde azalır ise bu durumda da vergi kaybı ortaya çıkar. GB öncesi Türkiye'de ithalattan gümrük vergisi ve toplu konut fonu olmak üzere iki tür vergi alınmaktaydı. GB ile bunların ikisi de kaldırılırken üçüncü ülkelere karşı OGT uygulanmaya başlanmıştır. Ancak tarım ürünleri, Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ve EURATOM kapsamındaki ürünler bu uygulamanın dışında kalmış, buna rağmen GB kısa dönemde sadece kamu gelirlerini azaltmakla kalmayıp, kamu giderlerini arttırmasına da neden olabilir⁷. İstatistik veriler incelendiği zaman GB'nin dış ticaret vergi gelirlerini azaltıcı etkisinin ortaya çıktığını söylemek oldukça zordur. Aksine GB sonrası ulusal üretimin artmasına bağlı olarak vergi gelirlerinin arttığını söylemek mümkündür⁸.

2.1.6. İşlem Maliyetleri Etkisi

GB sonucu tarife ve kotaların kalkması nedeniyle, gümrüklerde çalışan personel sayısı, gümrükleme giderleri ve bürokratik engeller azalacaktır. O zaman dış ticaret işlemleri daha kısa zamanda gerçekleşecek ve dış ticaretle uğraşanların zaman maliyeti düşecektir. İstatistiklerin incelenmesinden GB'nin işlem maliyetlerini azaltıcı etkisinin doğmadığını söylemek yanlış olmaz. Ancak, eğer bürokratik işlemlerde bir azalma olmuş ve

dış ticaretle uğraşanların zaman maliyetleri azalmışsa, o zaman ekonominin bütünü açısından işlem maliyetlerinin azaltıcı etkisi doğmuş olabilir.

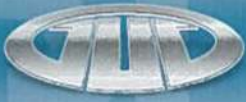
Gümrükleme giderleri ve personel sayısında meydana gelen azalmanın nedeni, gümrük modernizasyonu ve otomasyonu kapsamında yapılan çalışmalardır. Gümrük işlemlerinin otomasyonu için Fransa'dan SOFIX adlı yazılım satın alınmıştır. Pilot uygulama eğitim çalışmaları, Atatürk Havalimanı Giriş-Çıkış Gümrük Müdürlüklerinde başlamıştır. Pilot uygulamanın ardından Türkiye genelinde bilgisayar ağı kurulmuş ve böylece ihracat-ithalat işlemlerinin yüzde 99.5'ü bu kapsama alınacaktır. Otomasyonun ileri aşamalarında ticaret çevresi ve gümrük idaresi arasındaki bilgi akışı elektronik ortamda gerçekleştirilecektir. Bu çalışmalar sonucunda işlem maliyetlerinde bir azalma gerçekleşecek, gümrükleme giderleri ve personel sayısı belli bir oranda azalacaktır⁹.

2.2. Gümrük Birliği'nin Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Sonuçlarının Dinamik Etkiler Açısından Değerlendirilmesi

GB'nin Türkiye ekonomisi üzerindeki etkileri dinamik etkilerden olan; ölçek ekonomileri etkisi, rekabet etkisi, teknolojik gelişme etkisi, dışsal ekonomiler etkisi, yabancı sermayeyi ve yatırımları teşvik etkisi başlığı altında değerlendirilecektir. Dinamik etkiler sürekli oldukları, orta ve uzun vadede ekonominin yapısında önemli değişimler meydana getirdikleri için çoğu kez statik etkilerden daha önemli sayılırlar¹⁰.

2.2.1. Rekabet Etkisi

Kamu teşebbüsleri ve ticari nitelikteki devlet teşebbüslerinin, birlik vatandaşları ile Türk vatandaşları arasında ayırım yapmaz hale gelmesi, ticari nite-

likli devlet tekellerinin yeniden düzenlenmesi, İhracatta Gözetim ve Koruma Önlemlerinin Değerlendirme Kurulu oluşturularak ithalatta haksız rekabetin önlenmesi ve Rekabet Kurulu'nun kurulması gibi çalışmalar aracılığıyla firmalara eşit rekabet koşulları sağlanarak tekelleşmenin önlenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda özellikle otomotiv ana ve yan sanayii, tarım araçları, elektrikli ve elektronik eşya, makine, metal, ağaç ürünleri, mobilya, kağıt ve kağıt ürünleri ile basım sanayi dallarında rekabetin daha da artması beklenmektedir¹¹.

GB ile üyeler arasında tarife ve kotalar kalkınca yerli üreticiler dış rekabete açılmış olurlar. Böylece ülke içindeki eksik rekabetçi oluşumlar ortadan kalkar. Düşük verimle çalışan kalitesiz malları pahalıya üreten firmalar, ya bu sorunlarını ortadan kaldırırlar ya da endüstriyi terk etmek zorunda kalırlar. Her üye ister istemez mukayeseli üstünlüğe sahip olduğu alanlarda üretime yönelir¹².

Türkiye'de sanayi üretiminde küçük ölçekten büyük ölçeğe doğru gittikçe, rekabet gücü artmaktadır. Küçük ölçekli işletmelerde rekabet üstünlüğü olan sanayi dalları; taş ve toprağa dayalı bazı ürünler ile kimyasal ürünlerdir. Orta ölçekli işletmelerin rekabet üstünlüğü olan sanayi dalları; elektriksiz makine, taş ve toprağa dayalı ürünler, petrol ürünleri, gıda, içki, tütün ve dokuma'dır. Büyük ölçekli işletmelerin rekabet üstünlüğü olan sanayi dalları ise; elektrikli makine, taş ve toprağa dayalı sanayi, lastik-plastik, orman ürünleri, kağıt, basım, giyim ve mobilyadır. Türkiye'nin AB

“ *GB'nin Türk ticaret ve rekabet politikalarının AB ile uyumunu öngörmesi ve AB rekabet politikalarının çok büyük bölümünün Türkiye'yi de kapsamaması nedeniyle, Türk ekonomisinde kapsamlı kurumsal değişikliklere meydana getirecektir.* ”

ülkelerine oranla mukayeseli üstünlüğü daha çok tarımsal ürünlerde olmasına karşın, tarımsal ürünler GB kapsamı dışında tutulmuştur. Yukarıda belirtilen rekabet gücü yüksek sanayi dallarında, GB sonrası verimlilik ve üretim artarken, rekabet gücü olmayan sanayi dallarında faaliyet gösteren işletmeler pazar paylarını kaybetmişler, üretimleri düşmüş, çoğu da kapan-

mak zorunda kalmıştır¹³.

GB'nin Türk ticaret ve rekabet politikalarının AB ile uyumunu öngörmesi ve AB rekabet politikalarının çok büyük bölümünün Türkiye'yi de kapsamaması nedeniyle, Türk ekonomisinde kapsamlı kurumsal değişiklikler meydana getirecektir. Özellikle rekabet kuralları ile fikri mülkiyet haklarının korunması alanlarındaki Türk mevzuatının iyileştirilmesi sonucunda, Türkiye'de ekonomik faaliyetlerin gelişebilmesi için daha uygun mevzuat çerçevesi oluşacaktır¹⁴.

2.2.2. Ölçek Ekonomileri Etkisi

Ölçek ekonomileri, firmaların büyüklüğünden kaynaklanan faktör maliyetlerinin düşmesi ve verimlilik ile üretimin artması sonucu ortaya çıkar. Geniş pazarlar, yeni satış teknikleri, makine ve donanım bolluğu, kaliteli işgücü ve uzmanlaşma ölçek ekonomisini oluşturur.

GB sonrası birlik içi piyasa genişlemesi sonucu, artan talebi karşılamak için firmaların üretimlerini arttırmaları gerekir. O zaman firmalar, eğer atıl kapasiteleri varsa, bu atıl kapasitelerini kullana-

rak ortalama maliyetlerini minimize edecek optimal ölçeğe varabilirler. Eğer atıl kapasiteleri yok ise, kapasite artırıcı yeni yatırımlara yönelirler. GB sürecinde ölçek ekonomiler etkisinin ortaya çıkabilmesi için bu güne kadar geçen süre yeterli sayılamayacak kadar kısadır. Bu etki zamanla kendini gösterecek ve rekabet gücü yüksek çok sayıda büyük firma doğabilecektir.

2.2.3. Dışsal Ekonomiler Etkisi

Ölçek ekonomileri, rekabet ve teknolojik gelişme etkilerinin bir sonucu olarak bazı firmaların verimliliği ve ürünlerinin kalitesi artar. Bu firmalardan girdi alan diğer firmalar, daha ucuza ve daha kaliteli girdi elde ederler. Böylece ekonominin genel performansı artar. Örneğin AB ile yapılan Avrupa Kömür Çelik Topluluğu ürünleri ile ilgili anlaşmada, Türkiye'de kapasite fazlası olan uzun mamullerden yassı mamullere dönüşümle ilgili projeler sayesinde sektörün yeniden yapılanmasına yönelik yabancı yatırımların artacağı ve teknoloji transferinin gerçekleşerek dışsal ekonomilerin doğacağı, bu güne kadar gerçekleşmese bile uzun dönemde dışsal ekonomilerin ortaya çıkacağı beklenmektedir.

2.2.4. Teknolojik Gelişmeye Etkisi

1980'de ihracatın dörtte birinden fazlası mamul maddelerden, geri kalanı hammaddelerden oluşurken; günümüzde ihracatın dörtte üçü mamul maddelerine dönüşmüştür. Bu gelişmelere rağmen, Türkiye, emek-yoğun, ilkel mallar ihracat-

“ OECD verilerine göre yüksek teknoloji mallarda ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 10, orta- yüksek teknoloji mallarda yüzde 23, orta- ilkel teknoloji mallarda yüzde 77, ilkel teknoloji mallarda yüzde 225'tir. ”

çısı bir ülke konumundan çıkmadığı, toplam ihracatının yüzde 40'ının tekstil ürünlerinden oluştuğu ve yaptığı ithalat üzerinden ihracat yapabilen tek sektörün tekstil olduğu bir konumdadır. OECD verilerine göre yüksek teknoloji mallarda ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 10, orta- yüksek teknoloji mallarda yüzde 23, orta- ilkel teknoloji mallarda yüzde 77, ilkel teknoloji mallarda yüzde 225'tir.

Yarıdan fazlasını KOBİ'lerin oluşturduğu tekstil sektöründe çalışanların büyük kısmı kayıt dışı ve vergisiz çalışan kadınlardır. Çünkü Türkiye yoksul ülkelerden pazara gelen mallarla fiyat rekabetini ancak böyle sağlayabilmektedir¹⁵. Ar-Ge yatırımları büyük finansman ihtiyacı gerektirdiğinden, Türkiye gibi gelişme yolundaki ülkelerde Ar-Ge ve teknolojik gelişmeye yeterli önem verilmekte ve gerekli kaynak ayrılmamaktadır. Örneğin Ar-Ge harcamalarının GSYİH'ye oranı AB ülkelerinde yüzde 2, ABD'de yüzde 2.8, Japonya'da yüzde 3 iken, bu oran Türkiye'de sadece yüzde 0.5'tir. Türkiye gibi ileri teknolojileri henüz üretemeyen bir ülke için alternatif çözüm yolu, gelişmiş ülkelerdeki teknolojiyi veya gelişmiş teknolojileri taklit etmektir¹⁶.

Birlik içinde pazarın büyüüp rekabetin artması, firmaları teknoloji geliştirmeye, gelişmiş teknolojiye sahip diğer firmalarla ortak üretime ve daha çok Ar-Ge faaliyetlerine yöneltmektedir. Böylece bilgi akışı ve teknolojik gelişme hızlanacaktır. Yeni teknolojilerin geliştirilmesi ve uygulanması ülkelerin rekabet gücünü olumlu yönde etkiler ve daha ucuz, daha kaliteli üretim yapmak olanaklı

hale gelir. GB ile Pazar payları genişleyen buna rağmen pazarda rakibi artan firmaların yapması gereken, üretim kalitesini ve verimliliği arttıracak, maliyetleri azaltacak yeni teknolojilerin hayata geçirilmesi, bunun içinde Ar-Ge yatırımlarının artırılmasıdır.¹⁷.

2.2.5. Yatırımları Özen-dirme ve Sermaye Etkisi

Birlik içi ticaret serbestleşip pazarın büyümesi, bir yandan birlik içi sermayenin daha verimli ve daha karlı olan üye ülkelere, diğer yandan birlik dışı sermayenin birlik içine yönelmesine neden olur. Birlik içi yatırım, üretim ve gelir artar. Doymamış iç pazarı, ucuz hammadde ve işgücü, Ortadoğu, Karadeniz ve Asya ile olan bağlantıları Türkiye'yi yatırımlar için cazibe merkezi haline getirmektedir. Bu bağlamda GB'nin Türkiye'ye giren yabancı sermaye yatırımlarını uyarması beklenmektedir. Ayrıca GB içindeki Türkiye'den pay almak isteyen Japonya, ABD ve Uzak Doğu ülkeleri için de sermaye yatırımı açısından çok büyük öneme sahiptir. Son yıllarda Uzak Doğu'dan gelen yabancı sermaye artışı bunu doğrulamaktadır¹⁸.

Ülkemize giren yabancı sermaye yatırımlarının yıllara göre değişimi düzensiz bir seyir izlemektedir. Sadece 1995 ve 1996 yıllarında üst üste 2 yıl yabancı sermaye önemli ölçüde artış göstermiş, diğer yıllarda bir yıl artarken bir yıl azalmıştır. Ayrıca GB'ye geçişten sonra yabancı sermaye girişinde beklenen patlama olmamıştır. 1991-1998 yılları arasında ülkemize giren yabancı sermaye yatırımları izin verilen sermayenin çok

“ Doymamış iç pazarı, ucuz hammadde ve işgücü, Ortadoğu, Karadeniz ve Asya ile olan bağlantıları Türkiye'yi yatırımlar için cazibe merkezi haline getirmektedir. Bu bağlamda GB'nin Türkiye'ye giren yabancı sermaye yatırımlarını uyarması beklenmektedir. ”

altındadır. Her ne kadar 1995 ve 1996 yıllarında izin verilen sermaye artsa da giren sermayede beklenen artış olmamıştır. Bunun en önemli nedeni AB teşvik mevzuatıdır. Çünkü AB'de hem devlet yardımları hem de topluluk fon ve kredileriyle sağlanan önemli teşvikler vardır. Örneğin geri kalmış bölgelerin kalkındırılmasında kullanılan Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu mesleki eğitim, istihdam ve

gençlere kariyer kazandırmada kullanılan Avrupa Sosyal Fonu, tarımsal yapıyı iyileştirmede ve tarımsal üretimi güvence altına almada kullanılan Avrupa Tarımsal Yön Verme ve Garanti Fonundan yapılan teşvik ödemeleri oldukça önemlidir. Türkiye AB'ye tam üye olmadığı için bu fonlardan yararlanamamaktadır. 1998 yılı itibariyle Türkiye'ye giren yabancı sermaye izinlerinin yüzde 98'ini imalat sanayi ve hizmet sektörüleri, geri kalan yüzde 2'sini de tarım ve madencilik sektörleri oluşturmaktadır. Yine 1998 yılında verilen toplam 1.645 milyon \$'lık yabancı sermaye izinlerinin 1.562 milyon \$'ını OECD ülkeleri bunun da yaklaşık yarısını AB ülkeleri oluşturmaktadır¹⁹.

GB'nin uygulanmaya başlamasından bu güne kadar geçen süreç içerisinde GB'den beklenen olumlu sonuçlar tam anlamıyla sağlanabilmiş değildir. Türkiye'nin, GB'nin olumlu sonuçlarının ortaya çıkmasını engelleyen ya da geciktiren sorunları vardır. Bu sorunlar makro ve mikro ekonomik sorunlardır. GB'nin statik ve dinamik etkilerinin incelendiği yukarıdaki konularda genellikle makro ekonomik sorunlara değinilmeye çalışılmıştır. Mikro ekonomik sorunların en önemlisi de

Türk işletmelerinin yönetim sorunlarıdır. İşletmelerin, iç sorunlarını halledip küreselleşen dünyada yoğun rekabet şartlarında ayakta kalabilecek politikalar üretmeden GB'nin tüm sorunları gidererek, bir sihirli değnek gibi pembe tablo ortaya koymasını beklemek doğru olmaz²⁰. Genel değerlendirmeye göre, statik etkiler açısından GB'nin Türkiye'nin lehine ya da aleyhine

“ Türkiye'nin GB'den umulan yararı sağlayabilmesi için Ar-Ge'ye, ileri teknoloji istihdamına, ileri teknolojiye sahip yabancı firmalarla ortak üretime, bilgi akışına ve eğitime gereken önem verilmelidir. ”

olduğunu kesin olarak söylemek güçtür. Çünkü ticaret arttırıcı etki ile üretim ve tüketim etkilerindeki olumlu değişimlerin GB'den mi, yoksa 5 Nisan ekonomik krizinden sonra yaşanan sıçramadan mı kaynaklandığını belirlemek olanaksızdır. Tarifelerin kaldırılmasına rağmen kamu, önemli gelir kaybına uğramamış, yukarıda statik etkiler başlığı altında verilen tablo ve yorumlardan da anlaşılacağı gibi GB'ye girildikten sonra Türk üreticisinin, güçlü AB üreticisi karşısında rekabet edemeyip iflas edeceği, dolayısıyla Türkiye'nin GB'den zarar edeceği tezi doğrulanmamıştır.

Dinamik etkiler göz önünde bulundurulduğunda, GB'nin uzun dönemde Türkiye'nin lehine olacağı söylenebilir. Çünkü doymamış iç pazarı, genç nüfusu, doğal zenginlikleri ve stratejik coğrafi konumu ile Türkiye uzun vadede GB'yi kendi lehine çevirebilecektir. GB'nin dinamik etkileri diye adlandırılan ölçek ekonomileri etkisi, rekabet etkisi, yabancı sermayeyi ve yatırımları teşvik etkisi Türkiye'ye bu şansı verebilecek güçtedir.

Türkiye'nin GB'den umulan yararı sağlayabilmesi için Ar-Ge'ye, ileri teknoloji istihdamına, ileri teknolojiye sahip yabancı firmalarla ortak üretime, bilgi akışına ve eğitime gereken önem verilmeli-

dir. Devlet, özelleştirme sürdürülerek hantal ve politik müdahalelerle rasyonel olmayan yönetime zorlanan kamu işletmeciliğinden kurtulmalı; özel kesimin verimliliği ve rekabet gücü artırılarak altyapı yatırımları gecikmeden yapılmalıdır. Tüm bunları gerçekleştirmek için her şeyden önce ekonomik ve siyasal istikrarın sağlan-

ması gerekmektedir. Özellikle siyasal istikrar sağlanmadan ve buna bağlı olarak ekonomik iyileşme göstermeden GB'den sihirli reçete beklenmemelidir.

3. Gümrük Birliğinin Milli Güvenliğimize etkileri

Globalleşen günümüz dünyasında ülkelerin kendilerine yakın bulduğu, aynı değerleri paylaştığı başka ülkelerle birlikler veya ittifaklar kurması gerekmektedir. Ülkeler arasında oluşturulan bu gibi birlikler neticesinde küçük ülkeler dahi birçok müzakerede lehlerine olabilecek sonuçlar almayı başarmaktadır. Bu nedenle ülkemizin de AB gibi güçlü bir birliğe üye olması globalleşen dünyada kendine daha sağlam bir yer edinmesi amacıyla gereklidir. Bu ve benzeri birliklerin özellikle gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerini, sanayilerini ve yönetim şekillerini modernleştirdiği de yadsınamaz bir gerçektir. Buradan bahisle özellikle gümrük birliği sonrasında AB mevzuatına uyum çerçevesinde getirilen düzenlemeler sayesinde Türkiye'nin üretimi büyük bir gelişme kaydederek sadece AB'de değil bütün dünyada rekabet edebilir bir konuma gelmiştir. Özellikle düşük vergiler nedeniyle ülkeye ithal edilen mallarla rekabet edebilmek amacıyla ülkemizdeki sanayicilerin

gerçekleştirdiği ilerleme topyekün ülke ekonomisi ve üretim kalitesi açısından önemli bir basamak olarak ortaya çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

- ARSLAN Turgut, **GB'nin Türk Ekonomisine Etkileri**, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli 1997.
- ÇİMEN, Ahmet, **GB ve AT-Türkiye İlişkileri**, Merkez Bankası Yayınları, Ankara 1996.
- DEMİR Osman, **"GB'nin İki Yılı"**, Dış Ticaret Dergisi, Sayı:11, Yıl:3, Ekim 1998.
- DİE, **Haber Bülteni**, Mart 1999.
- DİE, **Türkiye İstatistik Yıllığı-1998**, Ankara.
- DPT, **Ekonomik ve Sosyal Göstergeler 1950-1998**, Ankara 1999.
- DTM, **Dış Ticaret Bülteni**, Haziran 1999.
- Gümrük Vakfı, **Geçmişten Geleceğe Gümrüklerimiz**, Yayın No:2, Ankara 1998.
- İTO, **Rakamlarla Türkiye Ekonomisi**, Yayın No:1999/42.
- KARLUK Rıdvan, **Türkiye Ekonomisi**, Beta Yayınları, İstanbul 1997.
- KAZGAN Gülten, **Ekonomide Dışa Açık Büyüme**, Altın Kitaplar Matbaası, İstanbul 1988.
- PAKSOY Mustafa, **"Avrupa Birliği İle Bütünleşme Sürecinde Türk İşletmelerinin Karşılaştıkları Yönetim Sorunlarının Belirlenmesine İlişkin Bir Araştırma"** 6. Ulusal İşletmecilik Kongresi, Akdeniz İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 12-14 Kasım 1998, Antalya 1998.
- SEYİDOĞLU Halil, **Uluslararası İktisat**, Güzem Yayınları, 9. Baskı, İstanbul 1993.

Ancak, bu kazanımları yanında AB'nin kendi içinde aldığı kararlara müdahil olunmaksızın uygulama yükümlülüğü ülkemizin güvenliği açısından bir tehdit oluşturabilecek durumdadır.

- TUNCA Zafer, **"Gümrük Birliği Kapsamında Türk Sanayii'nin Rekabet Gücü"**, Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi, Eylül 1996.
- www.die.gov.tr/projeler.html, 2000
- www.dtm.gov.tr/turkiye-ab-ilişkileri/dış_ticaret, 2000

DİPNOTLAR

- 1 Yazar Notu: Bu yazı, 2008 verileriyle hazırlanmıştır.
- 2 Rıdvan KARLUK, Türkiye Ekonomisi , Beta Yayınları, s.212
- 3 Halil SEYİDOĞLU, Uluslararası İktisat, Güzem Yayınları, s.208
- 4 İKV, Gümrük Birliği'nin Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri, İstanbul 2000, s.37
- 5 Rıdvan KARLUK, a.g.e. s.219
- 6 Rıdvan KARLUK, a.g.e. s.226
- 7 Rıdvan KARLUK, AB ve Türkiye, İMKB Yayınları, İstanbul 1996, s.626
- 8 DPT, Ekonomik ve Sosyal Göstergeler 1950-1998, Ankara 1999, s.77
- 9 Gümrük Vakfı, Geçmişten Geleceğe Gümrüklerimiz, Yayın No:2, Ankara 1998, s.60
- 10 Ahmet ÇİMEN, GB ve AT-Türkiye İlişkileri, MB Yayınları, Ankara 1996, s.25
- 11 Osman DEMİR, "GB'nin İki Yılı", Dış Ticaret Dergisi, Sayı:11, Yıl:3, Ekim 1998, s.40
- 12 Turgut ARSLAN, GB'nin Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli 1997 s.13

- ¹³ Zafer TUNCA, "Gümrük Birliği Kapsamında Türk Sanayii'nin Rekabet Gücü", Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi, Eylül 1996, s.57.
- ¹⁴ İKV, a.g.e. s.38.
- ¹⁵ Turgut ARSLAN, a.g.e. s.12
- ¹⁶ Turgut ARSLAN, a.g.e. s.63
- ¹⁷ Gülten KAZGAN, Ekonomide Dışa Açık Büyüme, Altın Kitaplar Matbaası. s.182
- ¹⁸ Zafer TUNCA, a.g.e. s.59
- ¹⁹ Turgut ARSLAN, a.g.e. s.12
- ²⁰ Osman DEMİR, a.g.e. s.54.
- ²¹ İTO, Rakamlarla Türkiye Ekonomisi, s.15.
- ²² Mustafa PAKSOY, "Avrupa Birliği İle Bütünleşme Sürecinde Türk İşletmelerinin Karşılaştıkları Yönetim Sorunlarının Belirlenmesine İlişkin Bir Araştırma" 6. Ulusal İşletmecilik Kongresi, Akdeniz İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 12-14 Kasım 1998, Antalya 1998, s.41.

DOING BUSINESS 2010 RAPORUNUN GÜMRÜK VE DIŞ TİCARET PERSPEKTİFİNDE İRDELENMESİ¹

Gümrükler Kontrol Genel Müdürlüğü
Gümrük Uzmanları ve Uzman Yardımcıları

1. TANITIM VE GENEL DEĞERLENDİRME

Dünya Bankası ve IFC (Uluslararası Finans Kurumu) tarafından düzenlenen İş Yapabilirlik Raporu 5 temel göstergeye bağlı olarak ve 133 ekonomiyi içermek üzere ilk kez 2003 yılında yayınlanmıştır. En son yayınlanan ve Haziran 2008-Mayıs 2009 dönemini kapsayan Doing Business 2010 Raporu ise 10 gösterge seti ile 183 ülkeyi içermektedir. Bu göstergeler ise; iş yeri açma, inşaat ruhsatı alma, işçi istihdam etme, mülkiyet devri, kredi alma, yatırımcıları koruma, vergi ödeme, sınır ötesi ticaret yapma, sözleşme uygulama ve iş yeri kapatmadır. Bu göstergelere göre nicel ölçütler ortaya konularak ülkeler, düzenleyici ortamların kalitesi bakımından sıralanmakta ve son yıl içerisinde en iyi reform performansı gösterenler tespit edilmektedir.

Bu raporda düzenleyici çevrelerin iş faaliyetlerini geliştirmedeki veya sınırlamadaki rolleri değerlendirilmekte, ekonomik büyüme ve istihdamın artırılması için güçlü bir özel sektör iş ortamının önemi vurgulanmaktadır.

Bu raporda düzenleyici çevrelerin iş faaliyetlerini geliştirmedeki veya sınırlamadaki rolleri değerlendirilmekte, ekonomik büyüme ve istihdamın artırılması için güçlü bir özel sektör iş ortamı-

nın önemi vurgulanmaktadır.

Rapor kapsamında yatırımcılar ve işletmeler için iş ortamını/rekabeti etkileyen tüm faktörler her açıdan ölçülmemekte ve bir ekonomideki tüm düzenlemelere değil sadece bir şirketin yaşam devresinin 10 aşamasını etkileyen düzenlemelere yer verilmektedir.

İş Yapılabilirlik Raporunun başlıca amaçları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Politika yapıcılara ve özel sektör paydaşlarına uluslararası bir karşılaş-tırma hizmeti sunmak,

- Reformların tasarımı için motivasyon ve bilgi giri-disi sağlamak,

- Özel sektör gelişimi kuramı ile uzmanların ve uy-gulayıcıların bu konudaki anlayışlarına katkıda bu-lunmak,

- Kalkınmanın etkinliği ile ilgili uluslararası girişim-leri zenginleştirmek.

İş yapılabilirlik bakımından yapılan küresel sırala-mada Singapur peş peşe dört yıl dünya birincisi olurken, Türkiye 2010 yılında on sıra gerileyerek 183 ülke arasında 73 üncü sırada yer almıştır. **Üst-orta gelir seviyeli ülkeler** arasında sıralan-dığında 42 ülke arasında 22 inci; **geniş nüfuslu** ülkeler arasında sıralandığında 61 ülke arasında 23 üncü ve **Doğu Avrupa- Orta Asya** kategori-

2007-2010 Dönemi İş Yapılabilirlik Raporlarında Endeksler İtibariyle Türkiye'nin Yeri

Rapor Yılı	2007	2008	2009	2010
İş Açma	53	43	43	56
İnşaat Ruhsatı Alma	148	128	131	133
İşçi İstihdam Etme	146	136	138	145
Mülk Kaydı	54	31	34	36
Kredi Alma	65	68	68	71
Yatırımcıları Koruma	60	64	53	57
Vergi Ödeme	65	54	68	75
Sınır Ötesi Ticaret	79	56	59	67
Sözleşme Uygulanabilirliği	70	34	27	27
İş Kapatma	138	112	118	121
İş Yapılabilirlik Endeksi	91	57	59	73

sinde ise 27 ülke arasında 17 inci sırada yer al-mıştır.

İş Yapılabilirliğinde Türkiye'nin Yeri

2007-2010 Dönemi İş Yapılabilirlik Raporlarında Endeksler İtibariyle Türkiye'nin Yeri isimli tab-loda ise 2007-2010 döneminde, İş Yapılabilirlik Raporunda yer alan alt endeksler itibariyle Türki-ye'nin durumu gösterilmiştir.

Ülkemizin endeksteeki yeri yapılan düzenlemelere ve iyileştirmelere bağlı olarak değişmektedir. Örneğin 2006-2007 döneminde hız kazanan reform-larla birlikte kurumlar vergisi oranının %30'dan %20'ye düşürülmesi ve elektronik ortamda bildiri-mde bulunulması olanağı sağlanmıştır. Ayrıca faiz gelirleri üzerindeki vergi %18'den %15'e çe-kilmiş ve bazı vergilerin ödemeleri kolaylaştırılmıştır.

Aynı dönemde gümrük işlemlerinin elektronik ortamda yapılmasının sağlanması sonucu, ithalat 10, ih-racat ise 6 günde yapılabilir du-ruma gelmiştir. Bu da *sınır ötesi ticaret* alanında Türkiye'nin 23 ba-samak birden yükselmesini sağla-mıştır. 2008 yılında 34 basamak

Sınıf	Türkiye	Toplam Ülke Sayısı	Sınıf Birincisi
Dünya Geneli	73	183	Singapur
Üst-Orta Gelir Düzeyindeki Ülkeler	22	42	Morityus
Geniş Nüfuslu Ülkeler	23	61	ABD
Doğu Avrupa- Orta Asya'da Yer Alan Ülkeler	17	27	Singapur

yükselerek 57 inci sırada yer alan Türkiye, sonraki 2 dönemde de gerilemiş ve 2010 yılı raporunda 73 üncü sırada yer almıştır.

Yukarıdaki tabloda, Türkiye'nin bazı alanlarda iyi durumda olmasına karşın bazı alanlarda çok alt sıralarda bulunduğu görülmektedir. *İnşaat ruhsatı alma ve işçi istihdam etme* alanlarında son 4 yıl ilerleme kaydedilememiştir. Bunun

sebebi ise bu alanlarda yapılması gereken düzenlemelerin hala yapılmamış olmasıdır.

Türkiye'nin başarısız olduğu bir diğer alan ise *iş kapatma*dır. Son yıllarda yapılan reformlar sonucu Türkiye'nin en başarılı olduğu alanlardan birinin *iş açma* olmasına karşın, *iş kapatma* alanında başarısız durumda olunması ise reformlara bütüncül yaklaşılmadığı, aynı olgunun farklı boyutları ile değerlendirilmediğini ortaya koymaktadır.

Görülebileceği üzere reform yapılan alanlarda sıralamada üstlere çıkmak mümkün iken, reform yapılmayan alanlarda ise gerilemek kaçınılmaz olmaktadır. Çünkü bir ülkenin sıralamadaki yeri sadece kendi faaliyetlerinin sonucu olarak belirlenmemekte, diğer ülkelerin yaptığı reformlar sonucu da bir ülke geride kalabilmektedir. Bir ülke için rekabet içinde olduğu diğer ülkelerle ilgili olarak kıyaslama yapma imkanı vermesi açısından ciddi bir kaynak olan rapor, yatırımcılar açısından bir ülkenin farklı zamanlar itibarıyla çekilmiş fotoğrafi gibi düşünülebilir.

2. DOING BUSINESS 2010 RAPORUNUN GÜMRÜK VE DIŞ TİCARETLE İLGİLİ BAŞLIKLARI

Raporun, gümrük ve dış ticaretle ilgili başlıkları,

“ *Türkiye’de antrepo inşa edilmesi için takip edilmesi gereken 25 prosedür, ortalama 188 günlük bir inşaat süresi, ve kişi başına düşen gayrisafi milli hasılanın %218.82’i kadar bir maliyet ortaya çıkmaktadır.* ”

inşaat izinleri, sınır ötesi ticaret ile vergi ödeme olarak sayılabilir.

I. İnşaat İzinleri

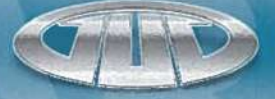
Antrepo inşa edilmesi²: Ülkelere antrepo inşa edilmesindeki düzenlemeleri 3 alt başlığa dayanmaktadır. Bunlar; antrepo inşa edilmesi için gerekli zaman (gün olarak), maliyet ve prosedürlerdir.

İnşaat izinleri bölümünde Türkiye Doing Business

2010 Raporunda 2009 yılında 133 üncü sırada yer almıştır. 2010 yılında da aynı sırada yer alması tahmin edilmektedir. Antrepo inşa etmenin maliyetleri her geçen yıl azalan bir seyir izlerken, antrepo inşa etmek için gereken gün sayısı ve takip edilmesi gereken prosedür sayısı sabit kalmıştır.

Türkiye’de antrepo inşa edilmesi için takip edilmesi gereken 25 prosedür, ortalama 188 günlük bir inşaat süresi, ve kişi başına düşen gayrisafi milli hasılanın %218.82’i kadar bir maliyet ortaya çıkmaktadır. Bu prosedürler:

- 1- Parselleme planı temin etmek
- 2- Kadastro planı temin etmek
- 3- Yol başlangıç noktası evrakı temin etmek
- 4- Bağımsız yapı denetçisi istihdam etmek
- 5- Belediyeden imar planı onayı almak
- 6- İtfaiye teşkilatının onayını almak
- 7- TEDAŞ’tan teknik çizimler için onay almak
- 8- Telekom’dan onay almak
- 9- Ticaret Odasından müteahhit ruhsatı almak
- 10- Bölge valiliğinin sivil savunma müdürlüğünden proje onayı almak

- 11- Su arıtma ve kanalizasyon altyapısı için ödeme tebligatı almak
- 12- Sosyal Güvenlik Kurumundan kuruluş kayıt numarası almak
- 13- İnşaat izni almak
- 14- Vergi borcu olmadığına dair belge almak
- 15- Sivil savunma uzmanlarından denetim talep etmek
- 16- Bölge valiliğinin sivil savunma uzmanlarından denetim almak
- 17- Belediyeden nihai izni almak
- 18- İskan izni almak
- 19- Emlak vergisi borcu olmadığına dair belge almak
- 20- Tapu sicillinde arazi kütüğünü bina kütüğüne çevirmek
- 21- Suyu bağlatmak ve atık su gideri talep etmek
- 22- Su ve kanalizasyon idaresinden denetim almak ve bağlantı talep etmek
- 23- Elektrik bağlantısı almak
- 24- Telekomünikasyon idaresinden telefon sistemi onayı almak
- 25- Telefonu bağlatmak

II. Vergi Ödeme

Raporda yerel bir üretim firmasının vergi uyumu 3 başlıkta sıralanmıştır. Bunlar; verginin ödenmesi için gerekli zaman, vergiyi doğuran olay gerçekleşmeden önceki kardan alınan toplam vergi oranları ve her yıl yapılan vergi ödeme sayısıdır.

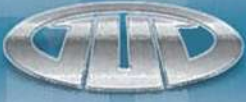
Vergi ödeme bölümünde Türkiye, Doing Business 2010 Raporuna göre 2009 yılında 70 inci sırada yer alırken, 2010 yılında 75 inci sırada yer alacağı öngörülmektedir. Karlar üzerinden toplam vergi

oranı 2009 yılında % 45.5 iken, 2010 yılı itibarıyla bu oranının %44.5 olacağı düşünülmektedir. Yıl içinde gerçekleştirilen vergi ödeme sayısı ve vergi ödemek için geçen zaman sabit bir seyir izlemiştir.

Raporda dikkat çekici bir diğer husus da yatırım çekmek konusunda Türkiye'nin rakibi olarak görülebilecek Doğu Avrupa ve Orta Asya ülkelerinin saydığımız üç husus konusunda Türkiye ile karşılaştırılmasıdır. Söz konusu Raporda yer alan verilere göre son 3 yıl içerisinde yıl içindeki vergi ödeme sayısı Türkiye için 15, adı geçen bölgelerdeki ülkeler için ortalama 60 olarak istikrarlı bir seyir izlemektedir. Vergi ödemek için geçen zaman ise saat bazında söz konusu bölgelerdeki ülkeler için 450'den 300'e düşerken, Türkiye için son 3 yıl için bu rakam yıl başına 223 saat olarak sabit kalmıştır. Ortalama vergi oranı ise Doğu Avrupa ve Orta Asya ülkelerinde son 3 yıl içerisinde %49'dan %43'e düşerek Türkiye'yi yakalamış ve geçmiştir. Bu durum söz konusu bölgelerdeki ülkelerin yatırım çekmek konusunda daha avantajlı hale geldiğini göstermektedir.

III. Sınır Ötesi Ticaret

Ticaretin faydaları ile beraber karşılaştığı engeller de artmaktadır. Tarifeler, kotalar ve büyük pazarlara olan mesafeler maliyetleri arttırmakta ve karşılıklı ticareti engellemektedir. Daha büyük gemiler ve daha hızlı uçaklarla dünya küçülmektedir. Küresel ve bölgesel ticaret anlaşmaları, ticaretin önündeki engelleri azaltmıştır. Afrika'nın ticaretteki payı 25 yıl öncesine göre daha da küçülürken, Orta Doğu ülkeleri de petrol ihracatı hariç aynı durumdadır. Birçok girişimci ithalat ve ihracat sırasında engellerle ve gecikmelerle karşılaşmakta, hatta, dış ticaretten sıklıkla vazgeçmektedir. Diğerleri denemeye bile cesaret edememektedir. Aslında, ticaret kolaylıklarından elde edilebilecek potansiyel yararlar tarife indirimlerindeki mevcut kazançlardan daha fazladır.

Raporun bu bölümünde deniz taşımacılığı yoluyla yapılan ihracat ve ithalata maliyet, zaman ve belgeler olmak üzere üç alt gösterge ile değerlendirilmiştir. Belgeler ile kastedilen ithalat ve ihracat işlemleri sırasında gümrük ve diğer idareler tarafından istenen belgelerdir. Zaman ile kastedilen belge hazırlama, gümrük muayene, teknik kontrol ve elleçleme için harcanan süredir. Maliyet ise rüşvet ve tarifeler hariç tutularak hesaplanmış gümrük işlemleri maliyetidir.

Sınır ötesi ticaret açısından, Türkiye Raporu konu ülke ekonomilerine göre 67 nci sıradadır. Azerbaycan'ın 177 nci sırada olduğu değerlendirilmediğinde Singapur ise 1 inci sırada yer almıştır.

Etkili gümrük sistemleri, iyi taşımacılık ağları olan ve daha az bürokrasi gerektiren ekonomilerde daha hızlı, daha ucuz ve daha rekabetçi bir ortamda ithalat ve ihracat gerçekleştirilmektedir. Gümrüklerde çok fazla belgenin kullanılması rüşvet ve irtikap uzun süreli gecikmelere yol açmaktadır. Birçok iş adamı bu nedenle gümrüklerden tamamıyla kaçınmakta, bunun

İhracat prosedürlerinin içeriği	Süre(gün)	Maliyet(US\$)
Belge hazırlama	6	220
Gümrük muayene ve teknik kontrol	3	200
Liman ve terminallerde Elleçleme	3	270
İç taşımacılık ve elleçleme	2	300
Toplam	14	990
İthalat prosedürlerinin içeriği	Süre(gün)	Maliyet(US\$)
Belge hazırlama	8	280
Gümrük muayene ve teknik kontrol	3	200
Liman ve terminallerde Elleçleme	3	183
İç taşımacılık ve elleçleme	1	400
Toplam	15	1063

“ Sınır ötesi ticaret açısından, Türkiye Raporu konu ülke ekonomilerine göre 67 nci sıradadır. ”

yerine kaçakçılığı tercih etmektedir. Bu durum, vergi koyma ve gümrükten daha kaliteli mallar geçirme amacını tehdit etmektedir.

Verilerin, ülkeler arası karşılaştırmalarda kullanılabilmesi için yapılan iş ve ticarete konu

İyi Performans Gösteren Ekonomiler	İhracat Belgeleri (Sayı)	İhacat Süresi (Gün)	İhacat Maliyeti (US\$/Konteyner)	İthalat Belgeleri (Sayı)	İthalat Süresi (Gün)	İthalat Maliyeti (US\$/Konteyner)
Danimarka		5				
Fransa	2			2		
Malezya			450			
Singapur					3	439
Seçilen Ekonomi						
Türkiye	7	14	990	8	15	1063
Rakip Ekonomiler						
Azerbaycan	9	46	2980	14	50	3480
Bulgaristan	5	23	1551	7	21	1666
Gürcistan	4	10	1270	4	13	1250
Romanya	5	12	1275	6	13	1175
Rusya	8	36	1850	13	36	1850

eşya hakkında bazı varsayımlarda bulunulmuştur. Buna göre; şirket ekonominin en büyük iş şehrinde kurulu, 60 kişilik bir istihdama sahip orta ölçekli bir girişimi kapsamaktadır. Şirket tamamen özel olup, tamamen yerli kaynaklarla kurulmuş, resmi olarak kayıtlı ve ticari kanun ve düzenlemelere dayanarak işletilmektedir. Ticarete konu eşyanın ise; yasal olarak üretilmiş olduğu ve 20 feet'lik konteyner ile taşınan riskli olmayan bir ürün olduğu varsayılmaktadır.

Aşağıdaki tablo Türkiye'nin en iyi performans gösteren ülkelere ve rakibi olan ülkelere göre sınır ötesi ticaret verilerini göstermektedir.

Aşağıdaki tablolar Türkiye'nin ihracat ve ithalat prosedürlerinin zaman ve maliyet olarak bileşimini göstermektedir.

3. ÜLKE KARŞILAŞTIRMALARI

Bu bölümde, 2010 yılı Raporundan örnek olarak seçilen Singapur, Gürcistan ve Bulgaristan ile ülkemizdeki durum karşılaştırılmaktadır.

a. İşe Başlama

Raporda Türkiye'de işe başlama prosedürleri 6 aşamada, Singapur ve Gürcistan'da 3 aşamada, Bulgaristan'da 4 aşamada gerçekleştirilmektedir. Bu aşamalar aşağıdaki şekilde sayılabilir:

• Türkiye;

1-Şirket belgelerinin, yöneticilerin imza beyanlarının her bir yöneticinin kimlik veya pasaportlarının ve ticari defter örneklerini notere tasdik ettirmek,

“ Raporda Türkiye’de işe başlama prosedürleri 6 aşamada, Singapur ve Gürcistan’da 3 aşamada, Bulgaristan’da 4 aşamada gerçekleştirilmektedir. ”

2-Sermayenin belli bir yüzdesini Rekabet Kurumu hesabına yatırmak,

3-Başlangıç sermayesini bir bankaya yatırmak ve yatırılan sermaye için belge almak,

4-Şirket kurma ilan formunu, taahhüt mektubunu ve ticaret sicil dairesinde

oda kayıt beyanını doldurmak,

5-Kanuni defterlerin noter tasdikini yaptırmak,

6-Ticaret sicili bildirimini müteakip vergi dairesine başvurmak.

• Bulgaristan;

1- Yöneticinin imza örneği ve izninin noter onaylı beyanı ve şirket kurulum belgelerinin

onaylı örneklerini temin etmek,

2- Ödenmiş sermayeyi bankaya yatırmak,

3- Kayıt Dairesine ticari kayıt yaptırmak,

4- KDV için kayıt yaptırmak.

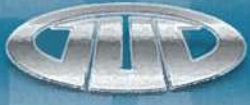
• Singapur;

1-ACRA(Muhasebe ve Şirket Düzenleme Kurumu)'ya şirket arama adı ile şirket

sözleşmesini ve vergi numarası kaydını yaptırmak,

2-Şirket kaşesi yaptırmak,

İŞE BAŞLAMA	Doğu Avrupa &Orta Asya	OECD Ortalaması
İşlemler (sayı)	6.7	5.7
Zaman (gün)	17.4	13.0
Maliyet (% kişi başı gelir)	8.3	4.7
Minimum Sermaye (% kişi başı gelir)	21.5	15.5

3-İş zarar sigorta tazminatı için bir sigorta kurumuna kayıt yaptırmak.

• **Gürcistan;**

1-Kayıt ücretini ödemek,

2-Şirket kaydını yaptırmak ve ülke ve vergi kayıtları için geçerli bir kimlik numarası

sağlamak,

3-Bankada şirket hesabı açtırmak.

Türkiye’de işe başlama için gereken süre 6 gün, sermaye birim başına maliyet %14 iken, Bulgaristan’da işe başlama için gereken süre 18 gün, sermaye birim başına maliyet %1,69, Singapur’da 3 gün ve sermaye birim başına maliyet % 0.74 ve Gürcistan’da ise süre 3 gün ve maliyet % 3,7’dir. Singapur, Bulgaristan ve Gürcistan % 4,7’lik OECD ortalamalarının altına inerek başarılı bir grafik çizmektedir.

İNŞAAT İZİNLER	Doğu Avrupa &Orta Asya	OECD Ortalaması
İşlemler (sayı)	22.6	15.1
Zaman (gün)	264.2	157.0
Maliyet (% kişi başı gelir)	536.9	56.1

b. İnşaat İzinleri

İnşaat izinleri kapsamında Türkiye ile Bulgaristan arasında uygulanan prosedür sayısı açısından önemli bir fark bulunmamakla birlikte, işlemlerin uzunluğu açısından Bulgaristan avantajlı durumdadır. (Türkiye 188, Bulgaristan 139 gün). Maliyet (sermaye başına gelirin yüzdesi) açısından ise Türkiye Bulgaristan’a göre % 50 avantajlı durumdadır. (Türkiye % 218.8, Bulgaristan % 436.5) Singapur’da ise 2008’de 102 olan inşaat için gereken sürenin, 2010’da 25 güne düştüğü, maliyetlerin ise 22,9’dan 19,9’a düşüğü görülmektedir. İnşaat izinleri

konusunda, Gürcistan’da yapılması gereken işlem sayısı 10, süre 98 gün ve maliyet % 21,6’dır. Gürcistan ortalamaları OECD ortalamalarının altındayken, Türkiye ortalamaları bunların oldukça üzerindedir.

c. Vergi Ödeme

Türkiye’de yıllık 15 ödeme yapılmakta ve süre 223 gün olmakta, gelir vergisi oranı % 17 ve toplam vergi oranı % 44,5 olarak gerçekleşmektedir. Vergi ödeme sayısı sıklığı ve vergi ödemede geçen zaman açısından Türkiye, Bulgaristan’a göre avantajlı olmakla birlikte, toplam vergi oranları açısından 2010 itibariyle % 13,1’lik Türkiye’nin aleyhine bir fark bulunmaktadır. (Türkiye % 44,5; Bulgaristan % 31,4). Ayrıca Bulgaristan’da 2008’den beri vergi oranlarında istikrarlı bir düşüş gözlenmektedir. Türkiye’de ise 2009 ile kıyaslandığında toplam vergi oranında bir düşüş olmakla birlikte, bu düşüş Bulgaristan’da görülenden azdır.

Ancak raporun vergi ile ilgili genel sıralamasında Türkiye, Bulgaristan’ın 20 puan ilerisindedir.

Singapur’da ise 2010 itibariyle toplam vergi oranı % 27,8, yıl bazında vergi ödeme sayısı 5 ve ödeme için gereken süre 84 saattir.

Vergilerle ilgili olarak, Gürcistan’da yıllık 18 ödeme yapılmakta ve süre 387 gün olmakta, gelir vergisi oranı % 13,3, toplam vergi oranı % 15,3 olarak gerçekleşmektedir. Türkiye ve Gürcistan or-

VERGİ ÖDEME	Doğu Avrupa &Orta Asya	OECD Ortalaması
Ödemeler (yıllık sayı)	46.3	12.8
Zaman (yıllık saat)	336.3	194.1
Gelir Vergisi (%)	10.9	16.8
İşgücü Vergisi ve Primler (%)	23.1	24.4
Diğer Vergiler (%)	9.4	3.3
Toplam Vergi Oranı (% kâr)	43.4	44.5

talamaları da OECD ortalamaları olan 12,8 ödeme sayısı ve 194 günün üzerine çıkmaktadır. Ancak Gürcistan ortalamaları gelir vergisi ve toplam vergi oranı açısından OECD ortalamaları olan % 16,8 ve % 44,5'in altındadır.

d. Sınır Ötesi Ticaret

Raporun sınır ötesi ticaret sıralamasında Türkiye 67, Bulgaristan ise 106 ncı sıradadır. İhracat ve ithalat maliyetleri açısından Türkiye, Bulgaristan'a kıyasla % 40'lara varan oranda avantajlı durumdadır. İhracat ve ithalat için gereken belgeler açısından da Türkiye'nin avantajlı durumda olduğunu görüyoruz. (Türkiye'de konteyner başına ihracat maliyeti 990 \$, ithalat maliyeti 1063 \$; Bulgaristan'da ihracat maliyeti 1551 \$, ithalat maliyeti 1666 \$, gerekli belge sayısı ihracat için Türkiye'de 7, ithalat için 8; Bulgaristan'da ihracat için 5, ithalat için 7'dir.)

İhracat prosedürlerinin içeriğine bakıldığında doküman hazırlığının Bulgaristan'da 15 gün Türkiye'de 6 gün olduğu ancak bu işlemin maliyetinin Türkiye'de 220 \$, Bulgaristan'da 200 \$ olduğu görülmektedir.

Liman ve terminallerde elleçleme faaliyetinin Bulgaristan'da 4 gün, Türkiye'de 3 gün; iç taşımacılık ve elleçleme maliyetlerinin Türkiye'de Bulgaristan'daki maliyetlerin 1/3'ü olduğu görülmektedir. (Bulgaristan'da 1030 \$, Türkiye'de 300\$)

İthalatta ise gümrük muayene ve teknik kontrollerinin maliyetlerinin Bulgaristan'da 140 \$, Türkiye'de 200 \$, iç taşımacılık ve elleçlemede geçen sürenin Türkiye'de 1 gün iken Bulgaristan'da 2 gün olduğu görülmektedir. İthalatta iç taşıma ve elleçleme maliyeti Bulgaristan'da 1030 \$ iken, Türkiye'de 400 \$'dir.

“ Türkiye ortalaması maliyet konusunda OECD ortalamasının (1.089 \$) altındayken, ihracatta gereken belge sayısı ve ihracat süresi konusunda OECD ortalamasının (4,3 belge ve 10,5 gün) üstündedir. ”

Singapur'da ise ihracat prosedürleri içinde doküman hazırlığının, gümrük muayene ve teknik kontrollerinin, liman ve terminallerde elleçleme faaliyetlerinin 1'er gün, iç taşımacılık ve elleçlemede geçen sürenin 2 gün olmak üzere toplam 5 gün olduğu ve ihracatın toplam maliyetinin 456 \$ olduğu görülmektedir. Aynı alt başlıkların ithalat prosedürü

içindeki payı ise ilk üç prosedür için 1'er ve sonuncusu için 0 gün olup toplam 4 gün ve toplam maliyetin ise 439 \$ olduğu görülmektedir.

İhracat işlemlerinde gereken belge sayısı Gürcistan'da 4, Türkiye'de 7'dir. İhracat süresi Gürcistan'da 7 gün, ihracat maliyeti 1.270 \$ iken, bu sayılar Türkiye'de 14 gün ve 990 \$'dir. Türkiye ortalaması maliyet konusunda OECD ortalamasının (1.089 \$) altındayken, ihracatta gereken belge sayısı ve ihracat süresi konusunda OECD ortalamasının (4,3 belge ve 10,5 gün) üstündedir.

İthalat işlemlerinde gereken belge sayısı Gürcistan'da 4, Türkiye'de 8'dir. İthalat süresi Gürcistan'da 13 gün, ithalat maliyeti 1.250 \$ iken, bu sayılar Türkiye'de 15 gün ve 1.063 \$'dir. Türkiye ortalaması maliyet konusunda OECD ortalamasının (1.145 \$) altındayken, ithalatta gereken belge sayısı ve ithalat süresi konusunda OECD ortalamasının (4,9 belge ve 11 gün) üstündedir.

İNŞAAT İZİNLER &Orta Asya	Doğu Avrupa Ortalaması	OECD
İhracat Belgeleri (sayı)	6.5	4.3
İhracat Süresi (gün)	26.8	10.5
İhracat Maliyeti (konteyner başına US\$)	1,581.8	1,089.7
İthalat Belgeleri (sayı)	7.8	4.9
İthalat Süresi (gün)	28.4	11.0
İthalat Maliyeti (konteyner başına US\$)	1,773.5	1,145.9

4. RAPORUN İTHALAT VE İHRACAT ESNASINDA ARANAN BELGELER, SÜRELER VE MALİYETLER YÖNÜNDEN İRDELENMESİ

Doing Business 2006 ve 2007 yılı genel raporlarını incelediğimizde, söz konusu yıllarda Türkiye'ye ithalat sırasında aranan belge sayısının 13, Türkiye'den ihracat esnasında aranan belge sayısının 9 iken, 2008 ve 2009 raporlarında bu sayıların ithalat için 8, ihracat için 7 olarak değiştiği görülmüştür. Aşağıda ise, mevzuat.net sitesi, Kamu Hizmet Envanteri ve diğer yerel kaynaklar kullanılarak oluşturulan, ithalat ve ihracat esnasında aranan/aranabilecek belgeler listesi görülmektedir. Bu belgelerin tamamı her ithalat veya ihracat işleminde aranmadığı gibi, farklı GTİP'lerde sınıflandırılan eşyaların her birisinin ithalat veya ihracatında, mezkur raporlarda belirtildiği şekilde standart sayıda belge arandığını söylemek doğru olmaz. Eşyanın tarifesine ve menşesine göre aranacak belge sayısı 4 ile yaklaşık 12 arasında değişmektedir.

İthalatta Aranılan / Aranabilecek Belgeler

- Orijinal Fatura (Ayrıntılı Fatura)
- İthal Eşyasına Ait Kıymet Bildirim Formu
- Menşe Şahadetnamesi/EUR.1 ve A.TR Dolaşım Belgeleri, Form A Menşe Belgesi
- Çeki Listesi
- Konşimento veya Yük Senedi (Deniz veya havayoluyla gelen eşya için)
- Navlun Faturası ve/veya Sigorta Poliçesi
- İşlenmiş Tarım Ürünleri Beyan Formu/Analiz Sonuç Raporu (İthal konusu eşyanın işlenmiş tarım ürünü olması halinde)
- Uygunluk Yazısı/Uygunluk Belgesi; Onay Belgesi, Bakım, Onarım ve Servis Garantisi Yeterlilik Belgesi; Proforma Fatura; İzin Yazısı/İzin Belgesi, İthal Lisansı, Gözetim Belgesi, Kontrol Belgesi
- Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Alındı Makbuzu (Vadeli akreditif, mal mukabili ve kabul kredili ödeme şekillerine göre ithal edilen eşya için)
- Banka Dekontu / Transfer Bildirim Formu

İhracatta Aranılan / Aranabilecek Belgeler

- İhracat Beyannamesi
- Fatura
- Kontrol Belgesi
- Menşe Şahadetnamesi/EUR.1 Dolaşım Sertifikası, A.TR Dolaşım Belgesi
- Bitki Sağlık Sertifikaları
- Ekspertiz Raporu
- Bakım Onarım Servis Yeterlilik Belgesi (Garanti Belgesi)
- İşçi Sağlığı Belgesi
- Vekaletname (Dolaylı Temsil söz konusu ise)
- Sigorta Poliçesi
- İhracı Ön İzne Bağlı Eşyada İlgili Kurumca Verilen İzni Gösterir Belge

Diğer taraftan, Doing Business 2006 ve 2007 yılı genel raporlarında Türkiye'ye ithalat işlemleri için harcanan süre 25 gün, Türkiye'den ihracat işlemleri için harcanan süre 20 gün iken, 2008 ve 2009 raporlarında bu sürelerin ithalat için 15 güne, ihracat için 14 güne düştüğü görülmektedir. İthalat/ihracat için istenen belge sayısı ve nevi, ithalatçının/ihracatçının ölçek büyüklüğü, ticaretin devamlılık arz edip etmediği, ülkenin dış ticaret politikaları, ekonomik konjonktür, siyasi durum, döviz erişim kolaylığı, taşımacılığın kolaylığı gibi etmenler ithalat ve ihracatta işlem sürelerini etkilemekte, belirli işlemler için standart süreler veremeyi imkansız kılmaktadır.

Doing Business 2007 yılı raporunun sınır aşan ticaret verilerinde ilk defa Türkiye'ye ithalatın ve Türkiye'den ihracatın maliyetlerine ilişkin verilere de yer verilmiştir. Buna göre 2007 yılında Türkiye'ye gerçekleştirilecek bir ithalat işleminin maliyeti 735 \$ iken, bu rakamın 2009 yılı verilerinde 1063 \$ olduğu görülmektedir.

Söz konusu maliyet verileri, bu konuda gerek idaremizde gerekse ulaşılabilen diğer yerel kaynaklarda yeterince veri bulunmaması sebebiyle

kontrol edilememiştir. Ancak maliyetlerin yüksek oluşunda ülkemizde taşımacılığın karayoluna bağımlılığının fazla olmasının önemli bir etkisi olduğu düşünülmektedir.

Bu raporda yer alan ithalat ve ihracat süre ve maliyetlerinin, işlemlerde bilgisayar programlarının daha yaygın kullanılması, teknik ve donanımsal altyapı yetersizliklerinin ve bilgi sistemleri arası entegrasyon eksikliklerinin giderilmesi, gerek idarede gerekse özel sektörde dış ticaret ve gümrük konularında eğitimli personel sayısının artırılması ve kurumlar arası bilgi sistemlerinin paylaşılma oranının artması hallerinde azalacağı düşünülmektedir.

5. SINIR ÖTESİ TİCARET KONUSUNDA DOING BUSINESS 2010 RAPORUNUN GÜMRÜK MÜSTEŞARLIĞI 2010-2014 STRATEJİK PLANI İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Doing Business 2010 Raporunun "Sınır Ötesi Ticaret" başlıklı kısmında ticaretin kolaylaştırılması; etkili gümrük sistemlerinin kurulmasına, taşımacılık ağının iyileştirilmesine, gümrük işlemlerinde bürokrasinin azaltılmasına bağlanmıştır.

Raporda geçen "etkili gümrük sistemlerinin kurulması" hedefi Müsteşarlığımız 2010-2014 Stratejik Planında "yasal ticarete en kolay gümrük, yasa dışı ticarete en zor gümrük olan bir yapı oluşturmak" hedefiyle tekrar edilmiştir. Bu hedefi gerçekleştirmek içinse Müsteşarlığımız, 2010-2014 Stratejik Eylem Planı çerçevesinde;

- Sürekli iyileştirilen, yararlanıcı odaklı, etkin gümrük hizmeti sağlamayı,;
- Güçlü, çağdaş ve dinamik bir organizasyon olmayı,;
- Kaçakçılığı önleyerek gelir kaybını azaltmayı, insan ve çevre sağlığının güvence altına alınmasına ve terörün finansmanının engellenmesine katkıda bulunmayı,;

“Raporda geçen “etkili gümrük sistemlerinin kurulması” hedefi Müsteşarlığımız 2010-2014 Stratejik Planında “yasal ticarete en kolay gümrük, yasa dışı ticarete en zor gümrük olan bir yapı oluşturmak” hedefiyle tekrar edilmiştir.”

• Etkin ve rasyonel gümrük işlemleriyle ülke ekonomisine katkıda bulunmayı,;

• Kurum imajını güçlendirmeyi

kendine amaç edinmiştir. Raporda geçen “gümrük işlemlerinde bürokrasinin azaltılması” hedefi Müsteşarlığımız 2010-2014 Stratejik Planında “ticaretin kolaylaştırılmasına yönelik olarak Basitleştirilmiş Gümrük

Hattı (BGH) ve benzeri uygulamaları geliştirmek ve yaygınlaştırmak” hedefiyle tekrar edilmiştir.

Doing Business 2010 Raporunda geçen, “kaçakçılığı önleyerek vergi konulmasını ve gümrükten daha kaliteli mallar geçirilmesini sağlama” hedefi Müsteşarlığımız 2010-2014 Stratejik Planında “kaçakçılığı önleyerek teşkilatımızın mevzuat, personel ve idari altyapısındaki iyileştirmelerin yanı sıra, ulusal ve uluslararası düzeyde diğer istihbarat birimleri ile yapılan işbirliğinin geliştirilmesi ve istihbarat sisteminin etkinleştirilmesi suretiyle ülke güvenliğine katkıda bulunmayı ve insan ve çevre sağlığının korunmasında Müsteşarlığımızın daha da etkin olmasının sağlanması” hedefiyle tekrar edilmiştir. Ayrıca Planda; milli gelir içinde vergi kayıp ve kaçığının önlenerek gümrük vergilerinin payının artırılabileceği ve ülke ekonomisine katma değer yaratılabileceği; kamuya kaynak yaratan kurumlar arasında ilk sıralarda yer alan Müsteşarlığımızın, elektronik ortamda risk odaklı etkin kontrol ve denetim mekanizmasını kurarak, personelin nitelik ve niceliğini geliştirerek, haksız rekabete ve toplumda ahlaki bozulmalara yol açan vergi kayıp ve kaçaklarını asgariye indireceği belirtilmiştir.

DİPNOTLAR :

- ¹ Bu yazı, Gümrükler Kontrol Genel Müdürlüğü Gümrük Uzmanları ve Uzman Yardımcıları tarafından yapılan bir çalışmanın sonucudur.
- ² Aslında rapor içerisinde de, ticari depo inşası için gerekli olan bilgilerin verildiği bu bölüm, tarafımızca yeni bir antrepo kurulmasında Gümrük Müsteşarlığına açılış için başvurulana kadar olan süreç olarak ele alınmıştır.

pılmıştı. Söz konusu makalede hatırlanacağı üzere özel antrepolardaki yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği uygulamasıyla ilgili olarak Başmüdürlükler nezdinde çeşitli ölçeklerdeki antrepolarda yapılan incelemelerde uygulamanın;

i) Fayda-maliyet yönüyle yararlı olduğu, faydanın maliyete oranla daha ağır bastığı; diğer bir deyişle, antrepo sahiplerinin daha önceki uygulamada gümrük memurlarına fazla mesai, yolluk, harcırah v.b. adlar altında ödediği bedellerin bu kez tespit işlemini yapan yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerine ödedikleri ve daha önceki uygulamaya kıyasla söz konusu bedelin özel antrepo sahiplerine az da olsa ek bir maliyet getirmesine karşın⁵ antrepo işlemlerinin hız kazanmasına ve zamanında yapılabilmesine olanak sağlaması nedeniyle bu maliyetin rahatlıkla göz ardı edilebilecek boyutta olduğu,

ii) Denetim mekanizmasının memur eline kıyasla daha hızlı bir şekilde yürütmesine katkı sağladığı,

iii) Özel antrepolarda memur görevlendirilmesi sonucu ortaya çıkan gümrük idarelerinde yetersiz memur kalması problemine son verdiği ve böylelikle gümrük idarelerindeki diğer gümrük işlemlerinin daha hızlı ve etkin bir şekilde yürütülmesine katkıda bulunduğu,

iv) Özel sektöre kaynak aktarımı vasıtasıyla dolaylı olarak istihdama ve ekonomiye katkı sağladığı,

v) Konuya yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği sisteminden devlet hazinesine aktarılan irat boyutundan yaklaşıldığında ise, yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerinin imzalamış oldukları tespit sözleşmeleri üzerinden %18 KDV tahakkuk ve tahsil edilmekte olduğu; ayrıca tüzel kişilikler (şirketler)

“ Bu nedenle, özel antrepolara eşya giriş çıkış işlemlerinin tespitinin yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerince yapılması uygulamasının genel antrepolara da yaygınlaştırılmasının genel antrepolardaki sisteme de etkinlik kazandıracığı kanaatine varılmış ve yapılan son Tebliğ değişikliği ile bu husus sisteme kazandırılmıştır. ”

için yıllık toplam %20 Kurumlar Vergisi ve şirket ortaklarına kar dağıtımı esnasında %15 Gelir Vergisi; Gelir Vergisi mükellefleri için de %15-%35 aralığında artan oranlı Gelir Vergisi tahakkuk ettirildiği; bunun yanı sıra yetkilendirilmiş gümrük müşaviri yanında SGK kapsamında çalışan kişiler için SSK kesintisi yapılmakta ve devlete irat kaydedildiği; dolayısıyla yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği uygulamasının devlete gelir getirici etkisi de bulunduğu,

Sonucuna varılmıştı.

Bu nedenle, özel antrepolara eşya giriş çıkış işlemlerinin tespitinin yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerince yapılması uygulamasının genel antrepolara da yaygınlaştırılmasının genel antrepolardaki sisteme⁶ de etkinlik kazandıracığı kanaatine varılmış ve yapılan son Tebliğ değişikliği ile bu husus sisteme kazandırılmıştır. Böylelikle, genel antrepolara eşya giriş ve çıkışının tespiti 60 seri No.lu Tebliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine eklenmiş, 1 seri No.lu Tebliğin 5 no.lu ekinde yer alan Rehberde de 18 No.lu Ana-başlık (AN8) olarak ilave edilmiştir. Bununa birlikte söz konusu Tebliğlerdeki gerekli maddelere de genel antrepoya ilgili hususlar dercedilmiştir. Buna ilaveten, Gümrükler Genel Müdürlüğünün 2009/82 sayılı Genelgesi'nde genel antrepolara eşya giriş çıkışının tespiti ve genel antrepolardaki eşya stok sayımına ilişkin asgari ücret tarifesi de belirlenmiş bulunmaktadır⁷.

Bununla birlikte 2009/82 sayılı Genelgede, genel antrepolara eşya giriş çıkış işlemlerinin tespitine 01.09.2009 tarihinden itibaren başlanacağı, bu tarih itibarıyla genel antrepolarda görevli gümrük memurlarının görevlerinin sonlandırılacağı, söz konusu tarihten sonra yetkilendirilmiş gümrük müşa-

virli olmayan genel antrepolara antrepo açma ve işletme izin belgesi düzenlenmeyeceği ve yetkilendirilmiş gümrük müşaviri belirlenmesi yapılmayan genel antrepolara eşya girişine izin verilmeyeceği belirtilmiştir. Ayrıca Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 31.08.2009 tarihli, 19122 sayılı dağıtımli yazısında da, 01.09.2009 tarihi itibarıyla genel antrepolardaki eşya ve kaydının gümrük müdür yardımcısı başkanlığında genel antrepolarda görev yapan gümrük memuru, sözleşme imzalayan yetkilendirilmiş gümrük müşaviri ve antrepo işleticisi firma yetkilisinden oluşan heyet tarafından tespitinin yapılarak tutanağa bağlanması ve gümrük memurunda bulunan antrepo anahtarının yetkilendirilmiş gümrük müşavirine teslim edilmesinin uygun bulunduğu ifade edilmiştir.

Bahis konusu son Tebliğ değişikliği ile genel antrepolardaki husus haricinde aşağıda maddeler halinde belirtilen birtakım önemli düzenlemeler de yapılarak yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği sisteminin gerek idare gerek yetkilendirilmiş gümrük müşavirleri gerekse mükellef ayaklarının daha etkin, hızlı ve düzgün yürümesi amaçlanmıştır:

a) Yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerine ilişkin sorumluluk maddesi yeniden gözden geçirilerek asgari ücret tarifesinin⁸ altında iş yapan, dolaylı temsil yoluyla işlem yapan gümrük müşavirleriyle veya antrepo sahipleriyle/işleticileriyle doğrudan veya dolaylı iş ilişkisi olduğu tespit edilen yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerine, gümrük müşavirlerine⁹ ve antrepo sahiplerine/işleticilerine ciddi müeyyideler getirilmiş ve olası suistimallerin önüne ge-

çilmeye çalışılmıştır.

Yukarıda belirtilen ihlallerin tespit edilmesi durumunda taraflar için öngörülen müeyyideler aşağıdaki şekilde olacaktır :

Yetkilendirilmiş gümrük müşavirleri için yetki belgelerinin iptal edilmesi ve bu şekilde yetki belgeleri iptal edilen yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerine beş yıl süre geçmeden tekrar yetki belgesi verilmemesi,

Dolaylı temsil suretiyle faaliyet gösteren gümrük müşavirleri için Gümrük Kanununun Geçici 6 ncı maddesi hükümleri uyarınca haklarında işlem yapılması,

Antrepo sahipleri ve işleticileri için ise yetkilendirilmiş gümrük müşaviri ile yapmış olduğu tespit sözleşmesinin ilk seferinde iptal edilmesi ve işletmenin uyarılması; ikinci kez aynı işlemin tesisi halinde antrepo açma ve işletme izninin iptal edilmesi,

Şeklinde olacaktır.

b) Yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerinin yanlarında çalışan ve sayım tutanaklarını imzalamakla görevli kılınan kişilerin sürelerinin gerek staj gerekse çalışma süresinden sayılmasına yönelik bir düzenleme yapılarak mesleğin özendirilmesi ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi amaçlanmıştır¹⁰. Dolayısıyla antrepo giriş-çıkış işlemlerinde eskiden asgari ücretle vasıfsız kişilerin çalıştırıldığı bir sistemden eğitim sahibi kişilerin dolgun ücretlerle kariyer yapabilmelerine olanak

“ Yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerine ilişkin sorumluluk maddesi yeniden gözden geçirilerek asgari ücret tarifesinin altında iş yapan, dolaylı temsil yoluyla işlem yapan gümrük müşavirleriyle veya antrepo sahipleriyle/işleticileriyle doğrudan veya dolaylı ilişkisi olduğu tespit edilen yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerine, gümrük müşavirlerine ve antrepo sahiplerine/işleticilerine ciddi müeyyideler getirilmiş ve olası suistimallerin önüne geçilmeye çalışılmıştır. ”

sağlayan bir sisteme geçilmesi hedeflenmiştir.

c) Yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerinin tespit sözleşmesi imzalayabileceği antrepo sayısı üç (3) genel antrepoyu geçmemek üzere toplam sekiz (8) antrepo ile sınırlandırılmıştır. Böylelikle gerek iş yükünün yetkilendirilmiş gümrük müşavirleri arasında adaletli olarak dağıtılmasına gerekse normalden fazla iş yükünün bir yetkilendirilmiş gümrük müşaviri yetkisine verilmeyerek işlemlerinin daha sağlıklı yürütülebilmesine katkı sağlanması hedeflenmiştir.

d) Genel ve özel antrepoların fiziki sayımlarının yapılarak stok sayımının tespiti işlemlerinde (AN7) buna ilişkin düzenlenen ve halihazırda ilgili gümrük müdürlüklerine gönderilen tespit raporlarının Gümrük Müsteşarlığına da gönderilmesi zorunluluğu kaldırılmıştır. Buna ilaveten, gerek özel gerek genel antrepo eşya giriş çıkış işlemlerinin tespitine (AN6-AN8) ilişkin düzenlenen tespit raporu eklelerinde her bir giriş çıkış işlemine ilişkin sayım tutanağının aslı yerine elektronik ortamda da (CD, DVD v.b.) bu belgelerin verilebilmesine olanak sağlanmıştır. Söz konusu bu iki yeni düzenleme ile kırtasiyeciliğin azalması, gerek gümrük idarelerindeki gerekse yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerindeki dosya depolama sorununun çözülmesi ve işlemlerin hızlanması amaçlanmıştır.

e) AT1, AT2 ve EU1 kodlu tespit işlemlerine ilişkin dolaşım belgelerinin/fatura beyanlarının dönemsel kontrol ve ilgili mevzuata uygunluğunun tespiti, firmaların işlemlerini yıllık bazda yapmaları ve kayıtlarını yıllık olarak tutmaları nedeniyle 6 aylık dönemden 1 yıllık döneme çıkarılmıştır. Bununla birlikte A.TR, EUR.1/EUR.MED dolaşım belgelerinin/fatura beyanlarının araştırılmasının uzun zaman alması ve bu nedenle zaman zaman rapor

“ AT1, AT2 ve EU1 kodlu tespit işlemlerinin/ ilişkin dolaşım belgelerinin/ fatura beyanlarının dönemsel kontrol ve ilgili mevzuata uygunluğunun tespiti, firmaların işlemlerini yıllık bazda yapmaları ve kayıtlarını yıllık olarak tutmaları nedeniyle 6 aylık dönemden 1 yıllık döneme çıkarılmıştır. ”

ibraz sürelerinin yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerince kaçınılması neticesinde işlemlerin zamanında yapılamaması sebebiyle, raporlamanın dönem sonunu takip eden ayın son günü yerine dönem sonunu (yıl sonunu) takip eden Mart ayının son gününe kadar yapılabilmesine olanak sağlanmış ve yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerine zaman kazandırılarak uygulamanın rahatlatılması amaçlanmıştır. Bu uygulama 01.01.2010 ta-

rihinden itibaren yürürlüğe girecektir.

f) AT1, AT2 ve EU1 kodlu tespit işlemlerinin açıklamasından “şekil şartları yönüyle” ibaresi çıkarılmış, böylelikle 2006/10895 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereğince gümrük idarelerince şekil şartı yönüyle vize edilen/edilmiş olan A.TR dolaşım belgeleri ile şekil şartı yönüyle teyidi yapılan/yapılmış olan EUR.1/EUR.MED dolaşım belgesi/fatura beyanlarına ilişkin yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerine yeniden bir tespit yaptırılmaması amaçlanmıştır. Bu sayede, gümrük idaresi tarafından şekil şartı yönüyle halihazırda vize edilen/edilmiş olan dolaşım belgelerinin yetkilendirilmiş gümrük müşavirleri tarafından reddedilmesinin önüne geçilerek gerek zaman kaybı ve mağduriyetlere neden olması muhtemel birtakım hususların önüne geçilmeye çalışılmış gerekse gümrük idarelerinin kabul ettiği bir belgeyi yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerinin geçersiz sayma anlamına gelebilecek İdareden daha üst bir yetkiye sahip olmaları durumunun önüne geçilmiştir. Diğer bir deyişle, yetkilendirilmiş gümrük müşavirleri söz konusu belgelerin şekil şartları yönüyle tespitini yapmakla değil bu belgelerin düzenlenmesine ilişkin verilerin doğruluğunu araştırarak ilgili mevzuata uygunluğunu tespit etmekle mükellef olacaklardır.

g) GC1, GC2, NK1 ve GK1 kodlu tespit işlemleriyle ilgili olarak tespit sözleşmesinin tek bir be-

yanname kapsamı olması yerine, diğer bir deyişle, bir beyannameye ilişkin bir tespit raporu düzenlenmesi uygulaması yerine; bir geçici ithalat/nihai kullanım/gümrük kontrolü altında işleme izin belgesi kapsamındaki tüm beyannamelere ilişkin bir tespit raporu düzenlenebilmesine imkan sağlayan bir düzenleme getirilmiştir. Böylelikle söz konusu tespit işlemlerine ilişkin çok büyük rakamlara ulaşan ve amacını aşan tespit bedellerine mahal verilmemesi amaçlanmıştır.

Örnek vermek gerekirse, eski uygulamada bir nihai kullanım izin belgesi kapsamındaki 100 adet gümrük beyannamesiyle ilgili olarak bir yetkilendirilmiş gümrük müşavirinin her bir beyannameye ilişkin için NK1 tespit sözleşmesi imzalaması durumunda, ilgili firmanın (yükümlünün) asgari fiyat tarifesi düzeyinden hesaplanırsa bile (2.500 TL X 100) 250.000 TL, ücret ödemesi gerekmektedir. Bu durum da uygulamanın amacını aşarak yükümlüye inanılmaz boyutlarda maddi külfet getirmekte ve haklı olarak ciddi yakınmalara sebep olmaktadır. Yeni düzenleme ile aynı nihai kullanım izin belgesi kapsamı birden çok beyanname bir tespit sözleşmesi konusu olabilecektir. Burada esas olan beyanname sayısı değil, nihai kullanım izin belgesi sayısı (kapsamı)dır. Aynı durum, GC1, GC2 ve GK1 tespit işlemleri ve izin belgeleri kapsamı tüm beyannameler için de geçerlidir.

Yukarıda belirtilen düzenlemelerin yanı sıra, GC1 tespit kod.lu işlemlerle ilgili olarak 60 seri No.lu Tebliğdeki "tıbbi ve cerrahi teçhizat" ibaresi Tebliğ metninden çıkarılmış¹¹, NK1 kodlu tespit işlemiyle ilgili olarak yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği sistemine ilişkin istisnai bir hüküm getirilmiş¹², GC1 ve GC2 kodlu tespit işlemlerine ilişkin "ATA Karnesi" hususu 1 seri No.lu Tebliğdeki ilgili EK.lerine eklenmiş, PD1 kodlu tespit işlemi için tespit raporunun günlük değil aylık olarak verileceği hükme bağlanmış¹³, EK 6.F 'da bulunan sayım tutanağında gerekli düzeltme yapılmış¹⁴, EUR 1 Belgeleri için ATR Tablosuna benzer bir Tablo oluşturulmuş ve AT1, AT2 ve EU1 kod.lu tespit işlemleriyle ilgili olarak Geçici bir madde eklenmiştir. Bu değişik-

liklerle de zaman içerisinde ihtiyaç duyulduğu anlaşılan birtakım düzenlemelere gidilerek uygulamanın daha verimli ve düzgün işlemesi amaçlanmıştır.

Bununla birlikte, genel antrepolara eşya giriş çıkış işlemlerinin tespitine ilişkin olarak oluşturulan AN8 kodlu tespit işlemi yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği bilgisayar programına (YGMS) Temmuz 2009'da eklenmiş olup, yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerinin anılan tarihten itibaren 01.09.2009 tarihi itibarıyla geçerli olmak üzere AN8 tespit sözleşmelerini sisteme girerek onaylayabilmeleri sağlanmıştır. Böylelikle genel antrepolara eşya giriş çıkış işleminin yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerince yapılması uygulamasının devreye girmesinden önce genel antrepolar ile yetkilendirilmiş gümrük müşavirleri halihazırda tespit sözleşmelerini imzalamış olacağından işlemlerde herhangi bir aksama olmayacaktır. Diğer taraftan, gerek AT1, AT2 ve EU1 gerekse NK1, GC1, GC2 ve GK1 tespit kodlu işlemlerle ilgili olarak söz konusu Tebliğ değişikliğiyle yapılan düzeltme ve güncellemeler süratle YGMS programına aktararak kullanılabilir hale getirilecektir.

ÖNEMLİ HATIRLATMALAR

Makalenin bu bölümünde gerek yeni gerekse eski yapılmış olan Tebliğ değişiklikleri ile ilgili olarak yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği sisteminin işleyişine ilişkin birtakım önemli hatırlatmalar yapılmış olup, bu hatırlatmalara dikkat edilmesinde fayda bulunmaktadır.

1. İlk hatırlatma genel antrepoların niteliği ile ilgilidir. Bilindiği üzere özel antrepoların işleticisi ve kullanıcı aynı kişilerdir. Diğer bir deyişle, antrepo ve içindeki eşya firmaların kendilerine aittir ve antrepo sahipleri eşya giriş çıkış sirkülasyonunu tamamen kendi inisiyatifleri ile belirlemekte, planlamalarını ve iş akışlarını kendi ihtiyaçları doğrultusunda yapmaktadırlar. Bu nedenle, bu antrepolarda gün içerisinde çok aşırı bir yoğunluk yaşanmamaktadır. Ancak genel antrepolarda durum farklıdır. Genel antrepolarda antrepoyu iş-

leten ile kullanıcı (içindeki eşya sahibi) farklı olduğundan giriş çıkış hareketlerinin insiyatifi eşya sahibindedir. Ayrıca, genel antrepolarda yüzlerce hatta binlerce farklı firmaya ait muhtelif sayı, cins ve ebatla eşya bulunmaktadır. Dolayısıyla yoğunluk olarak da özel antrepolara kıyasla daha sık eşya giriş çıkışı yapıldığını söylemek mümkündür. Buna ilaveten, genel antrepolardaki kümülatif eşya değeri özel antrepolardan çok daha yüksek olduğundan daha riskli bir

durum içermektedir. Bu nedenle yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerinin genel antrepo eşya giriş çıkış işlemlerinin tespitiyle ilgili olarak imzalayabileceği tespit sözleşmesi adedi 3 (üç) ile sınırlandırılmıştır. Bu anlamda, genel antrepolarla sözleşme imzalayan yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerinin en az özel antrepolara ilişkin işlemler kadar dikkatli olmalarında ve kontrol edemeyeceği sayıda antrepo ile sözleşme yapmamasında sistemin sağlıklı yürümesi açısından büyük yarar bulunmaktadır. Unutulmamalıdır ki idari cezai sorumluluk aynı olmakla birlikte genel antrepolara ilişkin maddi sorumluluk özel antrepolardan genel olarak çok daha yüksek olacaktır. Diğer taraftan, yeterli sayıda personel çalıştıran, işlemlerini düzenli yapan, kontrol eden, gerekli bilgisayar ve stok kayıt ağlarını kuran yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerinin herhangi bir sıkıntıyla karşı karşıya kalmayacakları mütalaa edilmektedir.

“ Bu anlamda, genel antrepolarla sözleşme imzalayan yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerinin en az özel antrepolara ilişkin işlemler kadar dikkatli olmalarında ve kontrol edemeyeceği sayıda antrepo ile sözleşme yapmamasında sistemin sağlıklı yürümesi açısından büyük yarar bulunmaktadır. ”

“ Bu nedenle yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerinin belirlenmiş olan kriterleri taşımayan kişileri 22.08.2009 tarihinden itibaren sayım tutanakları imzalamakla yetkili kılmaları ve sayım tutanaklarını imzalatmaları mümkün bulunmamaktadır. Her ne kadar gümrük idareleri bu hususla ilgili olarak talimatlandırılmış olsa da gözden kaçan durumlar olabilecektir. ”

Öte yandan, 01.10.2009 tarihi itibarıyla yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği uygulaması kapsamındaki özel ve genel antrepo sayısı yaklaşık olarak 1200 civarındadır¹⁵. Aynı tarih itibarıyla 285 yetkilendirilmiş gümrük müşaviri de sistemde yer almaktadır. Küçük bir hesaplama ile bir yetkilendirilmiş gümrük müşavirine ortalama 4 antrepo düştüğünü söylemek mümkündür. Diğer bir deyişle, sistemde özel ve genel antrepo işlemlerinin tespitine ilişkin yeterli

sayıda yetkilendirilmiş gümrük müşaviri mevcut olup, antrepo sahiplerinin veya işleticilerinin yetkilendirilmiş gümrük müşaviri bulabilme sorunuyla karşılaşmayacakları düşünülmektedir.

2. İkinci hatırlatma yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerinin yanlarında çalışan ve sayım tutanaklarını imzalamakla görevli kılınan kişilerle ilgilidir. Bilindiği üzere bir önceki Tebliğ değişikliği¹⁶ ile söz konusu kişilere ilişkin birtakım kriterler¹⁷ belirlenmiş, yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerine söz konusu kriterlere uygun personel istihdam edebilmeleri için geçiş periyodu olarak 6 aylık bir süre verilmiş ve bu süre 22.08.2009 tarihi itibarıyla dolmuştur¹⁸. Bu nedenle yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerinin belirlenmiş olan kriterleri taşımayan kişileri 22.08.2009 tarihinden itibaren sayım tutanakları imzalamakla yetkili kılmaları ve sayım tutanaklarını imzalatmaları mümkün bulunmamaktadır. Her ne kadar

gümrük idareleri bu hususla ilgili olarak talimatlandırılmış olsa da gözden kaçan durumlar olabilecektir. Ancak bu gözden kaçma hususu kesinlikle yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerinin sorumluluğunu ortadan kaldırmayacak, böyle bir durumun İdarece anında veya sonradan tespiti yaptırımları beraberinde getirecektir.

Diğer taraftan, yetkilendirilmiş gümrük müşaviri yanında stajyer veya gümrük müşavir yardımcısı olarak geçen sürelerin takibinin hangi usul ve esaslar dahilinde yapılacağına ilişkin Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 2009/96 sayılı Genelgesiyle konu netliğe kavuşturulmuştur.

3. Üçüncü hatırlatma da yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerinin gerek özel gerek tüzel şekilde yapılanma biçimleriyle ilgilidir. Bilindiği üzere yetkilendirilmiş gümrük müşavirleri yetki belgelerini almak üzere Gümrük Müsteşarlığına başvururlarken 60 Seri No.lu Tebliğin II No.lu ekinde bulunan "Taahhütname"yi imzalamaktadırlar. Bu suretle, dolaylı temsil suretiyle gümrük idarelerinde iş takip etmeyeceklerini, bu amaçla kurulmuş tüzel kişilere ortak olmadıklarını/olmayacaklarını, anılan Tebliğ kapsamında tespit işlemlerini yapacakları gerçek ve tüzel kişiler ve antrepo işleticileri ile ortaklık ve/veya çalışan statüsünde ilişkide bulunmayacaklarını gümrük idaresine taahhüt etmektedirler. Dikkat edilirse söz konusu taahhütte açıkça dolaylı temsil yoluyla işlem yapan gümrük müşavirleriyle yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerinin iş ilişkisinde bulunmayacaklarına ilişkin bir husus bulunmamaktadır. Ancak yapılan işin doğası gereği zaten böyle bir iş ilişkisi içinde kesinlikle bulunulmaması gerekmektedir. Ayrıca Tebliğ hükümlerinde buna ilişkin kati bir yasak bulunmaması nedeniyle de bu durumun taraflarca zaman zaman suistimal edildiği durumlara rastlanılmıştır. Örneğin kağıt

üzerinde birbirinden farklı iki ayrı firmaymış gibi görünen ancak aslen birbiriyle organik bağ ve iş ilişkisi olan birtakım gümrük müşavirliği ve yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği firmaları bulunmaktadır. Hatta daha önceden gümrük müşavirliği yapan bir firmadan ayrılarak söz konusu firmanın işlemlerine ilişkin yetkilendirilmiş gümrük müşavirlik firması kuran yapılanmalara da rastlanılmaktadır. Hatta ve hatta bu firmalar çekinmeden aynı ortak ismi kullanmaya da devam etmekte (ABCXYZ Gümrük Müşavirliği Ltd.Şti ve ABCXYZ Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği Ltd.Şti gibi), aynı binada, katta veya ofis içinde çalışmaktadırlar. Yeni yapılan Tebliğ değişikliğinde öngörülen yasaklar ve ciddi disiplin cezalarıyla, yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği müessesinin itibarını, tarafsızlığını ve objektifliğini zedeleyecek hiçbir davranış, yaklaşım ve de teşebbüse izin verilmeyeceği açıkça ortaya konulmuştur. Bu nedenle, bugüne kadar yukarıda bahsedildiği şekilde faaliyetlerini sürdüren gümrük müşavirliğine ve yetkilendirilmiş gümrük müşavirliğine ilişkin yapılanmaların süratle usulüne ve yasalara uygun şekilde değiştirilmesinde gerek şirket ortağı/sahibi yetkilendirilmiş gümrük müşavirleri/gümrük müşavirleri ve gerekse sistemin geleceği açısından büyük fayda bulunmaktadır.

SONUÇ:

Gümrük Müsteşarlığı denetim elemanları yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği uygulamasının nasıl yürüdüğü'nün tespiti amacıyla yazsonbahar döneminde turneye çıkmış olup, özellikle antrepo işlemlerini yerinde tespit ve tetkik ederek buna ilişkin raporlarını İdareye sunmaya başlamışlardır. Yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerinin yapmış oldukları işin niteliğinin son derece önemli olması nedeniyle Gümrük Müsteşarlığı da bu uygulama üzerinde hassasiyetle durmaktadır. Bu ne-

“ Yeni yapılan Tebliğ değişikliğinde öngörülen yasaklar ve ciddi disiplin cezalarıyla, yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği müessesinin itibarını, tarafsızlığını ve objektifliğini zedeleyecek hiçbir davranış, yaklaşım ve de teşebbüse izin verilmeyeceği açıkça ortaya konulmuştur. ”

denle, işlemlerini Kanun, Yönetmelik ve ilgili Tebliğ ve Genelge maddeleri hükümleri uyarınca tarafsızlıkla, objektif olarak ve düzgün bir şekilde tesis eden yetkilendirilmiş gümrük müşavirleri sistemde kalarak sistemin gelişmesine öncülük edecek, diğerleri ise sistem dışına çıkarılarak ayıklanacaktır.

Bununla birlikte, yetkilendirilmiş gümrük müşavir-

KAYNAKÇA

- 7 Temmuz 2009 tarihli, 27281 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5911 sayılı Kanun ile değişik 4458 sayılı Gümrük Kanunu
- 7 Ekim 2009 tarihli, 27369 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Gümrük Yönetmeliği
- 2006/10895 sayılı Türkiye ile Avrupa Topluluğu Arasında Oluşturulan Gümrük Birliğinin Uygulanmasına İlişkin Esaslar Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı
- 60 seri no.lu Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri)
- 1 seri no.lu Gümrük Genel Tebliği (Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirleri)
- 22 Şubat 2009 tarihli, 27149 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 60 seri no.lu Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) ve 1 seri no.lu Gümrük Genel Tebliği'nde (Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirleri) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- 18 Eylül 2009 tarihli, 27353 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 60 seri no.lu Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) ve 1 seri no.lu Gümrük Genel Tebliği'nde (Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirleri) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- 7 Mart 2009 tarihli 27162 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tır Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 2009/82 sayılı Genelgesi
- Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 2009/96 sayılı Genelgesi

DİPNOTLAR

- ¹ 07.10.2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- ² "10.1.c) Müsteşarlık, gümrük mevzuatının doğru olarak uygulanması için gerekli gördüğü bütün önlemleri alır. Bu çerçevede, eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmasına ilişkin gerekli gördüğü bir kısım tespit işlemlerinin, belirleyeceği niteliklere sahip gümrük müşavirleri eliyle yürütülmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemeye yetkilidir.
- ³ Makalenin bundan sonraki bölümünde 60 Seri No.lu Tebliğ denilecektir.
- ⁴ Makalenin bundan sonraki bölümünde 1 Seri No.lu Tebliğ denilecektir.
- ⁵ Antrepo sahiplerine ortalama olarak %25 oranında ek maliyet getirdiği tespit edilmekle birlikte, bazı büyük ölçekli antrepoların eski uygulamadaki maliyetlerinin yeni uygulamayla daha da düştüğü tespit edilmiştir. Özetle, antrepo sahipleri tarafından maliyetlerinin ortalama %25 oranında arttığı ancak verimliliklerinde %100 e yakın artış bulunduğu belirtilmiştir.
- ⁶ Özel antrepolardaki uygulamada olduğu gibi akaryakıt depolanan antrepolar genel antrepolardaki yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği sisteminin dışında tutulmuştur.
- ⁷ 2009/82 sayılı Genelge 05.06.2009 tarihinde yürürlüğe konulduğunda henüz genel antrepolara eşya giriş çıkışının

liği uygulamasının taraflarca sıklıkla suistimal veya suistimale teşebbüs edildiğinin belirlenmesi, kuşkusuz sistemin genel anlamda yeniden gözden geçirilmesine sebep olacaktır. Bu nedenle, yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerinin kendi içinde bir denetim mekanizması kurarak uygulamayı suistimal edenlere kayıtsız kalmamaları sistemin geleceği açısından büyük önem teşkil etmektedir.

- tespitine ilişkin bir düzenleme 60 Seri No.lu Tebliğ'de yer almadığından, AN8 başlığı altında söz konusu tespit işlemine asgari ücret tarifesi belirlemek mümkün olamamıştır. Ancak, genel antrepolara eşya giriş çıkışının tespitine ilişkin asgari ücret tarifesinin belirlendiği bölümünün AN7 başlığı altındaki ilk üç satırda yer almaktadır. Genel ve özel antrepo stok sayımlarının tespitine ilişkin asgari ücret tarifesi de ilk üç satır takip eden son iki satırda belirtilmiştir.
- ⁸ Dayanağını 1 Seri No.lu Tebliğin 15 inci maddesinden almaktadır.
- ⁹ Dolaylı temsil yoluyla işlem yapan gümrük müşavirleri kastedilmektedir.
- ¹⁰ Bilindiği üzere yetkilendirilmiş gümrük müşavirliğine ilişkin bir önceki Tebliğ değişikliğinde söz konusu kişilere ilişkin belirli kriterler getirilmiştir. Buna göre, gümrük müşavir yardımcısı olsa dahi 4458 sayılı Gümrük Kanunundaki gümrük müşavir yardımcısı olabilme şartlarını düzenleyen 227nci maddesindeki eğitim şartını taşımayan kişiler sayım tutanaklarını imzalamakla görevlendirilmeyeceklerdir (menfi).
- ¹¹ Tıbbi ve cerrahi teçhizatın çok acil durumlarda ihtiyacına binaen yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği uygulaması dışında tutulmuştur.
- ¹² NK1 kodlu tespit işlemiyle ilgili olarak belirlenen asgari ücretin tespit raporuna konu nihai kullanım izin belgesi kapsamı eşya için alınan teminat miktarını aşması halinde 60 Seri No.lu Tebliğ hükümlerinin uygulanması zorunluluğu bulunmamaktadır.
- ¹³ Tespit işlemi takip eden ayın ilk üç işgünü içerisinde
- ¹⁴ "Gümrük beyannamesi" lafzı "özet beyan" olarak değiştirilmiştir.
- ¹⁵ Akaryakıt depolanan antrepolar, bir kısım gümrüksüz satış mağazaları, fiilen kullanılmayan ve kapatılması gündemde olan antrepolar ile 2009/82 sayılı Genelge gereğince memur uygulamasına devam edilen antrepolar yetkilendirilmiş gümrük müşavirliği uygulamasından muaf tutulmuştur.
- ¹⁶ 22 Şubat 2009 tarihli, 27149 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
- ¹⁷ Yetkilendirilmiş Gümrük Müşaviri adına sayım tutanağı imzalayan kişilerin 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 227 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (d), (e) ve (f) bendlerinde belirtilen şartları haiz olması gerekir.
- ¹⁸ Yine aynı çerçevede 7 Mart 2009 tarihli 27162 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tır Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğin 9 uncu maddesinde, TIR işlemlerine ilişkin boşaltma, sonlandırma ve sevk işlemleri ile 5 No.lu Ek'inde yer alan teslim tesellüm tutanağının düzenlenmesi işlemlerinin ancak söz konusu kriterlere sahip kişilerce de yapılabileceği hükmüne bağlanmış olup, bu uygulama da 01.09.2009 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunmamaktadır.

GEÇİCİ DEPOLAMA YERLERİ

Serkan AYYILDIZ

Gümrük Uzmanı
serkanay@gumruk.gov.tr

1 - GİRİŞ

Günümüzde global pazarlarda tedarik zincirlerinin rekabetine şahitlik etmekteyiz. Bu çerçevede yurtiçi ve uluslararası tedarikçilerle ilişkilerden, fabrika ortamına, depo yönetiminden dağıtım planlamasına kadar bir dizi faaliyet sürekli etkileşim halindedir. İşte bu noktada lojistik sektörü ön plana çıkmaktadır. Lojistiğin günümüzde kabul gören en geçerli tanımı The Council of Logistics Management (CLM) kuruluşu tarafından yapılmıştır. Bu tanıma göre Lojistik;

“*Lojistiğin günümüzde kabul gören en geçerli tanımı The Council of Logistics Management (CLM) kuruluşu tarafından yapılmıştır. Bu tanıma göre Lojistik; müşterilerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere her türlü ürünün, servis hizmetinin ve bilgi akışının, başlangıç noktasından (kaynağından) tüketildiği son noktaya (nihai tüketiciye) kadar olan tedarik zinciri içindeki hareketinin etkili ve verimli bir şekilde planlanması, uygulanması, taşınması, depolanması ve kontrol altında tutulmasıdır.*”

müşterilerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere her türlü ürünün, servis hizmetinin ve bilgi akışının, başlangıç noktasından (kaynağından) tüketildiği son noktaya (nihai tüketiciye) kadar olan tedarik zinciri içindeki hareketinin etkili ve verimli bir şekilde planlanması, uygulanması, taşınması, depolanması ve kontrol altında tutulmasıdır.

Lojistik yönetiminin ana fonksiyonları, satın alma, ulaştırma, depolama ve bu aktivitelerin organize edilmesi ile planlanmasıdır.

1990'lı yıllarda küreselleşmenin artmasıyla birlikte, işletmeler daha fazla ithalat ve ihracat yapmaya başlamışlardır. Böylelikle ulaştırma ve depolama, işletmeler için hem maliyet açısından hem de zamanında pazarda yer alma isteğinden dolayı önemli bir faktör haline gelmiştir. Bu sebeplerden dolayı işletmeler rekabet ortamında varlıklarını sürdürebilmek için ulaştırmaya ve depolamaya önem vermişlerdir. Bu anlamda depolamanın temel ögesi olan geçici depolama yerlerinin dış ticaretteki önemi yadsınmaz.

5911 sayılı Kanun ile değişik 4458 sayılı Gümrük Kanunu ve buna bağlı 07.10.2009 tarihli Gümrük Yönetmeliğinin yürürlüğe girmesiyle birlikte geçici depolama yerlerine ilişkin mevzuat hükümleri değişen ekonomik şartlar doğrultusunda genişletilmiş ve konsolide edilmiştir. Bu maddede geçici depolama yerlerine ilişkin genel bir öz bilgi verilmesi amaçlanmaktadır.

2 - GEÇİCİ DEPOLANAN EŞYA

Gümrük Kanununun 47 ila 50 nci maddeleri, Gümrük Yönetmeliğinin 77 ila 97 nci maddeleri ile 18.02.2000 tarihli ve 23968 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 1 Seri No.lu Gümrük Genel Tebliği (Geçici Depolama Yeri İşletmeciliği) hükümleri geçici depolama yerlerine ilişkin temel mevzuat hükümlerini içermektedir.

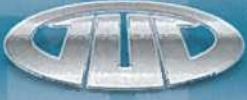
Gümrük Kanununun 47 nci ve Gümrük Yönetmeliğinin 77 nci maddelerine göre eşya, gümrüğe sunulmasından sonra gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutuluncaya kadar geçici depolanan eşya statüsünde bulunup bu şekilde adlandırılmaktadır. Diğer bir ifadeyle, eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine girişi ile gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmasının eş zamanlı olması her zaman mümkün bulunmamaktadır. Böyle durumlarda eşyanın gümrük gözetimi ve denetimi altında tutulması

gerekeceğinden, eşyanın beyannamenin ibrazına kadar depolanabileceği özel yerlere geçici depolama yerleri, buralarda bulunan eşyaya da geçici depolanan eşya denilmektedir. Geçici depolanan eşya, sadece gümrük idarelerinin uygun gördüğü yerlerde ve bu idarelerin belirlediği koşullarda depolanabilir. Gümrük idareleri uygulamada her ne kadar teminat alınmasını gerektirecek durumlar fazlaca mevcut değilse de geçici depolanan eşya için tahakkuk edebilecek gümrük vergilerinin ödenmesini sağlamak üzere eşya sahibinden teminat isteyebilir.

Geçici depolama yerlerinde bulunan eşya geçici olarak burada bulunmaktadır. Eşyanın sınırsız olarak geçici depolama yerinde geçici depolanan eşya statüsünde bulunması söz konusu değildir. Bu eşyaya ilişkin olarak süresi içinde "denizyolu ile gelen eşya için, özet beyan verildiği tarihten itibaren kırk beş gün, diğer bir yolla gelen eşya için, özet beyanın verildiği tarihten itibaren yirmi

“ Eşyanın sınırsız olarak geçici depolama yerinde geçici depolanan eşya statüsünde bulunması söz konusu değildir. ”

gün” gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım belirlenerek buna ilişkin işlemlerin tamamlanması gerekmektedir. Gümrük Kanununun 50 nci maddesine göre, belirtilen süre içinde kendilerine gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayini için gerekli işlemlere başlanmamış eşya, herhangi bir adli veya idari takibata konu olmaması halinde tasfiye edilir. 26.04.2006 tarihli ve 26150 sayılı Resmi Gazete yayımlanan 2 Seri No.lu Gümrük Genel Tebliği ile (Süre Değişimi) özet beyan kapsamındaki eşyaya, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım belirlenerek buna ilişkin işlemlerin belirlenen içinde tamamlanacağı; şartlar gerektirdiği takdirde, Gümrük Müsteşarlığının söz konusu sürelerden daha kısa bir süre saptayabileceği gibi bu sürelerin uzatılmasına da izin verebileceği hüküm altına alınmıştır. Anılan Tebliğin 2 nci maddesine göre, söz konusu yasal süreler ilgilinin yazılı başvurusu üzerine;

a) Otuz güne kadar gerekçe aranılmaksızın,

b) Otuz günü aşan ek süre talepleri için ise gerekçenin belirtilmesi ve kanıtlayıcı belgenin sunulması şartıyla,

Gümrük Müdürlüklerince uzatılacaktır.

3 - GEÇİCİ DEPOLAMA YERLERİ

Gümrük Yönetmeliğinin 79 uncu maddesi hükmüne göre, geçici depolanan eşyanın her türlü dış etken ve müdahalelerden korunmasını sağlayacak şekilde yapılmış ve taşıtların durduğu, yanaştığı veya indiği yerlere mümkün mertebe yakın olan ambar, depo, ardiye veya hangar gibi yerler geçici depolama yerleridir. Ağır ve havaleli eşyanın konulmasına mahsus olmak üzere, limanlar gibi gümrük işlemlerinin yapıldığı yerlerde bulunan geçici depolama yerlerinin mütemmim cüz'ü niteliğindeki açık alanlar ile yolcu eşyasının, yolcu beraberinde getirilip gümrüğe sunulmasından sonra gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutuluncaya kadar konulduğu yolcu salonlarındaki gümrük ambarları da, geçici depolama yeri addolunur. Geçici depolama yerlerinin bulunmadığı mahallere getirilen eşya, duruma uygun gerekli önlemler alınmak şartıyla, geçici depolanan eşya statüsünde gümrükçe müsaade edilen yerlere de konulabilir. Bu gibi hallerde, gümrük idarelerince geçici depolanan eşya için tahakkuk edebilecek gümrük vergileri tutarında teminat eşya sahibinden istenir.

3.1 - Geçici Depolama Yeri Bulunmayan Yerler:

Geçici depolama yerlerinin bulunmadığı yerlere getirilen eşyanın konulduğu yerlerin geçici depolama yeri olarak kabul edilebilmesi için; eşyanın hacim ve ağırlık itibarıyla geçici depolama yeri bulunan bir gümrük idaresine sevkinin masraflı veya

“ Geçici depolanan eşyanın her türlü dış etken ve müdahalelerden korunmasını sağlayacak şekilde yapılmış ve taşıtların durduğu, yanaştığı veya indiği yerlere mümkün mertebe yakın olan ambar, depo, ardiye veya hangar gibi yerler geçici depolama yerleridir. ”

külfetli olması ya da eşyanın hacim ve ağırlık itibarıyla mevcut geçici depolama yerine konulmasının mümkün olmaması gerekir. Eşyanın konulacağı yer ilgili gümrük idaresince oluşturulacak heyet tarafından görülür ve görgü tutanağına bağlanarak başmüdürlüğe intikal ettirilir. Gümrük idarelerince;

a) Transite konu eşyaya ilişkin ithalde alınan gümrük vergileri ve fon tutarlarına karşılık olarak teminat alınması,

b) İthal konusu eşyanın ithalat vergileri ile fon tutarının %20 fazlasıyla teminata bağlanması, gümrük vergileri ile fondan muaf olan eşya için teminat yerine taahhütname alınması,

c) Geçici depolama yeri olarak kabul edilen yerlerin eşyanın muhafazasına elverişli olması, gümrüğün kayıt, kilit ve denetimi altında bulundurulması ve sürekli izlenmesi,

ç) Yukarıda belirtilen şartlarla geçici depolama yeri olarak kabul edilen yerlere konulan eşyanın sahiplerinin, her ne sebeple ve suretle olursa olsun eşyanın konulduğu yerde meydana gelen zayıt ve firelerle, çalınma, yanma, kaybolma, bozulma veya değiştirme gibi eşyanın miktarına veya niteliğine tesir eden hallerden ve eşyanın bulunduğu yerlerden gümrüğün bilgisi dışında çıkarılmasından ve kullanılmasından dolayı gümrüğe karşı sorumlu tutulmaları,

d) Zayıt, fire, çalınma, kaybolma, bozulma veya değiştirme gibi nedenlerle etkilenen eşyanın vergi ve cezalarının, alınan teminattan mahsup veya doğrudan doğruya tahsil edilmek suretiyle kendilerinden alınacağı ve duruma göre idari veya kaçakçılık mevzuatına göre kovuşturma yapılacağına ilgililere duyurulması ve bu hususlara riayet edileceğine dair taahhütname alınması,

e) 492 sayılı Harçlar Kanunu uyarınca açma ve işletme harçlarının usulüne uygun olarak tahsil edilmesi (Bir defada getirilmeyen komple tesise ait olan ya da değişik zamanlarda getirilerek bir beyanname ile ithal edilecek eşyanın konulduğu geçici depolama yerlerinden bir defaya mahsus açma ve işletme harcının tahsil edilmesi),

Suretiyle işlem tesis edilir.

Geçici depolama yeri olarak kabul edilen yerlere konulan eşyanın ithalini müteakip bu yerlerin geçici depolama yeri statüsü sona erer.

4 - GEÇİCİ DEPOLAMA YERLERİ AÇILIŞLARI

Gümrük Yönetmeliğinin 512 ila 517 nci maddeleri ile 1 Seri No.lu Gümrük Genel Tebliği (Geçici Depolama Yeri İşletmeciliği) hükümleri incelendiğinde, geçici depolama yeri açılışına ilişkin izin talebine, taleplerin sonuçlandırılmasına ve geçici depolama yerinin kapatılmasına ilişkin bilgilere ulaşılmaktadır.

Buna göre, Geçici Depolama yeri açılması ve işletilmesi için, Gümrük Müsteşarlığından (Gümrükler Genel Müdürlüğü) izin alınması esastır.

Geçici Depolama yeri açmak ve işletmek isteyenlerin aşağıda belirtilen belgelerle birlikte en yakın gümrük idaresine başvurmaları gerekir.

a) Geçici depolama yeri açmak üzere başvuran gerçek ve tüzel kişilerin yönetim kurulu üyeleri, şirketi temsile yetkili kişiler ile şirket sermayesinin % 10 veya daha fazlasına sahip gerçek kişilerin, affa uğramış olsalar dahi hırsızlık, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık, hileli iflas, sahtecilik, suç işlemek amacıyla örgüt kurma, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, basit ya da nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, iftira, suç uydurma, yalan tanıklık, yalan yere yemin, muhafaza görevini kötüye kullanma suçları ile, 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, mülga 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, mülga 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun, 1567 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında

Kanun, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinde (1/1/1999 tarihinden önceki dönem için aynı Kanunun 344 üncü maddesinin l-6 numaralı bentlerinde) belirtilen vergi kaçakçılığına ilişkin fiillerden mahkum olmamış/ceza almamış olmaları şarttır. Limited şirketlerde kurucular ile şirket müdürünün ve imza sirkülerindeki (A) grubu imzaya yetkililerin birinci fıkrada belirtilen suçları işlememiş olmaları şarttır. Şirketin yönetim kurulu üyeleri ile sermayesinin % 10 veya daha fazlasına sahip ortaklar arasında yurt dışında ikamet eden yabancı şahısların birinci fıkrada sayılan suçları işlememiş olduklarına dair yazılı beyanlarına itibar edilir.

Geçici depolama yeri işletme izni sahiplerinin izinleri, yukarıda belirtilen suçlardan hüküm giymeleri halinde, iptal edilir.

Geçici depolama yeri açmak üzere başvuran gerçek ve tüzel kişilerin yönetim kurulu üyeleri, şirketi temsile yetkili kişiler ile şirket sermayesinin % 10 veya daha fazlasına sahip gerçek kişilerin yukarıda belirtilen suçlardan mahkum olunmadığına dair adli sicil belgesi,

b) Geçici depolama yeri olarak açılmak istenilen yerin işaretlendiği ve alanının belirtildiği resmi bir fen kurulundan onaylı plan veya kroki,

c) Geçici depolama yerinin yangın söndürme ve ışıklandırma sistemini de gösterir içten ve dıştan çok yönlü, ilgili gümrük idaresince tasdikli fotoğrafları,

d) Geçici depolama yeri olarak açılmak istenilen yere ilişkin tapu senedinin veya geçici depolama yeri olarak açılmak istenilen yerin kiralanmış olması halinde tapu senediyle birlikte kira sözleşmesinin birer örneği,

e) Geçici depolama yeri olarak açılmak istenilen yer; belediye sınırları içerisinde ise ilgili Belediye Başkanlığından alınacak İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatı, diğer yerlerde ise ilgili yerden (Valilikler ya da konusu ile ilgili yetkili Bakanlık veya Kuruluş) alınacak İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruh-

satı veya buna karşılık gelen belge,

f) Noterden tasdikli İmza Sirküleri, Ticaret Sicili Gazetesi aslı veya noter onaylı örneği ve kayıtlı olunan odadan alınacak Statü Belgesi,

g) Vergi mükellefiyet belgesi,

h) İkmalen, re'sen ve idarece tarh olunan vergiler nedeniyle idari yargı mercilerince açılan davalara ilişkin kesinleşmemiş olanlar hariç olmak üzere devlete vergi borcu bulunmadığına ilişkin ilgili vergi dairesi müdürlüğünden alınacak belge.

i) Yangına karşı gerekli tedbirlerin alındığını gösteren ilgili belediyeden temin edilecek belge,

ii) Gümrük Yönetmeliğinin (79) no.lu ekinde yer alan noterden tasdikli taahhüname de başvuru dilekçesine eklenir

Söz konusu belgelerin noter tasdikli olması gerekir. Bu belgelerin asıllarının gümrük idaresine gösterilmesi halinde noter tasdiki aranmaz. Gümrük idareleri bu belgeler yanında gerekli gördüğü sair belgeleri de isteyebilir.

Gümrük müdürlüğü söz konusu talebi, geçici depolama yerinin eşyanın güvenli bir şekilde muhafazasını sağlayacak nitelikte olduğunun tespitini müteakip düzenleyeceği görgü raporu ve görüşleri ile birlikte başmüdürlüğe gönderir. Görgü raporunda, geçici depolama yerinde yangın söndürme ve aydınlatma tesisatının mevcut olup olmadığının belirtilmesi yanında binanın yapısı hakkında detaylı bilgilerin yer alması gerekir. Başmüdürlük durumu inceleyerek görüşü ile birlikte ilgili dosyasını Müsteşarlığa intikal ettirir. Müracaatlar Müsteşarlıkça sonuçlandırılır. Gümrük idare-

“ 28.05.2009 tarihli
27241 sayılı Resmi Gazetede
yayımlanan Gümrük
Yönetmeliğinde Değişiklik
Yapılmasına Dair Yönetmeliğin
1'inci maddesi ile 01.07.2009
tarihinden itibaren Gümrük
Yönetmeliğinin 83 üncü
maddesinin 4 üncü fıkrası
yürürlükten kaldırılarak
antrepolara geçici depolanan
eşya statüsünde eşya konulabilmesi
sonlandırılmıştır ”

leri, taahhütlerini ve bu Yönetmelikte belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmeyen geçici depolama yeri işleticilerine, tayin edeceği uygun bir süre içinde bu yükümlülüklerini yerine getirmelerini, aksi halde verilen süre sonunda işletme hakkının geri alınabileceğini bildirir. Geçici depolama yeri işleticileri buna rağmen yükümlülüklerini yerine getirmedikleri takdirde verilmiş olan izin Müsteşarlıkça iptal edilir.

5 -SONUÇ

Bilindiği üzere, 28.05.2009 tarihli 27241 sayılı Resmi Ga-

zetede yayımlanan Gümrük Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 1'inci maddesi ile 01.07.2009 tarihinden itibaren Gümrük Yönetmeliğinin 83 üncü maddesinin 4 üncü fıkrası yürürlükten kaldırılarak antrepolara geçici depolanan eşya statüsünde eşya konulabilmesi sonlandırılmıştır ve geçici depolama yerleri açılış taleplerinin artış süreci bu şekilde başlamıştır.

Bu itibarla, geçici depolama yeri işleticisi ve sair dış ticaret erbabının talepleri ve sorunları dikkate alınarak anılan sürecin sıkıntısız ve etkin bir şekilde sürdürülebilmesi amacıyla işleticilere yardımcı olmak amacıyla hazırlanan bu yazının sektöre bir hatırlatma olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA:

- 1 - 4458 sayılı Gümrük Kanunu
- 2 - 07.10.2009 tarihli Gümrük Yönetmeliği
- 3- 18.02.2000 tarihli ve 23968 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 1 Seri No.lu Gümrük Genel Tebliği (Geçici Depolama Yeri İşletmeciliği)
- 4 - 26.04.2006 tarihli ve 26150 sayılı Resmi Gazete yayımlanan 2 Seri No.lu Gümrük Genel Tebliği ile (Süre Değişimi)
- 5 - SARIKAYA, Kadir; Antrepoların Geçici Depolama Yerleri Olarak Kullanılmasının Sakıncaları Ve Çözüm Önerileri; Gümrük Dünyası Dergisi, Sayı 60
- 6 - www.logisticsclub.com

GÜMRÜKTE YENİ BİR DÖNEM Mİ BAŞLIYOR?

İsmail DALYAN | Yetkilendirilmiş Gümrük Müşaviri (Gümrük Eski Uzmanı)
İsmail.dalyan@dalyanygm.com

Son yıllarda gümrük müsteşarlığının yayımladığı bazı mevzuatın alışla gelen gümrük uygulamalarını büyük ölçüde değiştiren özellikleri olduğu görülüyor.

2008 yılı başından beri yayımlanmakta olan, bir biriyle ne kadar ilişkili olduğu ve bir bütünün parçasını teşkil edip etmediğinden emin olamadığımız, ancak sonuçları itibarıyla yüz yılı aşkın sürdürülen geleneksel gümrük uygulamalarını geri dönülemez şekilde değiştiren mevzuat hükümleriyle karşı karşıya kaldığımızı söyleyebiliriz.

Böyle bakıldığında ilişkili olduğu izlenimini veren mevzuatın birlikte değerlendirmek suretiyle ele alınmasının gümrük mevzuatındaki değişimin ar-

kasındaki düşünceleri anlamamıza yardımcı olacağı kanaatiyle köklü zihniyet değişikliğine işaret ettiğini düşündüğümüz mevzuatı analize değer buluyoruz.

Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği

İlk yayımlanan mevzuat "Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği" kavramını gümrük mevzuatına dahil eden 19 Ocak 2008 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan ve "Gümrük işlemlerinin doğru şekilde uygulanması için yapılması gerekli tespit işlemlerinin belirlenmesi" konusunda düzenlemeler yapan 60 Seri no'lu Gümrük Genel Tebliğidir. Bu tebliğ ve takibinde yayımlanan bir dizi mevzuat

hükmü, incelememizin nedenini oluşturmaktadır.

60 Seri no'lu Tebliğ alışımlı gümrük uygulamalarının çok dışında bir yaklaşımla gümrük personeli dışındaki kişiler eliyle gümrük idaresinin görev alanına giren konularda tespitler yapılmasını ve yapılan bu tespitlerin rapora bağlanmak suretiyle gümrük idaresine sunulmasını düzenlemektedir.

Tebliğin içeriğinde ise gümrük işlemleri ile ilgili mevzuatın doğru şekilde uygulanması için gümrük adına tespit yapacak kişilerin sahip olması gereken nitelikleri ile bu kişilerin hangi alanlarda tespit yapabileceğine ilişkin düzenlemelerin ayrıntılarına yer verilmektedir.

Bu yaklaşım gümrük idaresi açısından çok yeni ve çok farklı bir yaklaşımın söz konusu olduğu, zihniyet açısından alışılan, geleneksel yaklaşımın çok dışında cesurca adımlar atıldığı anlamına gelmektedir.

Yayımlanan mevzuatın Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirine yapılması için yetki verdiği konular incelendiğinde;

Antrepo açılması, işletilmesi, antrepoya eşya giriş - çıkışı ile antreponun stoklarının tespiti,

Serbest dolaşım ve menşe ispat belgelerin ilgili mevzuata uygun doldurulmasında mevzuatın ön gördüğü şartlara uyulup uyulmadığının tespiti,

Bazı geçici süreyle yurda getirilen eşyanın yurttaki kalışına ilişkin süre uzatımları müracaatlarında eşyanın durumuna ilişkin tespitler başta olmak üzere,

“ Bu yaklaşım gümrük idaresi açısından çok yeni ve çok farklı bir yaklaşımın söz konusu olduğu, zihniyet açısından alışılan, geleneksel yaklaşımın çok dışında cesurca adımlar atıldığı anlamına gelmektedir. ”

Müsteşarlıkça uygun ve gerekli görülen benzer konularda tespit yetkisinin verilmiş olduğu görülmektedir.

Müsteşarlık, bu mevzuat hükmünü yayımlamak suretiyle, hakkında hukuki sonuçları olan bir tasarrufta bulunmadan önce, söz konusu eşyanın durumunun,

kendisi tarafından bu konuda yetki verilmiş ve kurum çalışanı olmayan, ancak kendisinin belirlediği koşullara ve belgelere haiz kişiler eliyle yapılmasına imkan sağlamış olmaktadır.

Müsteşarlık bu uygulamayı neden yapmaktadır ve neye dayanarak böyle bir yetkinin kullanılmasına izin vermektedir. Bu sorunun cevabı 4458 sayılı Gümrük Kanununun 10 sayılı maddesinde yer almaktadır.

Kanununun 10' uncu maddesinin kısacık birinci fıkrası şöyle demektedir: *“Gümrük Müsteşarlığı, gümrük mevzuatının doğru olarak uygulanması için gerekli gördüğü bütün önlemleri alır.”* Kanunun Müsteşarlığa bu fıkra ile yüklediği görev bir kütüphane dolusu mevzuatın bütün hükümlerinden daha ağır ve anlamlıdır.

Bu hükme göre, Müsteşarlığın en temel görevi *“gümrük mevzuatının doğru olarak uygulanmasıdır”* ve bu amaca ulaşmak için kanun Müsteşarlığa *“gerekli gördüğü bütün önlemleri almak”* gibi bir mecburiyet getirmektedir.

Bir örnekle sorunu somutlaştıralım, Müsteşarlığın bu temel görevini yerine getirirken nasıl zorlanabileceğini açıklamaya çalışalım.

Antrepolar gümrüklenmemiş eşyanın süresiz olarak konulabildiği gümrük gözetimi ve denetimindeki yerlerdir. Kıymeti milyarlarla ifade edilen eşya, vergisi ödenmeden bu yerlere konular ve buradan istenilen bir zamanda ithal edilebilir.

Antrepolardaki gümrük gözetimi ve denetimi ise her antrepoya bir memur atanmak, ve her antrepunun kapısına iki kilit yaptırıp, birisinin anahtarını memura, öbürünün anahtarını ise işletme sahibine vererek, birisi olmadan diğeri tarafından kapının açılmamasını garanti altına almaya çalışarak sağlanır.

Kağıt üstünde sıkıntılı bir durum gözükmemektedir, ancak iş uygulamaya geldiğinde sıkıntılar baş göstermeye başlar.

Gümrük idaresinin kadrosundaki antrepo için belirlenen memuru aslında antrepodan 50 km uzaklıktaki idarenin bulunduğu binada çalışmaktadır. Ayrıca, idaredeki görevi gereği 10 dakika bile üzerindeki işleri bırakması halinde kendisine yapılmak üzere verilen iş ve işlemler durmaktadır.

Sorun, Müsteşarlık tarafından aynı kişinin hem saatlerce sürecek bir antrepo giriş-çıkışına eşlik etmesi ve hem de 10 dakika bile işinin başından ayrılmadan çalışmak suretiyle idaredeki iş ve işlemlerin aksatılmamasından sorumlu kılınmış olmasıdır.

Bu durumun muhtemel sonuçlarının değerlendirilmesini okuyucuya bırakmak gerekir.

Müsteşarlığın bulunduğu "antrepodaki saatlerce sürecek emeği gerektiren giriş ve çıkışın Yetki verdiği müşavir tarafından izlenerek, sonucu rapora bağlanıp ilgili idareye sunulması" şeklindeki çözüm, yukarıda anlatılan ve çok somut ve istenmeyen sonuçlara yol açan sorunu bitiren, Kanunun 10 uncu maddesinin kendisine yüklediği görevi ve sorumluluğu yerine getirmek için zekice bulunmuş bir yöntem olduğu sonucuna bizleri ulaştırmaktadır.

Uygulamayı doğurduğu görünür sonuçları açısından değerlendirdiğimizde,

Bugün itibarıyla bu uygulama çerçevesinde antrepolarda eşya giriş ve çıkışı sırasında gümrük memurunun bulunmamasını, yerine yetkilendirilmiş gümrük müşavirince yapılan tespitte itibar edilmek suretiyle, eşyanın doğru bir şekilde antrepoya giriş ve çıkışının yapıldığının kabul edilmesi,

Bunun gibi, geçici süreyle ithal edilmiş olan bir eşya için süre uzatımına karar vermek gerektiğinde, idarenin yetkilendirilmiş gümrük müşavirinin süre uzatımı istenilen eşyanın içinde bulunduğu duruma ilişkin yerinde yaptığı tespitte güvenerek süre uzatımına izin vermesi,

Benzer şekilde eşyanın durumu veya ilgili belgelerin mevzuata uygun durumda olup olmadığının tespit edilmesi,

Bu tespitlerin rapora bağlanması,

Şeklinde bir uygulama karşımıza çıkmaktadır.

“Yapılan bu uygulama Gümrük Müsteşarlığının kendi geçmiş uygulamaları açısından son derece değişik, Bakanlığa tahsis edilen kaynakların azlığı bahanesine sığınmadan, kanunun kendisine verdiği yetkiyi kullanarak, kanunun kendisine verdiği görevi yerine getirmek için bir yol bulmaya çalışmasıdır.”

Müsteşarlıkça kurulan Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği sisteminin bu yönüyle iyi işleyen, güvenilebilir ve sonuçları kamu denetimini ve dolaşısıyla toplumsal faydaya katkı sağlayacak nitelikte olacağını iddia etmek bir hayalcilik olmasa gerek.

Burada yeni olan şeye gelince.

Yapılan bu uygulama Gümrük Müsteşarlığının kendi geçmiş uygulamaları açısından son derece değişik, Bakanlığa tahsis edilen kaynakların azlığı bahanesine sığınmadan, kanunun kendisine verdiği yetkiyi kullanarak, kanunun kendisine verdiği görevi yerine getirmek için bir yol bulmaya çalışmasıdır.

Üstelik, gümrük denetim ve gözetimi için sahip olduğu imkanların etkinliğini arttıran bu uygulama için bütçesinden bir lira bile harcama yapmak zorunda kalmamış, hatta Müsteşarlığın attığı bu adım neticesinde sicili temiz, tecrübeli ve yetkin olduğunu düşündüğü müşavirler ile yanlarında çalışan binlerce üniversite mezunu insana istihdam olanağı sağlanmış olması da işin cabasıdır.

Müsteşarlığın başlattığı bu uygulamanın, hiç beklenmeyen başka olumlu sonuçları da görülmeye başlandı.

Müsteşarlık Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği uygulamasını sözleşmeye bağlanmasını şart koştu. Bununla yetinmedi, yapılacak tespit işlemleri için asgari bir fiyat da belirleyerek, kendisinin yetki verdiği kişilerin kendisi adına yapacağı hizmeti her yönüyle standarda bağlamış durumdadır.

Bu durumun yol açtığı bir sonuç ise, tespite yönelik bu hizmetler için ödenen hizmet bedellerinin tam olarak kayıt altına alınması sağlanmış,

sonucunda devlet önemli bir vergi gelirlerine sahip olmuştur.

Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği için bugünkü uygulama alanından daha fazlası gelecekteki gümrük uygulamalarının alacağı şekle bağlı olarak, yakın gelecekte görüleceği düşünülmektedir.

Müsteşarlık, gümrük gözetimi ve denetimi için sahip olduğu imkanları etkin bir şekilde kullandıktan ve firmaların yaptığı işlemlerin mevzuata uygunluğunu, firma kayıtları ve eşyanın yerinde yetki verdiği müşavirler aracılığıyla kontrolünü yaptırarak tespit ettirebilecek bir imkana kavuştuktan sonra, dış ticarete konu her kesin ve her eşyanın fiziki koşulları çoktan yetersiz kalmış olan gümrük binalarına gelmesinde neden ısrar etsin ki?

Kayıt Yoluyla İthalat ve Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirleri

Gümrük Kanununun 71/1 (c) maddesinde;

"Gümrük idareleri, usul ve formalitelerin mümkün olduğunca basitleştirilmesi için ve gümrük işlemlerinin yürürlükteki hükümlere uygun olarak yürütülmesini sağlayacak şekilde, yönetmelikle belirlenen şartlar altında;

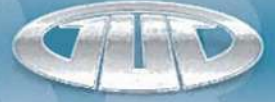
(...)

c) Eşyanın ilgili rejime geçişinin kayıt yoluyla yapılmasına,

İzin verebilirler.

(c) bendinin uygulanmasında beyan sahibi eşyayı gümrüğe sunma yükümlülüğünden muaf tutulabilir."

Yer alan bu hüküm kanunun yürürlüğe girdiği 05 Şubat 2000 tarihinden beri, yani neredeyse tam

on yıldır uygulanamayan bir kanun maddesi olarak durmaktadır. Gümrük idaresi kanun koyucunun kendisini vermiş olduğu bu yetkiyi ısrarla kullanmamış, gümrük işlemlerine ilişkin uygulanan usul ve formalitelerin mümkün olduğunca basitleştirilmesi için kanunun bu maddesi hükmü gereği atması gereken adımları bugüne kadar atmamıştır.

Gümrük işlemlerine ilişkin uygulanan usul ve formalitelerin mümkün olduğunca basitleştirilmesi için kanun tarafından getirilen bu hükmün uygulanmama gerekçesi, “ülkemizdeki kayıt sisteminin güvenilemezliği ve ekonomideki kayıt dışılığın fazla olması” gösterilmiştir.

Gümrük Mevzuatının doğru uygulanmasına ilişkin tespit yapmak için Gümrük Müsteşarlığının elinde ilave bir tespit kaynağı olarak Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirlerinin de bulunuyor olması nedeniyle, güven esasına dayalı, eşyaların her seferinde gümrüklü sahaya getirilmesi zorunluluğu olmadan, her türlü gümrük işleminin firmaların tesislerinde gerçekleştirilmesine olanak veren “Kayıt yoluyla ithalat” a Müsteşarlığın artık izin vermesi gerekmez mi?

Gümrüklü sahada işlemi görülen eşyanın ve eşya

“Gümrük işlemlerine ilişkin uygulanan usul ve formalitelerin mümkün olduğunca basitleştirilmesi için kanun tarafından getirilen bu hükmün uygulanmama gerekçesi, “ülkemizdeki kayıt sisteminin güvenilemezliği ve ekonomideki kayıt dışılığın fazla olması” gösterilmiştir.”

sahiplerinin ekonominin genelinden ayrı tutulabilmesi mümkün olmadığına göre, toplam vergilerin % 80 inin toplayan Maliye teşkilatı kayıt sistemine itibar ederken, toplam vergilerin % 20 sinin toplandığı gümrüklerdeki eşya ile ilgili olarak Gümrük Müsteşarlığının ülkemizin kayıt sistemine güvensizlik göstermesi, her bir ticari eşya hareketini son birimine kadar kontrol etmeye kalkışması tutarsızlık oluşturuyor mu?

İlave olarak Maliye Bakanlığı mükelleflerine duyduğu güvenin ifadesi olarak koşullarını kendisinin belirlediği “Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası” veya “Onaylanmış Kişi Statü belgesi” vermesinin de söz konusu olmadığına göre, Gümrük Müsteşarlığının gümrük mevzuatının doğru uygulanması için kendisi adına tespitler yapma yetkisi tanıdığı Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirlerinin tespit yapma imkanından da yararlanarak, uygun göreceği mükelleflerine gümrük işlemleri için gümrük idaresine gelmek mecburiyetini ortadan kaldıran uygulamalara artık izin vermesi gereklidir.

Gümrük idaresi; kendisine de, hizmet verdiği mükelleflerine de, yetki verdiği müşavirlerine de güvenmelidir.

AVRUPA BİRLİĞİNDE ÜRÜN GÜVENLİĞİNİN SAĞLANMASINDA KULLANILAN BİLGİ DEĞİŞİM SİSTEMLERİ

Ömür İNELLİ

Gümrük Uzmanı
omuroclan@gumruk.gov.tr

Ürün güvenliği mevzuatının etken ve etkili şekilde uygulanmasının bilgi değişim sistemlerinin geliştirilmesi ve bunların kullanımının yaygınlaştırılmasıyla başarılacağı benimsen AB’de, Topluluk güvenliğinin sağlanması amacıyla bunların kurulması ve geliştirilmesi adına önemli adımlar atılmış ve yol kat edilmiştir. AB’ye tam üyelik yolundaki ülkemizde kısa bir geçmişe sahip ürün güvenliği mevzuatının AB mevzuatına uyum çalışmalarına devam edilmektedir. Bu çerçevede, Dış Ticaret Müsteşarlığının koordinasyonunda piyasa gözetimi ve denetimiyle görevli kamu kurum ve kuruluşlarında gerek mevzuat çalışmaları gerekse piyasa gözetimi ve denetimi veri tabanları oluşturulması çalışmaları yürütülmektedir. Söz konusu veri tabanları halihazırda Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı gibi bazı

kurumlarda merkez ve taşra teşkilatının piyasa gözetimi ve denetimine ilişkin tespitlerinin toplanması, risk analizlerinde baz alınması; böylelikle, kurum içi işbirliğinin en çoklaştırılması suretiyle planlı denetimler gerçekleştirilmesinde kullanılmaktadır. Diğer taraftan, ürün güvenliğine ilişkin ulusal veritabanı hazırlanmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Bu çalışmada, ülkemizde hazırlık çalışmaları devam eden ulusal ürün güvenliği veritabanının belirlenmesinde dikkate alınacak örnekler olan AB bilgi değişim sistemleri- RAPEX, RASFF, Tıbbi Cihazlar Uyarı Sistemi ve Topluluk Yaralanmalar Veri Bankası ve Bilgi Değişimi Sistemi- ele alınacaktır.

1- Hızlı Uyarı Sistemi (RAPEX)

Tüketici ürünlerinin kullanımından kaynaklanan tehlikelerin paylaşımı konulu hızlı bilgi değişim sistemi olan RAPEX (Rapid Alert System for Non-foof Consumer Products) genel, erken uyarıcı ve izleyici bir sistem olup gıda, farmasötikal ve tıbbi cihaz dışı tüketici ürünlerini kapsamaktadır. ¹

RAPEX'in temel faydası dünya çapında arz zinciri konusunda açılımlar sağlamış olmasıdır. Ticaret trafiklerinin daha net saptandığı bu sistemle üretim aşamalarının da tam olarak nerelerde yoğunlaştığı noktalarında asimetrik bilgiler ortadan kalkmaya başlamış, piyasa gözetimi ve denetiminin etkinliği arttırılmıştır. Ticaret trafiğinin milli veritabanlarına aktarılması kuşkusuz risk analizinin de etken ve etkili kullanımında önemli rol oynayacaktır.

2001/95/EC18 sayılı Genel Ürün Güvenliği Direktifi (General Product Safety Directive) RAPEX'in yasal çerçevesini çizmektedir. Ayrıca, Komisyon, GPSD'nin tutarlı ve efektif uygulanmasını temin etmek için 2004/418/EC19 sayılı Karar'a istinaden bildirim prosedürleriyle ilgili RAPEX Talimatları yayınlamaktadır.

RAPEX bildirimlerinin kapsamının irdelenmesi için haftalık gözden geçirme raporları ve 2008 yılı yıllık raporundan örnekler alıntılanması suretiyle inceleme yapılmasının yerinde olacağı değerlendirilmektedir.

1.1- RAPEX Bildirimlerinin Haftalık Gözden Geçirme Raporları

Komisyon, tehlikeli ürünlere ilişkin ulusal otoritelerce gönderilen RAPEX bildirimlerinden oluşan haftalık raporları düzenli olarak her cuma yayınlamaktadır. http://ec.europa.eu/consumers/dyna/rapex/rapex_archives_en.cfm web sitesinden

“Tüketici ürünlerinin kullanımından kaynaklanan tehlikelerin paylaşımı konulu hızlı bilgi değişim sistemi olan RAPEX (Rapid Alert System for Non-foof Consumer Products) genel, erken uyarıcı ve izleyici bir sistem olup gıda, farmasötikal ve tıbbi cihaz dışı tüketici ürünlerini kapsamaktadır.”

şifre gerektirmeksizin herkes bu veritabanına erişebilmektedir. 2005 yılından bu yana yayınlanan haftalık rapor bilgilerine de arşiv bölümünden ulaşılabilmektedir. Bu raporda, ürünle ilgili esaslı bilgiler, muhtemel tehlike ve bildirimde bulunan ülkece alınan önlemler gibi bilgileri bulmak mümkündür. Haftalık raporun daha iyi irdelenmesi ve öğelerinin somutlaştırılması amacıyla haftalık raporun 2009 yılının 30. haftasına tek kalemlik kısmı- tamamının çok uzun yer kaplaması nedeniyle- Türkçeye çevrilerek sunulmuştur.

Tabloda “Ürün” bilgileri kısmının marka, model numarası ve ürün kompozisyonu gibi detaylı bilgiler içerdiği açıkça görülmekle beraber dikkat çekici husus eşyanın GTİP'ine yer verilmemiş olmasıdır. Ayrıca, ürün fotoğraflarının da sıklıkla eklendiği bu kısımda fotoğraf koymanın zorunluluk arz etmediği de anlaşılmaktadır.

“Tehlike” başlığı altında uygunsuz, güvensiz olan yöntemler ilgili mevzuat

“Tabloda “Ürün” bilgileri kısmının marka, model numarası ve ürün kompozisyonu gibi detaylı bilgiler içerdiği açıkça görülmekle beraber dikkat çekici husus eşyanın GTİP'ine yer verilmemiş olmasıdır.”

çerçevesinde hukuki dayanak gösterilmek suretiyle belirtilmektedir. Nitekim bu kısımda yer alan açıklamalar ülkelerin tepki gösterme gerekçelerinde de önemli paya sahiptir.

“Bildirimde Bulunan Ülkeler Tarafından Uygulanan Önlemler” kısmında: piyasadan ihraç, satış yasağı, firma ve/veya ithalatçı veya dağıtıcı tarafından ürünlerin tüketicilerden geri alınması, etkilenen ürünlerle sınırlı olmak kaydıyla geri alım imalatçı tarafından düzeltici önlemlerin alınması, gümrük idaresinin PGD’nden sorumlu olduğu durumlarda ithalat talebinin reddi gibi temel önlemler yer almaktadır. Ulusal otorite bu önlemlerden birini veya gerekli gördüğü takdirde birkaçını aynı anda uygulayabilmektedir. 2009 yılında yayınlanmış haftalık raporlarda bu kısımda genel olarak piyasadan ihraç önleminin bulunduğu saptanmıştır.

Raporun “Bulunan Ürünler ve İçeride Alınan Önlemler” kısmında -Mayıs 2009 tarihinden bu yana yayınlanmaktadır- yayınlanan bildirimde varsa tepki gösteren ülkelerin olup olmadığını da görmek mümkündür. 2009 yılındaki muhtelif haftalık raporların incelenmesi neticesinde bu kısımda birden fazla ülkenin bir arada yer aldığı bildirimlerin olduğu görüldüyse de genel olarak bu kısmın boş olduğu gözlemlenmiştir. 2008 yılı içinde yapılan bildirimlerde motorlu taşıtlara ilişkin yapılan bildirimler tepki gösteren ülkelerin yarısından fazlasının ilgi alanında olmuştur. Ülkelerinde bildirimde bulunan eşya bulunan üye devletler engelleyici ve kısıtlayıcı önlemleri uyguladılar. Tepki durumlarında devletler; konu ile ilgili ek bilgi talep etmektedirler, bildirim içeriği ile aynı görüşte olmadıklarını -genellikle sonuç kısmındaki risk değerlendirmesinde yazılanlarla ilgili olarak- belirtir-

“ 5 yıllık dönem içerisinde ürün güvenliğinin salt birlik içi iş bölümüyle efektif olarak sağlanmasının yetersiz kalacağı düşüncesiyle “küresel ürün güvenliği”nin sağlanması için Avrupa’nın en önemli ticaret ortakları olan ABD ve Çin ile uluslararası işbirliği konusunda önemli adımlar atılmıştır. ”

ler ya da bildirimde bulunan eşyanın ülkelerinde bulunmadığını bildirirler.

1.2- Hızlı Uyarı Sisteminin Gelişiminin RAPEX 2008 Yılı Yıllık Raporu ve Uluslar arası Çerçeve de İncelenmesi

RAPEX sisteminin, faaliyete geçtiği 2004 yılından bu yana yapılan bildirim miktarları bazında 10 kattan fazla büyüdüğü görülmektedir. Uygulamaya konduğu 2004 yılında 140 civarında olan

bildirim miktarı 2008 yılında 1900 civarındadır. RAPEX’in bu sayısal başarısının yanı sıra faydası ölçülemeyen pek çok konudaki katkıları da yadsınamaz. 5 yıllık dönem içerisinde ürün güvenliğinin salt birlik içi iş bölümüyle efektif olarak sağlanmasının yetersiz kalacağı düşüncesiyle “küresel ürün güvenliği”nin sağlanması için Avrupa’nın en önemli ticaret ortakları olan ABD ve Çin ile uluslararası işbirliği konusunda önemli adımlar atılmıştır. Uluslararası işbirliği düzenlemeleri kapsamında, Komisyonun Sağlık ve Tüketiciler Genel Müdürlüğü ile Çin’in Kalite Gözetim, Denetim ve Karantina Yönetimi (AQSIQ) arasında Kasım 2008’de güncellenen mutabakat anlaşması (MoU) imzalanmıştır.

Güçlendirilen MoU Çin’in RAPEX sistemine önceki orijinal versiyona göre daha açık referans vermekle birlikte koordineli piyasa gözetimi ve denetimi kampanyaları yapma ihtimalini de arttırmıştır. ABD ile işbirliği kapsamında ise Tüketici Ürün Güvenliği Komisyonunun (CPSC) yabancı ülkeler ve acentelerin ürün güvenliği bilgilerine erişimlerinin sağlandığı US Tüketici Ürün Güvenliği Geliştirme Akit’ini kabul etmiştir. Çin ve ABD’nin yanı sıra Japonya ve İsviçre ile de kayda değer işbirliği adımları atılmıştır.

Çocuk bakım nesnelere ve çocuk ekipmanları (89 adet 6%)

2008 yılında bildirimde bulunan ürünlerin menşeiine göre dağılım:

Çin (Honkong dahil)% 59, EU27 ve EEA Ülkeleri %20, Diğerleri %11, Bilinmeyenler %10

Çin ile ürün güvenliği kapsamında yapılan anlaşma ile artan işbirliğinin söz konusu oranı düşürmekte ne kadar etkili olacağını zaman gösterecektir.

Anılan yıllık raporda ilgi çekici istatistiklerden biri de bildirimde bulunan ürünler için uygulanan önlemler konusunda üye ülkelerdeki benzerlik ve farklılıklardır. 205 bildirimde bulunan Almanya'nın 168'i için gönüllü önlemlere, 31'i için zorunlu önlemlere ve 6'sını her ikisine birden hüküm verdiği görülürken; İspanya'nın 163 bildiriminin 143'üne zorunlu önlemleri uygularken 20'sine gönüllü önlemlere hükmettiği, her ikisine birden hiç karar vermediği dikkat çekicidir. İngiltere, Almanya ve Fransa'nın hükmettiği önlemlerin kompozisyonundaki benzerlik de göze çarpmaktadır.

Söz konusu yıllık raporda, 21. yüzyılın en ciddi ekonomik krizinin yaşandığı bu dönemde, ekonominin arz tarafında faaliyet gösteren ekonomik operatörlerin kaliteyi düşürme ihtimallerine karşı tedbirlerin daha sıkı uygulanması gerektiğini ifade edilmektedir.(Meglena Kuneva - European Commissioner for Consumer Affairs) Ekonomik kriz dönemlerinde, firmalar fiyatları düşürmek zorunda kaldıklarından, zaman zaman kalitenin düşürülmesi yoluyla karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olma çabaları tecrübe edilen bir olgudur. İhracatı düşen ülkeler de bu dönemlerde bazı tedbirleri elden bırakabilmektedirler. Ancak, burada ihmal edilen husus; kısa vadede kazanç elde etmek pahasına

“Ticari miyop” olmayan, güvenilirlik ilkesinden hiçbir zaman ödün vermeyen piyasa gözetimi ve denetimi sistemine işlerlik kazandırabilmek için, kalite hususu “ticari anlamda anayasal bir zorunluluk” olarak değerlendirilmelidir.

milli markaların imajının zedelenmesine sebebiyet vermenin uzun vadede büyük sıkıntıları da beraberinde getirecek olmasıdır. Milli sınırlar içinde bile güven kazanılması yıllar gerektiren bir süreci kapsıyorsa, uluslar arası arenada işin mahiyeti düşünülmelidir. “Ticari miyop” olmayan, güvenilirlik ilkesinden hiçbir zaman ödün vermeyen piyasa gözetimi ve denetimi sistemine işlerlik kazandırabilmek için, kalite hususu “ticari anlamda anayasal

bir zorunluluk” olarak değerlendirilmelidir.

1.3- Diğer Ürün Güvenliği Göstergeleri

RAPEX dışında göstergeler geliştirmenin PGD konusunda alınan geri bildirimler için önemli kaynak olacağı inancına ek olarak sistemin etkinliğine de katkıda bulunacağı düşüncesiyle bazı açılımlar yapılmıştır. Bu kapsamda. Tüketici Piyasa Puan Tahtası ve Eurobarometrenin kullanımı ile ciddi yol alınmıştır.

1.4- Tüketici Piyasa Puan Tahtası (Consumer Market Scoreboard)

2008 yılında, Komisyon tüketiciler için ekonomik ve sosyal sonuçları yansıtan piyasa performansını ortaya koyan Tüketici Piyasa Puan Tahtasının ilk baskısını yayınlamıştır. Burada, tüketici refahında önemli paya sahip olan ürün güvenliği temel gösterge olarak yer almıştır. RAPEX göstergeleri muhtelif üye devlerin PGD otoritelerinin faaliyetlerini açıklamak için kullanılırken, yapılan ürün bildirim sayıları ülkelerin performanslarının tam değerlendirmesinin yapılmasında kullanılmamıştır. Uzun vadede, bu skorboard iç piyasada aksayan noktaların tespitinde ve burada üretilecek çözümlerde bir araç olarak tasarlanmıştır.

1.5- Eurobarometre (Eurobarometer)

Avrupa tüketicisinin daha iyi anlaşılması amacıyla son yıllarda birtakım Eurobarometre araştırmaları yapılmıştır. 2008 yılında ise İç Piyasada Tüketicinin Korunması Üzerine hazırlanan Eurobarometre 27 üye devletten 26.746 Avrupa vatandaşıyla yapılan anketlerle derlenmiştir. Besin-dışı ürün güvenliği bazında alınan cevaplar, anket katılımcılarından perakendecilerin %25i ile tüketicilerin %17sinin ürünlerin güvenilir düşüncesine sahip olduğunu ortaya koymuştur. Perakendecilerin %55i ile tüketicilerin %48i ise çok küçük bir kısım ürünlerin güvenilir olmadığını belirtmiştir. ²

2- Gıda ve Yem Ürünleri İçin Hızlı Uyarı Sistemi (RASFF) ³

Gıda ve yem ürünleri için bir acil uyarı sistemi olan RASFF (*The Rapid Alert System for Food and Feed*), 1979 yılından beri kullanılmaktadır. ⁴

30 yıllık bir geçmişe sahip olan RASFF'ın hukuki dayanağını gıda kanununun temel esaslarını düzenleyen EC/178/2002 (O.J. N° L 31 of 1 Şubat 2002) sayılı Yönetmeliğin 50., 51. ve 52. maddeleri oluşturmaktadır.

RASFF bildirimleri piyasa bildirimleri ve sınır yasakları olmak üzere iki çeşittir. Bunlardan birincisi (piyasa bildirimleri), ilgili kuruluşun piyasada mevcut bazı gıda maddelerinde risk tespit ettiği durumlarda başvuru yoldur. Diğer (sınır yasakları) ise ürünlerin sınırda ithalat aşamasında Topluluğa girişinin engellenmesi halinde başvuru yoldur.

Piyasa bildirimleri uyarı ve bilgi bildirimleri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. RASFF bildirimleri, genel olarak sınırda gerçekleştirilen geri çevirmelere ve sadece haber niteliği taşıyan bildirimlerle birlikte dört bölümde sınıflandırılmaktadır.

Uyarı niteliği taşıyan bildirimler, piyasa denetimi esnasında sağlık açısından ciddi risk taşıyan ürünler tespit edildiğinde RASFF üyesinin gerekli önlemleri almasını takiben ürünlerin piyasaya gi-

rişi gerçekleşmiş ülkeleri de risk hakkında bilgilendirmek amacıyla yapılmaktadır.

Bilgi niteliğindeki bildirimler, piyasa denetimi esnasında sağlık açısından ciddi risk taşıyan ürünler tespit edildiğinde RASFF üyesinin gerekli önlemleri almasını takiben kullanılmakta olup, diğer üye devletlere riskli ürünlerin girişinin henüz gerçekleşmediği ya da piyasalarında bu ürünlerin mevcut olmaması nedeniyle acil eylem gerektirmeyen ürünler için tercih edilmektedir.

Sınırlardaki geri çevirmelere bildirimler ise risk taşıdığı sınırda ortaya çıkıp ürünlerin serbest dolaşıma girişinin engellendiği durumlarda diğer üye devletlerin sınırlarından Topluluğa girişinin engellenmesi için gerekli önlemlerin alınmasının teminen kullanılmaktadır.

Haber niteliğine haiz bildirimler ise kontrol birimlerinin ilgisini çekeceği düşünülen ancak henüz ciddi risk saptanmamış olan ürünler için kullanılan bir nevi ön uyarı niteliği taşıyan genel bildirimlerdir.

RASFF bildirimleri sisteminin yönetiminden Komisyon sorumludur. RAPEX de olduğu gibi Komisyon bu sistemde de üye devletlerden gelen tüm bildirimleri toplar ve bu bildirimlerin tamam olup olmadığını, mevzuat gerekliliklerini, gelen bildirim RASFF kapsamında olup olmadığını kontrol ederek gelen bilgilerin İngilizceye çevrilmesini ve bildirim sınıflandırılmasını sağlar. Söz konusu bildirim konu ürünün üçüncü ülkelerden ithal edilmiş olması ya da üçüncü ülke menşeli olması hallerinde Komisyon ilgili ülkeyi bilgilendirmektedir.

RASFF sisteminde de RAPEX sisteminde olduğu gibi haftalık ve yıllık raporlar düzenlenmektedir. http://ec.europa.eu/food/food/rapidalert/rasff_publications_en.htm adresi aracılığıyla RASFF arşivine ulaşılabilir. Haftalık raporlar yukarıda açıklanan sınıflandırma çerçevesinde ayrı tablolar halinde yayınlanmaktadır.

3- Tıbbi Cihazlar Uyarı Sistemi

Tıbbi cihazlarda bulunan riskler tüm ciddi kazaların bildirildiği kapsamlı bir izleme sistemini gerekli kılmıştır. Tıbbi Cihazlar Uyarı Sistemi, insan hayatını tehdit edebilecek ya da yaşam kalitesinin ciddi boyutta zarar görmesine sebebiyet verebilecek tüm hatalı ürünlere ilişkin uyarıları kapsamaktadır. Bu aksaklıklar, tıbbi cihazın bozukluğu ya da yıpranmışlığından kaynaklanabildiği gibi işaretlemeler ve kullanma talimatındaki bazı uygunsuz düzenlemelerden de kaynaklanabilmektedir. Bunlara ilave olarak imalatçının hatalı cihaz üretmesine zaman zaman teknik veya tıbbi bir takım yanlış bilgi aktarımları da neden olabilmektedir.

Anılan sistemin işleyişinde imalatçının yerinin, meydana gelen kazalardan PGD otoritelerin bilgilendirmesi suretiyle uyarı akışını başlatması açısından stratejik olduğu ifade edilebilir. İmalatçı bu aşamada kapsamlı bir rapor hazırlayarak ilgili PGD otoritesine sunmaktadır. Bunu müteakiben PGD otoriteleri bildirimini değerlendirmekte sonucu ise üye devletlere bildirilmesini teminen Komisyona iletmektedir. Komisyon da ulusal PGD kuruluşlarının benzer olaylar için aldığı önlemleri koordine eder, destekler ve gerektiği takdirde Topluluk düzeyinde önlem alır.

Tıbbi cihazlar uyarı sistemi imalatçının gönüllü olarak gerekli önlemleri almasına karşın bildirimde bulunmak durumunda olmasıyla korunma önleminin farklılaşmaktadır. Eğer bir kaza iki boyut-

luysa, korunma önlemleri uygulanmadan uyarı sisteminin kullanılması zorunlu değildir.

4- Topluluk Yaralanmalar Veri Bankası ve Bilgi Değişimi Sistemi

Topluluk Yaralanmalar Veri Bankası ve Bilgi Değişimi Sistemi, iş güvenliğinin kapsamı dışında olan yaralanmaların azaltılması amacıyla kamu sağlığı faaliyetlerine katkıda bulunmayı amaçlayan bir sistemdir.

Üye devletlerin sorumluluğunda olan bu sistemde asıl kaynaklar hastaneler ve diğer sağlık kuruluşları olup yapılan anketler yoluyla bilgiye ulaşılmaktadır.

Bu sisteme, Merkez ve Doğu Avrupa'nın üye devletleri, Kıbrıs ve Malta katılma hakkına sahiptir.

DİPNOTLAR

- ¹ http://ec.europa.eu/consumers/dyna/rapex/rapex_archives_en.cfm (26.09.2009)
- ² http://ec.europa.eu/consumers/strategy/docs/eurobar_298_summary_en.pdf 17.07.2009
- ³ Bu kısmın hazırlanmasında http://ec.europa.eu/food/food/rapidalert/rasff_notifications_en.htm web sitesinden yararlanılmıştır. (26.08.2009)
- ⁴ Aptik Tirtaki, Gökçe, Teknik Mevzuat Kapsamında Piyasa Gözetim Ve Denetimi İle İthalat Denetimlerine İlişkin Türkiye Ve AB Uygulamalarının Karşılaştırılması, 339-93 Sayılı Konsey Tüzüğü Ve Türkiye'de Uygulanabilirliği, Uzmanlık Tezi, Ankara, 2008

DGÖ SINIFLANDIRMA KARARLARI VE ULUSAL MEVZUATIMIZ

Mustafa ŞAHİN

Gümrük Uzm. Yrd.

mustafasahin@gumruk.gov.tr

DGÖ ve Armonize Sistem Komitesi

Resmi adı Gümrük İşbirliği Konseyi (Customs Co-operation Council) olan Dünya Gümrük Örgütü (World Customs Organization) bağımsız, hükümetlerarası bir kuruluş olup, temel amacı ulusal gümrük idarelerinin geliştirilmesi, bu idarelerin etkili, verimli ve birbirleriyle uyumlu çalışmasının sağlanmasıdır.

“ *Dünya Gümrük Örgütü'nün (DGÖ) ana organlarından birisi olan Armonize Sistem Komitesi (Harmonised System Committee) yılda iki kez toplanarak sınıflandırma ile alakalı konularda üç başlık altında kararlar almaktadır.* ”

Dünya Gümrük Örgütü'nün (DGÖ) ana organlarından birisi olan Armonize Sistem Komitesi (Harmonised System Committee) yılda iki kez toplanarak sınıflandırma ile alakalı konularda üç başlık altında kararlar almaktadır. Bu kararlar şunlardır:

- Sınıflandırma Kararları (Classification Rulings)
- Sınıflandırma Görüşleri Kompendiyumu Değişiklikleri

(Amendments to the Compendium of Classification Opinions)

- Açıklama Notları Değişiklikleri (Amendements to the Explanatory Notes)

Dönem Toplantılarında alınan Sınıflandırma Kararlarından bazılarında Sınıflandırma Görüşleri Kompendiyumu Değişiklikleri içerisinde yer verilmekte ve bu kararlar "Compendium of Classification Opinions" ismiyle yayınlanmakta olan kitaba eklenmektedir. Ayrıca kitabın güncelliğini kaybeden ve geçerliliğini yitiren kısımları da aynı şekilde kaldırılmaktadır.

Armonize Sistem Komitesinin son toplantısı Kasım 2009'da gerçekleştirilmiş olan 44. Dönem Toplantısıdır.

DGÖ Kararlarının Mevzuatımıza Aktarılması

DGÖ Sınıflandırma Görüşleri Kompendiyumunun ulusal gümrük uygulamamıza yansıtılması bu görüşlerin Bakanlar Kurulu Kararı olarak Resmi Gazetede yayınlanması şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda son olarak 29.01.2008 tarihli 26771 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiş olan 2007/13066 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 38. Dönem Toplantısına (Ekim 2006) kadar olan Dönem Toplantılarında alınan Sınıflandırma Görüşleri mevzuatımıza kazandırılmıştır.

DGÖ Sınıflandırma Görüşleri dışında kalan Sınıflandırma Kararları da Gümrük Genel Tebliği ekinde yayınlanarak ulusal gümrük uygulamalarımız açısından bağlayıcılık kazanmaktadır. Zira 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 9 uncu madde-

sinin 5 inci fıkrasında; Gümrük İdaresince verilmiş olan Bağlayıcı Tarife Bilgisinin, DGÖ'nün uymakla yükümlü olduğumuz nomanklatür, izahname, tarife pozisyonlarına ilişkin kararlarındaki bir değişikliğe uymaması halinde, söz konusu değişikliğin Resmi Gazetede yayımı tarihinde geçerliliğini yitireceği belirtilmektedir.

5 ayrı tebliğ ile -Gümrük Genel Tebliği (Tarife-Sınıflandırma Kararları) Seri No: 1, 4, 9, 10 ve 11-DGÖ Armonize Sistem Komitesinin 24. Dönem - 42. Dönem Toplantılarında alınan Sınıflandırma Kararları Resmi Gazetede yayımlanmış ve halihazırda yürürlükte bulunmaktadır.

“ DGÖ Sınıflandırma Kararları, DGÖ Sınıflandırma Görüşlerinin aksine, güncel olarak tutulmamakta, dolayısıyla zaman içerisinde Armonize Sistem Nomanklatüründe (Harmonised System Nomenclature) yapılan değişikliklere veya DGÖ'nün yeni kararlarına uygun olmaması sebebiyle geçerliliğini yitirebilmektedir. ”

Geçerliliğini Yitirmiş Kararlar ve Mevzuatımızdaki Bazı Çelişkiler

DGÖ Sınıflandırma Kararları, DGÖ Sınıflandırma Görüşlerinin aksine, güncel olarak tutulmamakta, dolayısıyla zaman içerisinde Armonize Sistem Nomanklatüründe (Harmonised System Nomenclature) yapılan değişikliklere veya DGÖ'nün yeni kararlarına uygun olmaması sebebiyle geçerliliğini yitirebilmektedir. Örneğin:

- Gümrük Genel Tebliği (Tarife-Sınıflandırma Kararları)

Seri No: 1 ekinde yer alan DGÖ Sınıflandırma Kararlarında program içeren dolu CD'lerin 8524.39 Tarife Alt Pozisyonunda sınıflandırılacağına dair muhtelif Sınıflandırma Kararları bulunmasına rağmen, 85.24 Tarife Pozisyonu yürürlükteki Türk Gümrük Tarife Cetvelinde bulunmamaktadır.

Ayrıca söz konusu sınıflandırma kararlarından bazıları Sınıflandırma Görüşleri Kompendiyumuna eklendiği ve bu görüşler de Bakanlar Kurulu Kararı ekinde yayınlandığı için mükerrer olabilmektedir. Örneğin:

- Gümrük Genel Tebliği (Tarife-Sınıflandırma Kararları) Seri No: 4 ekinde yer alan DGÖ Sınıflandırma Kararlarından 29. Dönem Toplantısı kararları içerisinde yer alan 8521.90 tarife alt pozisyonunda sınıflandırılan "MP3 dosyaları için de-koder içeren DVD çalar" isimli eşya, aynen 2007/13066 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekinde yer alan Sınıflandırma Görüşleri içerisinde de yer almaktadır.

Ancak tebliğ ekindeki sınıflandırma kararları güncel olmadıkları için; Bakanlar Kurulu Kararı ekindeki Sınıflandırma Görüşleri ile tebliğ ekindeki sınıflandırma kararları arasında çelişkiler de ortaya çıkabilmektedir. Örneğin:

- Gümrük Genel Tebliği (Tarife-Sınıflandırma Kararları) Seri No: 9 eki DGÖ Sınıflandırma Kararlarından 36. Dönem Toplantısı 13 nolu karara konu "set top box" isimli eşya, 2007/13066 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekinde yer alan Sınıflandırma Görüşleri içerisinde de yer almakta, ancak aynı eşya Tebliğe göre 8528.12 Tarife Alt Pozisyonunda sınıflandırılırken, Bakanlar Kurulu Kararına göre 8528.71 Tarife Alt Pozisyonunda sınıflandırılmaktadır.

Sonuç itibariyle resmi gazetede yayınlanmış ve yürürlükte olan dolayısıyla bağlayıcılığı olan mevzuat metinlerimizde yanlışlıklar hatta çelişkiler bulunmaktadır.

Bir tebliğ ile Bakanlar Kurulu Kararının çelişmesi halinde Bakanlar Kurulu Kararının esas alınacağında şüphe olmamakla beraber mevcut durumun karmaşaya ve gereksiz mevzuat kala-

balığına sebep olduğu ortadadır.

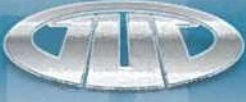
DGÖ Sınıflandırma Kararlarının Tebliğ Olarak Yayınlanması Gerekli mi?

Yukarıda da belirtildiği üzere Gümrük Genel Tebliği ekinde yayınlanmakta olan DGÖ sınıflandırma kararlarından bir kısmı geçerliliğini yitirmiş, bir kısmı ise Sınıflandırma Görüşleri Kompendiyumuna eklendiği için mükerrer durumdadır.

Bu durum söz konusu tebliğlerin yürürlükte olmasını anlamsız kılmaktadır. Yine konuya örnek olması açısından Gümrük Genel Tebliği (Tarife-Sınıflandırma Kararları) Seri No: 9' u ele alacak olursak;

Dünya Gümrük Örgütü Armonize Sistem Komitesinin 34, 35, 36 ve 37 inci Dönem Toplantılarında alınan sınıflandırma kararlarını kapsayan, 28.07.2006 tarihli 26242 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiş olan söz konusu tebliğin ekinde 8 INN ürünü listesi hariç toplam 35 sınıflandırma kararı bulunmaktadır. Bu kararlardan 6 tanesi artık geçerliliğini yitirmiştir ve 21 tanesi ise 2007/13066 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekinde yer alan Sınıflandırma Görüşleri içerisinde aynen yer almıştır.

Seri No:1 ve Seri No:4 için de benzer durum söz konusudur. Ancak Bakanlar Kurulu Kararı ekinde yayınlanan DGÖ sınıflandırma görüşleri 38. Dönem Toplantısı öncesi sınıflandırma kararlarını içerdiğinden, 38. Dönem Toplantısında alınan sınıflandırma kararlarını içeren Gümrük Genel Tebliği (Tarife-Sınıflandırma Kararları) Seri No: 10 ve 39-42. Dönem Toplantısında alınan sınıflandırma kararlarını içeren Gümrük Genel Tebliği (Tarife-Sınıflandırma Kararları) Seri No: 11'de yer alan sınıflandırma kararları Bakanlar Kurulu Kararı ekinde yer almamaktadır.

Bununla birlikte Bakanlar Kurulu Kararının güncellenerek 38. Dönem – 44. Dönem toplantılarında alınan kararların da eklenmesi halinde bu tebliğlerin de gereksiz olacağı düşünülmektedir.

Seri No: 1 Karmaşası

Tarife-Sınıflandırma Kararları Tebliğleri incelendiğinde aynı isimle 2 adet 1 Seri No'lu tebliğin yayınlanmış ve yürürlükte olduğu görülmektedir. Bunlardan ilki 12.05.2002 tarihli 24753 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiş olup DGÖ Armonize Sistem Komitesinin 24, 25, 26, 27 ve 28 nci Dönem Toplantılarında alınan sınıflandırma kararlarını içermektedir.

Diğer tebliğ ise 12.07.2004 tarihli 25520 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir ve bazı AB Komisyon Tüzüklerinde yer alan sınıflandırma kararlarını içermektedir.

Aynı idari makamca düzenlenmiş, aynı adı taşıyan iki tebliğin yürürlükte olmasının mükellefler ve mevzuatın uygulayıcıları açısından kafa karıştırıcı olmasının yanında konu idare hukuku açısından ele alındığında, sonraki tarihte yayınlanmış olan mevzuatın diğerini yürürlükten kaldırdığı, dolayısıyla 12.05.2002 tarihli 24753 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmış olan tebliğin hükümsüz olduğu iddia edilebilir.

Mevzuatımızda “Avi”

Uzun zaman önce mevzuatımıza girdiği anlaşılan ve halihazırda yürürlükte olan 2000/1, 2000/50, 2009/67 sayılı Genelgeler, 10 ve 11 Seri Nolu Tarife Gümrük Genel Tebliğlerinde ve 2007/13066 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekinde geçen “Avi” ifadesi DGÖ Sınıflandırma Görüşleri Kompandiyumunda geçen sınıflandırma kararları için kullanılmaktadır.

DGÖ yayınlarında İngilizce “Classification Opinions” olarak geçen Sınıflandırma Görüşleri olarak tercüme edebileceğimiz ifadenin Fransızca metinlerdeki karşılığı “Avis de Classement” olup belki de Avis kelimesindeki “s” takısının çoğul ta-

kısı olduğu zannıyla veya kelimenin Türkçe okunuşu “avi” şeklinde olduğu için Sınıflandırma Görüşleri, Sınıflandırma Avileri şeklinde mevzuatımızda yer bulmuştur. Ancak kelimenin aslı Avi değil Avis'tir ve Türkçemize “görüş, fikir” olarak tercüme edilmektedir.

Sonuç itibarıyla “Avi” kelimesi Türkçe bir kelime olmasının yanında dilbilimi açısından da yanlış kullanılmaktadır. Uygulamada avinin ne olduğu, sınıflandırma avileri ifadesinin neye tekbül ettiği konusunda bir bilgisizlik ve kargaşa olduğu herkesin malumudur.

“ Uzun zaman önce mevzuatımıza girdiği anlaşılan ve halihazırda yürürlükte olan 2000/1, 2000/50, 2009/67 sayılı Genelgeler, 10 ve 11 Seri Nolu Tarife Gümrük Genel Tebliğlerinde ve 2007/13066 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekinde geçen “Avi” ifadesi DGÖ Sınıflandırma Görüşleri Kompandiyumunda geçen sınıflandırma kararları için kullanılmaktadır. ”

Konuyla İlgili Önerilerimiz

DGÖ Armonize Sistem Komitesinin sınıflandırma

kararları ve bu kararların ulusal mevzuatımıza aktarılması konusunu değerlendirdiğimiz bu yazımızı, mevzuatımızın daha sade, kolay anlaşılır ve yanlış anlamalara yer vermeyecek şekilde geliştirilmesi açısından, önerilerimizi de sunarak sonuçlandırmak istiyoruz:

- Bakanlar Kurulu Kararı ekinde yayınlanmış olan DGÖ Sınıflandırma Görüşleri 38. Dönem – 44. Dönem toplantılarında alınan kararlar eklenerek güncelenmelidir.

- Bakanlar Kurulu Kararı ekinde yayınlanan DGÖ Sınıflandırma Görüşleri dışında kalan ve güncelliği takip edilmeyen kararların Gümrük Genel Tebliği ekinde yayınlanması uygulamasına son verilmelidir.

- Gümrük Genel Tebliği olarak Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiş olan Sınıflandırma Kararları yeniden gözden geçirilerek, bu kararlardan Bakanlar Kurulu Kararı ekinde Sınıflandırma Görüşleri olarak yayınlanmış olanlar ve geçerliliğini yitirmiş olanların dışında, yayınlanması gerekli görülenler tespit edilmeli, bu kararlar bir Gümrük Genel Tebliği ekinde toplu olarak yayınlanmalı ve

kararların güncelliği takip edilmelidir.

- Gümrük Genel Tebliği (Tarife-Sınıflandırma Kararları) Seri No:1, Gümrük Genel Tebliği (Tarife-Sınıflandırma Kararları) Seri No:4, Gümrük Genel Tebliği (Tarife-Sınıflandırma Kararları) Seri No:9, Gümrük Genel Tebliği (Tarife-Sınıflandırma Kararları) Seri No:10, Gümrük Genel Tebliği (Tarife-Sınıflandırma Kararları) Seri No:11 yürürlükten kaldırılmalıdır.

- Halihazırda her ikisi de Resmi Gazetede yayınlanmış ve yürürlükte olan Gümrük Genel Tebliği (Tarife-Sınıflandırma Kararları) Seri No:1 başlıklı iki tebliğden bir tanesi iptal edilerek veya isim değişikliği yapılarak, uygulamada karışıklıklara meydan verilmemesi sağlanmalıdır. Yukarıdaki önerimizin dikkate alınması durumunda bu problem de kendiliğinden ortadan kalkacaktır.

- Türkçe bir kelime olmamasının yanında dilbilimi açısından da yanlış kullanılmakta olduğu görülen "Avi" ifadesinin kullanımına son verilmeli ve bu ifadenin yerine DGÖ Sınıflandırma Görüşleri veya Sınıflandırma Görüşleri Kompendiyumu ifadeleri kullanılmalıdır.

MULTINATIONAL COMPANIES IN HELPING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF DEVELOPING COUNTRIES

Hüseyin Koray
AKBULUT

Gümrük Uzmanı
akbulut@gumruk.gov.tr

1. Introduction.

In his popular and successful book Friedman describes the world as flat in the light of information technology.¹ This title exactly defines the new economic and business order of the world parallel to the rapid globalization process. The multinational companies with their huge net revenues are the pioneers of this rapid globalization development. Their budget figures are more than the gross domestic product of too many countries even including emerging market economies. Their role in international business and even in international relations is highly vital because of their

“ *The multinational companies with their huge net revenues are the pioneers of this rapid globalization development.* ”

economy of scales, budget, huge capital and human resource capacity and know-how technology advantage. For example, the market value of US Exxon Mobil, 452, 505.1 \$², is higher than gross domestic product of Tonga which is 0.258 billion dollar³. Wall Mart with a number of 2,100,000 employees⁴ em-

ploys more than whole population of many countries, such as Qatar, or even EU member Slovenia with a population of 2,047,009.⁵

The stock of foreign direct investments in developing countries has demonstrated an increasing trend in the last three decades. Certainly, multina-

tional or transnational companies have played the leader role in this process. The more freedom in the markets of the developing countries means more stock of direct investments in those economies. The developing countries are trying to make their market attractive to multinational companies to draw foreign direct investment to their countries. The speed of globalization makes international factor mobility easier day by day. On the other hand it is not that easy to invest in foreign markets due to the potential risks such as political risks, insufficient economic infrastructure etc.

Hence it is a fact that multinational companies are the pioneers of foreign direct investment in developing countries and major parties of global trade. We are changing to more interdependent world trade model each day. We can not mention a single national market anymore. The whole world is a market for international trade. Of course it is hard to achieve an ideal free trade and international factor mobility due to the government interventions. Yet, we can mention a more liberal international commerce as to the past years.

After the sustainable development concept introduced in late 1980's, the Multinational Companies in US and Europe engaged in corporate citizenship programs to promote sustainable development.⁶ The green index and similar indices are formed by NGO's to direct the investors to invest in the environmentally

The more freedom in the markets of the developing countries means more stock of direct investments in those economies.

qualified companies. These types of developments forced to Multinational Companies to innovate new types of business practices.

This article is aiming to explore the conditions and possible outcomes of multinational companies in helping developing economies to achieve sustainable de-

velopment; and what benefits transnational companies reap by this support and the possible challenges that they face in this process.

In the first part, the sustainable development concept is examined. The meaning of sustainable development and its goals are briefly studied. In the second part the process of multinational companies' helping developing countries to achieve sustainable development is scrutinized. In this part the possible future gains and challenges of the multinational companies are emphasized as well. The third part includes the conclusion.

2. Sustainable Development.

Sustainable development means basically to achieve the developing pace without termination of resources for future generations. It has been a quite popular term in the last three decades. It is certain that our world has finite resources despite our infinite demands. Thus, a sustainable development is inevitable for future development and even to breathe in world. Sustainable development aims to achieve economic growth, social equity and environmental protection at the same time.⁷

Sustainable development means basically to achieve the developing pace without termination of resources for future generations.

This notion has become increasingly popular in the late 1980's and 1990's in the international arena. The sustainable business practices have developed consistent with sustainable development.

3. The Role of Multinational Companies in Sustainable Development Process of Developing Countries.

As noted in the introductory part, the multinational companies are having a vital role in international commerce. They have the technological know-how, capital and skilled human resource etc. Contrary to this, the developing countries have lack of sufficient infrastructure, capital and skilled human resource to compete internationally. According to Lall & Narula (2004) the multinational companies are becoming more flexible to look for new efficient production bases, lower costs and new markets.⁸ This proves that the multinational companies have the potential to enter in a developing economy market with lower cost or just marketing of their products.

Developing countries have insufficient funds to improve the sustainable development projects or lack of a legal framework for environmental protection; even if they have a legal framework, they may be lack of enforcement of this legislation. The Multinational Companies may direct their abilities to form the infrastructure in these countries for sustainable development in this point.

- They can do this by:
- transferring their technology and know-how,
- financial support for sustainable projects in developing countries.

The Multinational Companies may direct their abilities to form the infrastructure in these countries for sustainable development in this point.

The first option includes environmental business practices and environment friendly technologies used by Multinational Companies while doing business in developing countries. By doing so, environmental protection of developing countries is secured and their sustainable development efforts are supported.

The second option which is composed of direct financial aid to the environmental protection projects in developing countries increases the sustainable development capacity of developing countries. The proper monitoring of these funds and sponsorships is essential to achieve the optimum results. To raise the customer consciousness about environmental protection and sustainable development is also part of this option. The programs similar to corporate citizenship programs which the Multinational Companies engaged in the industrialized countries may be applied in the developing countries.

Multinational companies would achieve a stable market for their products as a consequence of their efforts in helping sustainable development of developing countries. Another benefit that multinational companies may reap from increase in the sustainable development capacity of the developing countries is that the developed infrastructure in these countries makes it easier for multinational companies to do business there and decrease their costs.

Despite these benefits some challenges may be faced by Multinational Companies in helping these countries for the sustainable development such as;

- the lack of environmental protection laws or lack of enforcement,

- the lack of consumer consciousness,
- lack of infrastructure or technology.

Some of these challenges may be eliminated as noted by the high level of technology and capital resources owned by Multinational Companies and the force of green index followers. In the US and Europe some of the stakeholders of multinational companies follow the policies of these companies and invest their money to the stocks as to environment friendly behavior of these corporations. Hence, this may be an eliminating dynamic for the Multinational to follow the environment-friendly policies and business in the developing

countries, although lack of environmental protection laws or lack of enforcement in the developing countries may make the multinational companies abstain from following sustainable development principles while doing business in these countries.

4. Conclusion

Sustainable development is inevitable for every citizen regardless of its nationality. As a global citizen, the multinational companies are not exempted from this principle. Certainly the companies are in the business for making profit, yet there will be no profit for nobody in the long run if the sustainable development is not secured.

In the long term, Multinational Companies would benefit from their efforts in the achievement of sustainable development of developing countries

“ *In the long term, Multinational Companies would benefit from their efforts in the achievement of sustainable development of developing countries although they may face some challenges such as lack of infrastructure of target country or lack of legal framework for environment protection or environmental promotion incentives by local administrations.* ”

although they may face some challenges such as lack of infrastructure of target country or lack of legal framework for environment protection or environmental promotion incentives by local administrations. The challenges may be overcome by increase in consumer consciousness, pressure by NGO's etc. Green index and similar movements and corporate citizenship policies and projects may be useful in eliminating the challenges in helping the sustainable development efforts of developing countries by the Multinational Companies.

To sum up, we should always bear in mind that we don't have any other planet

to live in so we should save the world from collapse. In the short run, Multinational Companies make profit however in the long run they can not find anybody to sell their products or services. Hence they should exactly help the developing countries to make them more efficient in sustainable development.

REFERENCES

Friedman L. T. (2005) The World is Flat: A Brief History of the Twenty-first Century. Farrar, Straus.

Lall, S. & Narula R. (2004). Foreign Direct Investment and Its Role in Economic Development: Do We Need a New Agenda?[Electronic version] *The European Journal of Development Research*, Vol.16, No.3, Autumn 2004, pp.447-464

United Nations General Assembly Resolution 42/187, 11 December 1987.

Rondinelli & Berry (2000). Environmental citizenship in multinational corporations: social responsibility and sustainable

development.[Electronic version]. Retrieved on October 10, 2009, from www.sciencedirect.com
<http://media.ft.com/cms/7f24a88e-0faa-11dd-8871-0000779fd2ac.pdf> (March 2008) retrieved on October 10, 2009, from <http://www.ft.com/home/us>.

2008 report for selected countries and subjects. (n.d) retrieved on October 10, 2009, from www.imf.org.

<http://money.cnn.com/magazines/fortune/global500/2009/snapshots/2255.html> (n.d) retrieved on October10,2009 from www.cnn.com

http://www.un.org/esa/population/publications/wpp2008/wpp2008_text_tables.pdf (n.d) retrieved on October 10, 2009 from www.un.org

DİPNOTLAR

- ¹ Friedman L. T. (2005) *The World is Flat: A Brief History of the Twenty-first Century*. Farrar, Straus.
- ² <http://media.ft.com/cms/7f24a88e-0faa-11dd-8871-0000779fd2ac.pdf> (March 2008) retrieved on October 10,

2009, from <http://www.ft.com/home/us>.

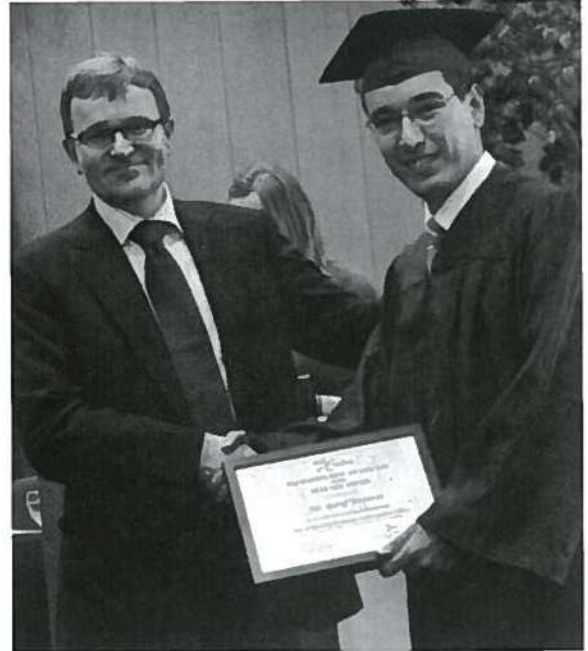
- ³ 2008 report for selected countries and subjects. (n.d) retrieved on October 10, 2009, from www.imf.org.
- ⁴ <http://money.cnn.com/magazines/fortune/global500/2009/snapshots/2255.html> (n.d) retrieved on October10,2009 from www.cnn.com
- ⁵ http://www.un.org/esa/population/publications/wpp2008/wpp2008_text_tables.pdf (n.d) retrieved on October 10, 2009 from www.un.org
- ⁶ Rondinelli & Berry (2000). Environmental citizenship in multinational corporations: social responsibility and sustainable development.[Electronic version]. Retrieved on October 10, 2009, from www.sciencedirect.com
- ⁷ United Nations General Assembly Resolution 42/187, 11 December 1987.
- ⁸ Lall, S. & Narula R. (2004). Foreign Direct Investment and Its Role in Economic Development: Do We Need a New Agenda?[Electronic version] *The European Journal of Development Research*, Vol.16, No.3, Autumn 2004, pp.447-464

Gümrük Uzmanı Barış DEMİREL'e En İyi Tez Ödülü

Hollanda'nın Rotterdam şehrinde bulunan Erasmus Üniversitesi bünyesindeki Erasmus Ekonomi Okulu (ESE) ve Rotterdam İşletme Okulu (RSM)'nin ortak yürüttüğü **"Denizcilik Ekonomisi ve Lojistik"** konulu yüksek lisans eğitimini başarıyla tamamlayan Gümrük Uzmanı Barış DEMİREL'e En İyi Tez Ödülü verilmiştir.

Türk Özel Sektör Konteyner Limanlarının Verimliliği başlıklı tezde, Türkiye ve Doğu Akdeniz'de yer alan konteyner limanlarının verimliliği ve özel sektör varlığının verimlilik üzerine etkisi incelenmiştir.

Hollanda Rotterdam Başkonsolosumuz Sn. Esen ALTUĞ'un da katılım sağladığı Mezuniyet Töreninde dünyanın en büyük denizcilik firması Maersk'ün Başkanı (CEO'su) Eivind KOLDING

tarafından her yıl bir kişiye verilen **Maersk En İyi Tez Ödülü** (Maersk Best Thesis Award) verilmiştir.

Tez kapsamında, ülkemizden 8 konteyner limanı (Marport, Kumport, Mardaş, İzmir Alsancak, İstanbul Haydarpaşa, Mersin, Gempport, Borusan, Evyapport), Yunanistan'dan 2 konteyner limanı (Pire ve Selanik), Mısır'dan 2 konteyner limanı (Port Said ve Damietta), Romanya'dan Constanta Limanı, Rusya'dan Novorossicky Limanı ve İsrail'den Haifa limanı incelenmiş ve özetle aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Doğu Akdeniz bölgesinde yer alan tüm konteyner limanlarında özel veya kamu ayrımı olmaksızın önemli ölçüde verimsizlik tespit edilmiştir (teorik olarak en yüksek verimlilik

düzeyinden ortalama % 70 daha az verimli oldukları tespit edilmiştir).

- Hem Türkiye'de hem de araştırma kapsamındaki diğer ülkelerde genel olarak özel sektör tarafından işletilen limanların kamu limanlarına göre % 20'ye varan oranlarda daha verimli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Dünya Bankası'nın Lojistik Performans Endeksi (LPI) değerlerinin verimlilik analizine dâhil edilmesi suretiyle, gümrük iş ve işlemlerinin limanların verimliliği üzerine etkisi araştırılmış ve olumsuz yönde etkilediğine dair istatistiksel önemde kanıt bulunmamıştır.

- İşlem hacmi büyük olan limanların işlem hacmi küçük olan limanlara göre daha fazla verimli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Otizmliyim, ben de varım! ben de vatandaşım!

2 Nisan, Dünya Otizm Farkındalık Günü
Nisan, Dünya Otizm Farkındalık Ayı

www.bendevatandasim.com

Sizi, otizm alanında yeterli eğitim ve sosyal hakların elde edilmesi için uğraş veren dernek ve vakıflarımızı desteklemeye çağırıyoruz.

OTİZM PLATFORMU

www.bendevatandasim.com
www.otizmplatformu.org
info@otizmplatformu.org

Unsped

Group

Havayolu Kargo

Karayolu
Taahhüt Hizmetleri

Türkiye Dahilindeki
Tüm Adreslere
Ulaşım Değitim

11.500 m2 Gümrüksüz
8.800 m2 Gümrüklü
Depolar

22 İdde Gümrük
Müşavirliği

Deniz ve Hava Nakliyyede
Komple ve Parsiyel
Forwarder Hizmeti

3.500'ü Aşkın
Yetişmiş Personel

UNSPED PAKET SERVİSİ KIBRIS ŞTİ.LTD.
Taşkınköy Mah. Dr. Fazıl Küçük Bulvarı
D489 Lefkoşe

UNSPED GROUP SRL
Sediul SOCIAL: Ared, STR ABRUD, NR 3,
ROMANYA

UNSPED GROUP
Haskova şehri sok. Preslav 24 K4
BULGARISTAN

UNSPED GROUP
OTTO HAHN-STR.5 HALLE A34123
KASSEL/ALMANYA

İSTANBUL MERKEZ
Ambarlar Cad. 6/B Blok 34015 Zeytinburnu / İstanbul
Tel : +90 212 413 22 22 Fax : +90 212 414 02 00
<http://www.unsped.eu>
<http://www.ups.com.tr>